

PTV1399.

Biblioteca Bucureștilor

3
Martie
2012

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ BUCUREȘTI • ASOCIAȚIA BIBLIOTECARILOR ȘI DOCUMENTARIȘTILOR DIN ROMÂNIA • DIRECTOR: FLORIN ROTARU

ALEXANDRU D. XENOPOL

1847 – 1920

165 de ani de la naștere

Câștigându-și un important statut în domeniile filozofiei, istoriei, economiei, literaturii, pedagogiei, sociologiei, educației sau justiției, Alexandru D. Xenopol a fost ales membru titular al Academiei Române în anul 1893. Chiar dacă se afla la început de carieră, analizele sale istorice, publicate în revista “Convorbiri Literare”, au avut o valoare deosebită. Una dintre cele mai importante a fost “Teoria lui Roesler. Studiu asupra stăruintei românilor din Dacia Traiană”, publicată în anul 1884. Un an mai târziu, apare la Paris lucrarea “O enigmă istorică. Românii în Evul Mediu”. Prin intermediul acestor două lucrări, Xenopol demonstrează prezența și continuitatea românilor în spațiul carpato-danubiano-pontic, infirmând teoria lui Roesler cu privire la prezența primară a locuitorilor de origine maghiară în această zonă.

SUMAR / CONTENTS

RĂSFOIRI / EXCERPTS

Alexandru BUSUIOCEANU – Din nou despre „utopia getică” / „*Getic Utopia*” revisited / 2

BUCUREȘTII DE ALTĂDATĂ / THE BYGONE BUCHAREST

Coneliu LUPEȘ – Umbra lui G. Călinescu în Floreasca / *G. Călinescu's silhouette in Floreasca* / 3

Virgiliu Z. TEODORESCU – Cărți poștale comentate, din colecțiile BMB (VII) / *Remarks on some postcards, from the Metropolitan Library of Bucharest (VI)* / 3

Vera MOLEA – Un teatru în inima Bucureștilor: Odeon / *A theatre in the heart of Bucharest: Odeon* / 5

Din presa de acum un veac (I) – Vizita primarului Parisului la București / *Excerpts from the last century media (I) – The Mayor of Paris' visit to Bucharest* / 8

PATRIMONIUL / PATRIMONY

Ediții de colecție / *Editions of collection* / 9

AUTOGRAFE CONTEMPORANE / CONTEMPORANEOUS AUTOGRAPHS

Ion C. ȘTEFAN, de la catedră la performanța literară / *Ion C. ȘTEFAN, from professorship to literary achievement* / 10

Mihai DANIELESCU, sau virtuțile epigramei / *Mihai DANIELESCU, or the merits of the epigram* / 12

MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC / LIBRARIANSHIP MERIDIAN

Anne Marie AUSTENFELD – Reunificarea virtuală ca viitor pentru „codices dispersi” : practici și standarde create de e-codice – Biblioteca Virtuală a Manuscriselor din Elveția (II). Traducere de drd. Gabriela TOMA / *Virtual reunification, the future for "codices dispersi" : practices and standards created by e-codice – The Virtual Library of the Manuscripts in Switzerland (II). Translation by drd. Gabriela TOMA* / 13

Viorel ROMAN – Școala Ardeleană, ideea, fapta și orientarea politică / „Școala Ardeleană”, initiative, action and political orientation / 15

AMPLUS – Salonul cărții bucureștene / *AMPLUS – The fair of the Bucharest books* / 15

Marcela GANEA – Cultural information in the virtual space / 16

Vizita lui Henry PERNET la București – Mircea ELIADE în conștiința contemporanilor / *Henry PERNET's visit to Bucharest – Mircea ELIADE in the mindset of his contemporaries* / 18

Mona Maria VÂLCEANU – „Mircea ELIADE și mitul eternei reîntoarceri”, Simpozion Național – Pitești, martie 2012 / Eliade după Eliade: România în eternitate / „Mircea ELIADE and the myth of eternal return”, National Symposium, Pitești, March 2012 / *Eliade post Eliade: Romania and time without end* / 20

Eugeniu NISTOR – Vocații filosofice românești – Alexandru SURDU / *Romanian philosophical abilities – Alexandru SURDU* / 21

Pavel LICĂ – „Bethleemul” românilor / *The Bethlehem of the Romanians* / 24

Manifestări culturale organizate de Biblioteca Metropolitană București / *Cultural events organized by the Metropolitan Library of Bucharest* / 25

– „Anul Caragiale” la Centrul Cultural Octavian Goga / „Year Caragiale” at the Cultural Centre Octavian Goga / 25

– Întâlnire cu grupul țintă / *Meeting the target group* / 25

DACOROMANICA. Biblioteca Digitală a României / *DACOROMANICA. The Digital Library of Romania* / 26

ORIZONTURI / HORIZONS

Florin ȘINCA – Când Agia devine Poliția Bucureștilor / *When Agia turns into the Police of Bucharest* / 27

Acad. Florin CONSTANTINIU – Gânduri despre volumul „Istoria Poliției Capitalei” / *Reflections on the volume „History of the Capital's Police”* / 28

Acad. Ștefan ȘTEFĂNESCU – Nicolae FILIPESCU (1862-1916), ilustru om de stat, „tribunul latinătății la gurile Dunării” / *Nicolae FILIPESCU (1862-1916), outstanding statesman, „the promoter of the Latinity cause at the Danube river's mouths”* / 30

Florea NEAGU – China și viitorul economiei mondiale / *China and the future of the mondial economy* / 33

AM PRIMIT, VĂ SEMNALĂM / WE RECEIVED, WE INFORM YOU

Ion CONSTANTIN – Puncte de vedere asupra faptelor petrecute în România, între 21-23 ianuarie 1941 / *Points de vue sur les evenements deroules en Roumanie, du 21 au 23 janvier 1941* / 34

O biografie „coerentă” – Ion ANTONESCU, văzut de Teșu Solomovici (Marian NENCESCU) / *A “consistent” biography – Ion ANTONESCU, as seen by Teșu Solomovici* / 34

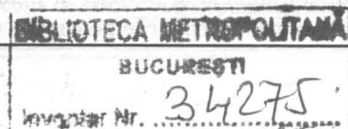
CATALOG / CATALOGUE

Cărți noi primite la redacție / *New books received* / 36

OBICEIURI ZILNICE, SĂRBĂTORI PERENE / DAILY CUSTOMS, EVERLASTING FESTIVALS

David REU – Sanctuarele geto-dacice (I) / *The Getic-Dacian sanctuaries* / 38

CALENDAR CULTURAL / CULTURAL CALENDAR – Martie / March 2012 / 39

RĂSFOIRI

Din nou despre "utopia getica"

Alexandru BUSUIOCEANU (1896-1961),
istoric

...Nu s-a scris încă adevărata istorie a geților, istoria mitului getic, mult mai mare și mai semnificativă decât cea a faptelor concrete, pe care le numim istorice. Faptul concret se consumă, nu servește decât pentru o povestire. Mitul e permanent și, chiar dacă ia forme nebănuite și obișnuiește să se ascundă, adevărul lui e prezent și se proiectează asupra viitorului. "Ideea getică" e unul din miturile cele mai obsedante și mai puternice din imaginația anticilor. Pentru romanii din primul secol al erei noastre, care așteptau sfârșitul iminent al lumii, părea un lucru aproape sigur că de la Dunărea cu sălbatica Peuce avea să se dezlănțuie cataclismul. Tot un hispanic, și cel mai citit, Seneca, într-o pagină grandioasă, descrie înfricoșătorul spectacol al "zilei fatale", când Dunărea dezlănțuită își va înălța apele pînă la cer și, "într-un singur vârtej prăpăstios, va cuprinde o imensă întindere de pămînturi și cetăți". Când scria această pagină, care amintește viziunea de teroare a *Potopului* lui Michelangelo, filosoful presimțea poate că nu se înșela și că, de acolo, de la Dunăre, chiar dacă nu așa de curînd, dar nici foarte tîrziu, avea să se ivească într-adevăr sfârșitul lumii. O profeție între altele ale lui Seneca. Avea să se împlinească nu prin apele Dunării, ci prin violența goților, care – straniu lucru – cu numele geților, cu istoria acestora, preschimbată în propria lor istorie, și cu Zeul Zamolxis – nu cu zeul Walhalei – aveau să răstoarne toată lumea antică și să ajungă în vârtej pînă în Spania. Vaticanul lui Lucan, de care Isidor din Sevilla nu s-a îndoit niciodată! Cum să te îndoiești de realitate, când ea singură își ia sarcina să reveleze mitul, al cărui secret Isidor l-a căutat fără odihnă în *Istoriile* și *Etimologiile* sale.

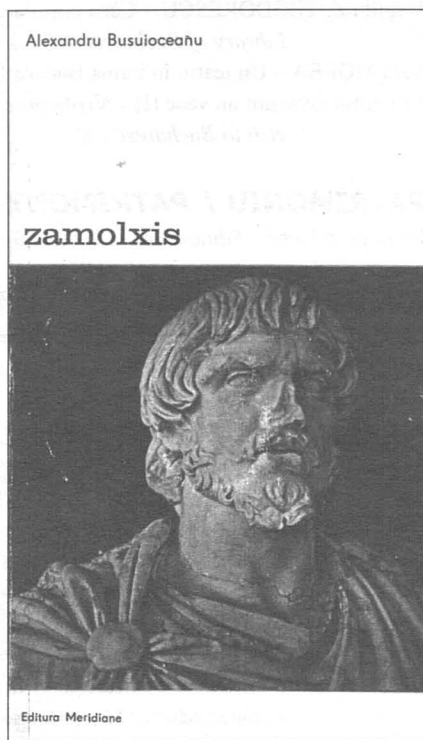
Secretul țării geților era încă de nepătruns pe vremea lui Seneca. Filosoful nu știa să vorbească în oarecare cunoștință de cauză decât despre marele fluviu care încingea țara, și despre cetățile elenice presărate pe țărmul pontic. Despre rest, nimic mai mult decât faima temutei săgeți getice și aceea a uci-gătoarelor plante ale Dunării, din care se distilau sucuri pentru magia înfricoșătoare a Medeei. Era convins însă că acea țară era bogată în pietre prețioase, ceea ce însemna altă magie. Pietrele prețioase închideau puteri și mistere. Atît se putea afla de la Seneca; și nimeni nu știa mai mult. Dunărea își păzea bine secretele. Oamenii se ascundeau în munți – *Daci montibus inhaerent*. Pădurile erau întunecoase. Acopereau acea țară plină de primejdii.

Pădurea dacică. Înfricoșătoarea pădure dacică. Era adăpostul acelor oameni: *codrul frate cu românul*, și era originea adîncă a mitului getic, invocat și azi în formula magică, *foaie verde*, în cîntecul popular. Romanii cunoșteau acea pădure de departe, cînd se vedeau nevoiți s-o ocolească; sau mai de aproape, cînd în întunecimea ei pierrea vreo legiune sau chiar vreun general faimos. Atunci umbra pădurii dacice ajungea pînă la Roma, și de ea vorbeau poeții și cronicarii care notau dezastrele petrecute acolo. În anul 74 î.e.n. un general roman, Gaius Scribonius Curio, care-i învinsese pe dardani în Tracia, voia să-i supună și pe daci și ajunsese pînă la Dunăre. Dar înspăimîntat de pădurile pe care le vedea, s-a oprit. S-a întors

din drum fără să facă război: *Curio Dacia tenus venit, sed tenebras sal-tuum expavit*, spune Florus. În altă împrejurare, Roma s-a emoționat de moartea lui Cornelius Fuscus, care se înmormîntase cu toată legiunea lui în pădurea blestemată. Martial scria (în carte, nu pe piatră) epitaful prietenului său: "Aici zace Fuscus... Lespedea aceasta nu se mai teme de amenințări dușmănoase... umbra victorioasă a generalului stă-

pînește pădurea supusă". Retorica poetului era mai mult decât tragică. Generalul pierise fără victorie. Fără urmă. Înfricoșătoarea pădure nu se clintise. Rămînea mereu mută, întunecată, plină de secretele ei. [...]

...Pentru mintea anticilor era în toate aceste (și în multe altele) nu numai un mit care inspira teamă, dar ceva magic, ce izvora din geniul aceluiași popor și venea în apărarea lui, ascunzînd realitatea. Pădurea era fondul obscur unde se urzea secretul. Dar acel popor, care-și adora zeul pe culmi solitare (zeul pitagoreic în mintea grecilor, însă mai aproape de Zarathustra decât de Pitagora, eclectic al misterelor) avea o știință a secretului, inviolabilă în așa măsură, încît nici azi istoricii nu pot face o distincție limpede între mitul și istoria sa. Acel zeu, deși luminos (zeu al cerului și al nemuririi) rămînea ascuns. Nu i se cunosc altarele și nici chipul. Potrivit unei reguli magice, se reprezenta nu persoana divină, ci principiul contrariu și învins, balaurul cu cap de lup, care slujea și apăra, deși uneori se revolta și-i dădea bătălie lui Zamolxis în nori. (Dacii făcuseră din el stindard și-l adora, dar trăgeau cu săgețile în nori cînd izbucnea o furtună). Acest balaur a fost adoptat ca insignă și de unități ale armatei romane și a fost adorat pînă în Italia. Poate nu este lipsit de interes să menționăm că Wulfila, apostolul goților, capadocian de origine și deci trac, primise în Dacia, unde evangheliza, acest nume got, care derivă de la acela al *lupului*. Un asemenea nume putea avea un înțeles tainic printre oamenii din acea țară (Wulfila a predicat în Dacia și în latină; a trăit și între daci)...

Fragment din volumul: *Zamolxis*,
București, Editura Meridiane, 1985, p. 193-194

BUCUREȘTII DE ALTĂDATĂ

Umbra lui G. Călinescu în Floreasca

Corneliu LUPEȘ,
istoric literar

Moto:

“Ca păstor de oameni ești nevoit să cauți singurătatea
și depărtarea spre a putea judeca fără părtinire.”

Întâmplarea face, ca fosta casă a lui G. Călinescu să fie așezată într-un cartier, astăzi, prețios și pretențios, al capitalei. Zona Floreasca – Dorobanți este una cu rezonanță aparte. Floreasca este un oraș – grădină, cu blocuri cu puține niveluri, fapt ce s-a respectat și pentru mai noile construcții, care, numai printr-un noroc, nu s-au extins și peste actualul muzeu. De cealaltă parte, a Dorobanților, pretențiile cresc. Intrăm într-un cartier de elită, cu vile, sediul Televiziunii, dar și în prelungirea străzilor, cândva interzise circulației, deoarece, aici (o consemnăm pentru tineri), își avea reședința liderul comunist Nicolae Ceaușescu, ce a preluat frâiele puterii imediat după moartea predecesorului său, Gh. Gheorghiu-Dej, săvârșită în același an cu cea a lui Călinescu. Pe lângă ghidarea eventualului vizitator, fixarea topografică are darul a atrage atenția că, nu demult, casa în care a locuit G. Călinescu, destul de modestă și strânsă ca într-o menghină, între clădirile care o flanchează, s-a aflat, până la abuzivele și obsesive sistematizări, într-un perimetru destul de cenușiu. Așa se face că, privită din stradă, nu atrage în nici un fel atenția, dacă nu ești avertizat. Este drept că, *“un gard masiv de cărămidă, vopsit în roșu venețian și străpuns din loc în loc de rotunjimile unor pietre de râu, ce dau o clipă iluzia de zid de cetate fortificată”* o maschează cu dibăcie. Curiozitatea este cum a reușit locatarul să salveze casa de la demolare. O solicitare a acestuia, adresată șefului statului, ne lămurește: *“Frate Gheorghiu,*

Casa Memorială G. Călinescu – București

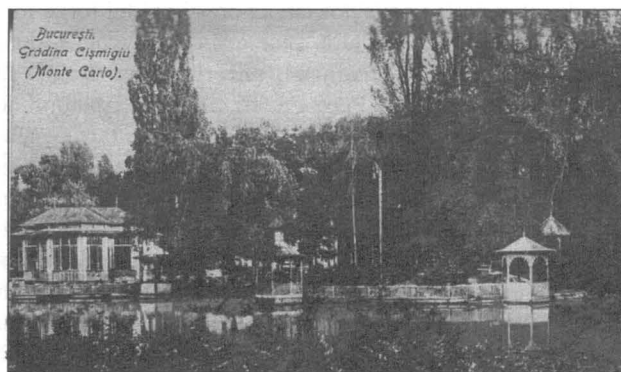
casa mea este propusă pentru demolare. Eu, te rog, fă ca la Dalles, fă un bloc deasupra și lasă casa așa!” Vom încerca să pătrundem în universul domestic călinescian, în două etape. Prima, aparținând perioadei când încă mai trăia amfitrionul, sau imediat după aceea, pentru a o recepta la valoarea ei reală,

2. București. Grădina Cișmigiu.

Inventar 4/137 Carte poștală ilustrată alb negru, având imprimat textul: 2, București – Grădina Cișmigiu Pe verso mențiunea cu creionul: 0022, și imprimarea ștampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu”, Inventar nr. 4/137. Dimensiuni: 7,8x13,3 cm. Noua evidență: 0744

Fotografia a fost realizată, vara surprinzând insula pe care se află clădirea în stil neoromânesc găzduind restaurantul și cazinoul „Monte Carlo”. Clădirea a fost edificată la începutul veacului XX, valorificând un proiect al arhitectului Ioan Mincu. Intensul bombardament din 24 august 1944 realizat de aviația germană, vizând lovirea Palatului Regal, a distrus și respectiva construcție. O numeroasă prezență umană practicând canotajul. Exemplar folosit în octombrie 1938 nefranctat de poștă. Deteriorat.

Cărți poștale comentate, din colecțiile BMB (VII) –
Prof. Virgiliu Z. Teodorescu

Inventar 4/42 Nr. 15 Carte poștală ilustrată sepia, având imprimat textul: București – Grădina Cișmigiu – (Monte Carlo) Pe verso mențiuni cu creionul: 0021, SE 69 b 1910/16 1936 și imprimarea ștampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu”, Inventar nr. 4/42 Nr. 15. Dimensiuni: 8,8x13,6 cm. Noua evidență: 0745

Fotografia a fost realizată vara, surprinzând insula pe care se află pavilionul restaurantului „Monte Carlo”, terasa de vară și chioșcurile de lângă apă. Construcție înlocuită de clădirea concepută de arhitectul Ion Mincu.

afectivă, iar a doua, în muzeul de astăzi, cu ce s-a mai păstrat. În ce ne privește, considerăm mai temeinică prima parte, mai exact, casa având o încărcătură mai mare, prin ce a însemnat, decât prin ce a rămas astăzi. Ne propunem, așadar, să apelăm la ghidajul câtorva colaboratori apropiați ai profesorului, dintre care, unii erau chiar obișnuiții casei.

“Este casa lui G. Călinescu – ne spune George Muntean (istoric literar – n.n.) – construită după propriile-i planuri și desăvârșită până către sfârșitul zilelor sale, când a lăsat-o soției, prin testament, cu următoarea dedicație: «Rog pe soția mea, Călinescu Elisabeta, ca, după încetarea mea din viață, să permită Institutului de Istorie și Teorie Literară să țină ședințe și reuniuni, cu număr restrâns de cercetători, în sala bibliotecii, unde s-au ținut astfel de ședințe și în prezența mea. De asemenea, rog pe soția mea ca, după moartea ei, să lase statului, pentru Institutul de Istorie și Teorie Literară, imobilul situat în București, str. Vlădescu, nr. 53, raionul 30 Decembrie, ca acesta să devină al doilea local al Institutului de Istorie și Teorie Literară».”

Rugămintea, de fapt testamentul, este datat 9 februarie 1965. Dând curs rugămintilor soțului, Vera cum este cunoscută văduva lui G. Călinescu, procedează în consecință, mai cu seamă că plana și temerea ca “rudele vor să prăduiască totul”. Călinescu nu își vedea locuința o casă memorială obișnuită, destinată exclusiv vizitării. Generosul donator visa continuarea atmosferei ședințelor Institutului, dezbateri, eventual, reluarea spectacolelor teatrale. Cadrul acestor întâlniri rămăsese nealterat. Colaboratorii fideli ai profesorului – mă refer la cercetătorii Institutului, formați la “Școala Călinescu”, cât și cei din afară, prietenii din generația sa – erau pe poziția “pro Călinescu”. Un singur lucru lipsea: Profesorul. Lipsă de neînlocuit, așa cum s-a petrecut, mai târziu, cu Șerban Cioculescu, personajul central al “Rotondelor 13”, de la Muzeul Literaturii Române, sau cu Iosif Sava, realizatorul, la TVR și radio, al emisiunilor muzicale, cu reverberații exhaustive în toată zona culturală. Se spune că nimeni nu este de neînlocuit. Cele trei exemple demonstrează contrariul, și nu sunt singurele.

Revenind la casa memorială a lui G. Călinescu, nu putem trece cu vederea faptul că, pentru trecerea acesteia sub tutela Academiei, un cuvânt greu a avut Iorgu Iordan, acela care își intersectase adeseori cărările vieții cu marele dispărut. A fost nevoie de intervenția unei autorități de prestigiu lui Iorgu Iordan, pentru că, în această țară, puține lucruri se obțin doar printr-o simplă cerere și, culmea!, uneori, oferta devine, la rândul-i, extrem de dificilă. Pentru a feri cititorul/vizitatorul de o eventuală eroare, vom preciza că, în perioada sa bucureșteană, G. Călinescu nu a locuit dintru început în această casă. I-au premers locuințele din Prelungirea Dorobanți, str. Braziliei, str. Aviator Iliescu (fostă Müller) și, abia din 1942, actuala adresă.

Umbra lui Călinescu se înalță pe meritul pedestal. După cum se știe, în contemporaneitate, nu întotdeauna a fost primit cu brațele deschise. Nici amintirile compromisiuri făcute nu i-au presărat cărările vieții numai cu petale. Ne referim la două aspecte diferite, dar suficient de ilustrative. Primul, și cel mai dureros, a fost înlăturarea de la catedră și, mai grav, înlocuirea sa cu niște critici proletcultiști. De altfel, la o discuție “tête-à-tête” cu Gh. Gheorghiu-Dej, din 2 martie 1960, aduce și argumente: “În ultima vreme am fost chemat să țin unele conferințe. Este onorabil cauzei noastre de a fi îndepărtat de la catedră când acolo sunt mulți foști legionari.” În comparație cu alți contemporani de calibru, care și-au armonizat vocile în aria compromisului, Călinescu nu s-a bucurat, nici pe departe, de privilegiile unui Sadoveanu sau Arghezi. Înregimentat, G.

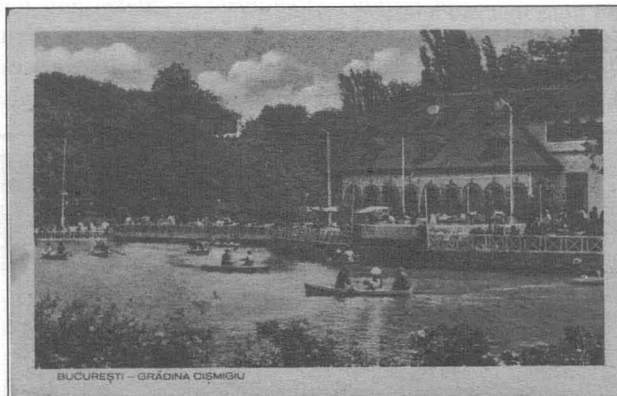
Călinescu este soldatul care nu ține, întotdeauna, cadența. Casa memorială, care tocmai ne trezește asemenea considerații, este un martor muzeologic al memoriei cărturarului.

Fragment din volumul: *Memorie literară bucureșteană*, București, Editura Muzeul Literaturii Române, 2005, p. 204-207

Inventar 4/16 Carte poștală ilustrată alb negru, având imprimat textul: București – Cișmigiu – Monte Carlo R 10 Pe verso mențiuni cu creionul: 0024, SE 86 1925/44 și imprimarea ștampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu”, Inventar nr. 4/16. Dimensiuni: 13,3x8,3 cm. Noua evidență: 0742

Fotografia a fost realizată vara, surprinzând insula pe care se află clădirea în stil neoromânesc găzduind restaurantul și cazinoul „Monte Carlo”. Clădirea a fost edificată la începutul veacului XX valorificând un proiect al arhitectului Ioan Mincu. Intensul bombardament din 24 august 1944 realizat de aviația germană, vizând lovirea Palatului Regal, a distrus și respectiva construcție. A fost fotografiat și podul care asigura accesul pe insulă.

Inventar 3/18 Carte poștală ilustrată sepia, având imprimat textul: BUCUREȘTI – GRĂDINA CIȘMIGIU Pe verso textul: ROMÂNIA CARTA POSTALĂ Editura Librăriei SOCEC & Co. S.A. București mențiuni cu creionul: 0023, SE 88 a 1925/44 1936 și imprimarea ștampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu”, Inventar nr. 3/18. Dimensiuni: 7,5x12,8 cm. Noua evidență: 0743

Fotografia a fost realizată vara surprinzând insula pe care se află clădirea în stil neoromânesc găzduind restaurantul și cazinoul „Monte Carlo”. Clădirea a fost edificată la începutul veacului XX, valorificând un proiect al arhitectului Ioan Mincu. Intensul bombardament din 24 august 1944 realizat de aviația germană, vizând lovirea Palatului Regal, a distrus și respectiva construcție. A fost fotografiat și podul care asigura accesul pe insulă. O numeroasă prezență umană atât pe pod cât și practicând canotajul.

Exemplar francat de Poșta Română în 1936 cu timbrul de 3 lei + timbrul cultural de 2 lei + timbrul aviației de 1 leu.

Un teatru în inima Bucureștilor: Odeon

Dr. Vera MOLEA

Biblioteca Metropolitană București

La puțină vreme după încheierea celui de-al doilea război mondial, când puțin oameni îndrăzneau să-și investească banii în vreo afacere, un mare antreprenor de construcții clădește un nou teatru. Era inginerul Liviu Ciulley. Teatrul, situat pe bulevardul Gh. Magheru la parterul unui bloc, s-a numit Odeon. A fost darul unui tată pentru copiii lui, Liviu și Ana, care îmbrățișaseră arta teatrală. Viața acestui teatru privat a fost scurtă, din octombrie 1946 până în iunie 1948, după naționalizare fiind transformat într-unul de stat. Noua lui denumire a fost Teatrul Armatei, apoi, ceva mai târziu, Teatrul „C. Nottara”, nume pe care-l poartă și astăzi.

Prima stagiune

Teatrul Odeon a fost dotat cu două săli: sala Studio, cu 380 de locuri, construită la subsolul blocului din Jules Michellet și sala Odeon, cu 900 de locuri, de la parterul blocului din Take Ionescu. După cum a fost consemnat în presa vremii, conducerea acestui teatru a fost numită la 1 august 1946: Al. Macri – director general, Ion Șahighian – director artistic, iar Ion Sava – director de scenă. Mai rămânea să se fie formată echipa de actori, lucru deloc simplu, având în vedere că la acea oră în București existau peste douăzeci de teatre. Pentru spectacolul inaugural, Ion Șahighian, care era și prim-director de scenă la Național, a distribuit actori care făceau parte din colectivul primei noastre scene, așa cum erau N. Bălățeanu, G. Calboreanu, Lily Carandino, Toma Dimitriu. Au fost mari actori care au semnat contract de angajare cu noua instituție teatrală particulară, un exemplu demn de consemnat fiind Constantin Ramadan¹.

Spectacolele care se montau pe cele două scene trebuiau să primească și încuviințarea inginerului Liviu Ciulley, fapt dovedit de însemnarea lui Jeni Acterian² în *Jurnalul său: Bătrânul Ciulei, care nu „suportă” lecturile, a luat piesa [Aventura spirituală] și a citit-o acasă. Aseară a venit Liviu cu... „sentința”. I-am deschis eu. În vestibul, înainte de a intra, mi-a spus repede. „Nu i-a plăcut.” – „Și ce înseamnă asta? Că nu se joacă?” – „Nu știu. Însă asta echivalează cu a spune că bătrânul e tâmpit.” Era verde la față și nu zâmbea deloc. Declarația era destul de gravă pentru el. Îl adora pe bătrân.*³

Inaugurarea Teatrului Odeon s-a făcut la 28 octombrie 1946⁴, cu *Visul unei nopți de vară*⁵ de W. Shakespeare, în regia lui Ion Șahighian. Spectacolul a stârnit controverse în rândul criticii teatrale. S-a reproșat regizorului că feeria lui Shakespeare s-a transformat pe

scena Odeonului într-o dramă jucată în stil realist, dându-i o notă de apăsare. Greoaie și lipsită de lirismul shakespearian s-a spus că era și traducerea lui Dragoș Protopopescu.

Cel de-al doilea spectacol de la Sala mare a Odeonului a fost *Poveste stranie (Strange)*⁶ de Richard G. Hamon, de fapt adevăratul autor era actorul George Marcovici, în regia și decorurile tânărului Liviu Ciulei. A fost debutul regizoral al acestui viitor mare artist. Au urmat în aceeași sală premiera *Anna Karenina* de Tolstoi, în regia lui Ion Șahighian, fără însă să aibă succesul scontat. S-a spus că la insuccesul spectacolului a contribuit atât dramatizarea romanului, care semăna cu secvențele cinematografice ale unui film, cât și mutarea accentului de pe drama relației Ana-Vronski, pe drama soțului înșelat. Prin împărțirea lucrării în douăzeci de tablouri, cu pauzele dintre ele foarte lungi, s-a rupt cursul firesc al acțiunii, creându-se o stare de disconfort în rândul spectatorilor. Dincolo de aceste neîmpliniri, au existat și momente remarcabile ale spectacolului prin folosirea ingenioasă a mijloacele tehnice și, mai ales, prin interpretarea dată Anei Karenina de către Marietta Anca, „magnifică tălmăcitoare a sfâșierilor sufletești”.

Ion Șahighian

A urmat *Copilul din flori (Fanny)*, de Marcel Pagnol, în montarea Luciei Sturdza-Bulandra, stagiunea sălii mari a Teatrului Odeon încheindu-se cu spectacolul *Golden Boy*, de Clifford Odets, în regia lui Ion Sava. S-a remarcat în rolul „băiatului de aur”, prin forța talentului, prin profesionalism, tânărul Liviu Ciulei. Așadar, fiului proprietarului Teatrului Odeon nu a înșelat așteptările părintelui său. Nici debutul ca regizor și scenograf nu fusese rău, semnele viitorului mare om de teatru erau vizibile.

La puțin timp de la inaugurarea Sălii mari a Teatrului Odeon a avut loc și cea a sălii Studio, cu spectacolul *Ave Maria*, de Mircea Ștefănescu, în regia lui Ion Șahighian. Critica de specialitate trăgea semnale de alarmă Teatrului Odeon pentru repertoriul total neinspirat și lipsit de valoare. Răspunzător de acest fapt se făcea în primul rând directorul artistic, adică Ion Șahighian. Dar iată că după multele insatisfacții, Studioul Odeon reușește în martie 1947 o izbândă spectacologică cu *Scumpa mea Ruth*, o comedie americană de Norman Krasna. Meritul incontestabil a revenit regizoarei Mariettei Sadova, dar și decorului „cochet și pitoresc”, semnat de Liviu Ciulei. Despre prestația artistică a Mariettei Sadovei consemnarea lui Gh. Nenișor, în ziarul *Liberalul*, este mai mult decât elocventă:

„Spectacolul s-a jucat cu brio, cu ritm și convingere. Replicile parcă țâșneau din spontaneitatea actorilor și aveai impresia pe moment că e improvizat, un gând ascuns îndemnându-te să crezi că la o altă reprezentare se vor debita alte fraze. [...] Cred că nu s-a jucat de multă vreme în București un teatru de această calitate. Meritul d-nei Marietta Sadova care a pus în scenă *Scumpa mea Ruth* este deci cu atât mai mare. D-na Sadova, după cum se poate vedea din majoritatea tipurilor de compoziție pe care le-a dăruit scenei românești, este stăpâniță de dorința de a realiza totul prin detalii. Dom-

¹ Ramadan Constantin (25.II.1896, Iași-25.III.1958, București), a studiat la Conservatorul Dramatic din Iași, debutând pe scena Naționalului ieșean. A realizat mari creații actoricești sub baghetele regizorilor Aurel Ion Maican, Ion Sava, G. M. Zamfirescu. A fost actorul preferat al regizorului Aurel Ion Maican, care i-a încredințat roluri importante în spectacolele *Avarul* de Molière, *Burghelul gentilom* de Molière, *Mireasa din Tărăscău* de Otto Indig, *Șchișă* după I.L. Caragiale, *Baba Hârca* de Matei Millo, *Pottash și Perlmutter* de Dick Glauway și altele. Același regizor îl va aduce în 1945 la București pentru a juca în spectacolele de la Teatrul Modern. Rămăs în București joacă în diferite trupe particulare, printre care și cea a Teatrului Odeon. După naționalizare este angajat al Teatrului Armatei, azi Teatrul „C. Nottara”.

² Jeni (Eugenia Maria) Acterian (1916–1958). A studiat primele 10 clase la Notre Dame de Sion din București, apoi își dă examenele în particular. Licențiată în 1940 a Facultății de Litere și Filosofie din București, cu teza *Raționamentul prin recurență*. În 1947 se înscrie la Conservatorul de Artă Dramatică, secția regie. Sub pseudonimul Jeny Arnotă face asistență de regie pe lângă cumnata ei Marietta Sadova și Liviu Ciulei la Teatrele Odeon, Tineretului și Municipal. Obține diploma de regizor și montează la Teatrele Municipal și Tineretului. Moare la numai 42 de ani de maladia Hodkin.

³ Jeni Acterian, *Jurnalul unei ființe greu de mulțumit*, București, Ed. Humanitas, 2008, nota din 22 ianuarie 1947.

⁴ Nicolae Noica în „*Liviu Ciulley – un reper*”, Ed. Vremea, București, 2011, p.35, menționează deschiderea acestui teatru în luna noiembrie, dar cronicile teatrale au consemnat evenimentul la data de mai sus.

⁵ Ion Masoff consemnează, în *Teatrul Românesc*, vol VIII, Ed Minerva, București, 1981, data de 15 octombrie. Dar la o cercetare mai atentă a presei, găsim data de 28 octombrie 1946.

⁶ A fost cel de-al doilea spectacol al Teatrului Odeon, Sala mare, care inaugura seria reprezentațiilor de la ora 17, 00.

Golden Boy, de C. Odets

De la stânga la dreapta: Nicolae Bălățeanu, Liviu Ciulei, Nicolae Tomazoglu, Fifi Harand (desen de Cik în Rampa din 1947)

nia sa caută să găsească cele mai neînsemnate nuanțe pentru a colora rolul ce-l interpretează. Urmăriți machiajul d-nei Sadova, felul d-sale de ase îmbrăca, de a merge pe scenă și de a da replica, atunci când întruchipează unul din acele nenumărate personaje de compoziție, și veți vedea că linia de ansamblu a rolului este rezultanta a o mie și una de amănunte, dozate cu discreție și armonios îmbinate. În același stil și animată cu aceleași intenții, d-na Sadova a pus în scenă *Scumpa mea Ruth*. E lesne de închipuit că a realizat o mică bijuterie de artă dramatică. Toți cei zece interpreți ai piesei au răspuns cu talentul și priceperea lor la sugestiile doamnei Sadova. Chiar d-sa interpretând un rol de altă natură decât cele cu care ne obișnuise până acum.⁷

A doua stagiune

Spectacolele susținute în această primă stagiune pe Scena mare a Odeonului nu au adus victoriile scontate nici în plan artistic, nici economic. Ca urmare, la nici un an de la deschiderea Teatrului Odeon, o parte dintre actori au început să migreze spre alte teatre, așa cum au fost Nicolae Bălățeanu, Iulian Necșulescu, Toma Dimitriu. Repertoriul pentru cele două săli a fost considerat de către cronicarii vremii alegeri neinspirate și adevărate căderi ale regizorului Ion Șahighian. Ziarul *Liberalul* trăgea un semnal de alarmă proprietarului Teatrului Odeon încă din februarie 1947: „Ar fi bine ca măcar în ceasul ultim dl. Ciulley să-și dea seama că teatrul acesta nou în afară de artiști îi trebuie un repertoriu și un director de scenă”⁸. Nu a mai apucat să se ocupe de teatrul său căci inginerul Ciulley moare în urma unui infarct.

Din vara lui '47 Sala mare s-a transformat în cinematograful, iar Studioul rămâne exclusiv pentru teatru. Ziarul *Rampa*, în numărul din 20 iulie 1947, anunța schimbarea conducerii începând din toamnă. Se vehicula numele Marietta Sadova (fotografiile aparțin autoarei – n.r.) în funcția de director artistic al Teatrului Odeon. Semnaseră angajamente actriței Clody Bertola, Corina Constantinescu, Nicolae Tomazoglu, George Calboreanu, Al.N. Toscani. Într-adevăr, la 1 octombrie 1947, sub conducerea artistică a Mariettei Sadova, are loc, am putea spune, cea de-a doua deschidere a Teatrului Odeon (sala Studio).

Despre acele vremuri actrița Clody Bertola își amintea: „Eram în 1947. Plecasem în străinătate cu sora mea Letiția, care se mutase în Anglia. Liviu îmi scria: „Vino că o să facem un teatru extraordinar. Am o piesă pentru tine, *Îmi amintesc de mama*. Întoarce-te, te rog ca pe Dumnezeu.” Și, pentru că îl iubeam pe Liviu și îi puneam un teatru la picioare, m-am întors. Liviu m-a dus la Sala Mică a Teatrului Nottara, construit de tatăl său pentru el, și i-a spus: „Asta e

teatrul tău, vei juca tot ce vrei. Tot ce pierdem aici financiar, putem câștiga cu Sala Mare, unde e cinematograful.” Trupa noastră era foarte tânără. Împreună cu mai cunoscutul George Calboreanu, se aflau cu noi Corina Constantinescu, Nicolae Tomazoglu, Dan Nasta, Dem. Savu, Jeni Arnotă, Marietta Rareș, Aurora Șotropa. Lucram sub regia Mariettei Sadova. Eram foarte entuziasmați. Ne preocupau ideile noi despre teatru. Într-un cuvânt, formam aceeași familie spirituală. Repetițiile erau adevărate sărbători. Stăteam toată ziua în teatru și lucram aproape în exaltare. Ne pierdem în eroii pe care-i jucam. Nu știam de noi decât ca personaje din piesă. Trei reprezentații de pe afișul Odeonului, *Cei din urmă* de Gorki, *Îmi amintesc de mama* de John van Druten și *Pescărușul* de Cehov, au fost evenimente ale stagiunii 1947-1948.⁹

La Studioul Teatrului Odeon, Marietta Sadova a montat o serie de spectacole, punându-și în valoare talent de actriță și regizoare, dar având și o grijă deosebită pentru jocul mai tinerilor ei colegi. Desfășurat într-un ritm fără cursur, primul spectacol, *Îmi amintesc de mama*, de John van Druten, a fost o mare reușită artistică. Schimbarea decorului se făcea în clar-obscur de către întreaga echipă, care acționa parcă sub influența unei forțe nevăzute, Calboreanu fascina prin vocea-i inconfundabilă,

Clody Bertola încanta cu a sa candoare, Sadova, protagonista spectacolului, veghea nu doar la propriul joc, ci al întregului ansamblu.

Dar reprezentația care a primit cele mai răsunătoare elogii ale cronicarilor și ale publicului a fost *Cei din urmă*, de M. Gorki. S-a spus că acest spectacol a salvat teatrul de la desființare. După ultima replică spusă, după tragerea cortinei, în sală s-a lăsat o tăcere profundă. La câteva secunde s-a dezlănțuit o furtună de aplauze. Spectatorii au rămas până la miezul nopții în sală, intrând în dialog cu actorii. S-au pus întrebări și s-au dat răspunsuri. La reușita spectacolului o contribuție substanțială a avut-o și scenografia semnată de Mircea Marosin¹⁰, expresivă și plină de tâlcuri, în culori sumbre, cu mobilă masivă, cu lumini care schimbau culorile producând un efect „de măruntă chiverniseală burgheză”, exprimând clar situația și starea psihologică a familiei rusești. Pictor al nuanțelor, Marosin a redat prin decorurile sale interioritatea unei lumi în derivă. Și-a gândit decorurilor căutând echivalențe plastice și spațiale în concordanță cu sensul emoțional al piesei și al viziunii regizorale.

Sadova își amintea despre acest spectacol: „În ceea ce privește decorul, cu prilejul montării *Cei din urmă* de Gorki, am redus desfășurarea acțiunii într-o singură ambianță, deși indicațiile autorului prevedeau schimbări de decor. Două motive au stat la baza acestei soluții: n-am vrut să distrag atenția publicului prin noi linii și detalii, după fiecare ridicare de cortină și, mai ales, am vrut să creez permanent acea atmosferă apăsătoare și închircită din casa familiei burgheze.”¹¹

⁹ Ludmila Patlanjoglu, Clody Bertola, *La vie en rose*, Ed. Humanitas, București, 1997, p.27.

¹⁰ Mircea Marosin s-a născut în 6 martie 1921 la București. A absolvit Facultatea de litere și Filosofie din București în 1943. A debutat ca scenograf alături de Ion Șahighian și Marietta Sadova. A semnat scenografia numeroaselor spectacole regizate, mai ales de Marietta Sadova: *Cei din urmă* (la Teatrul Odeon), *Pescărușul*, *Livada de vișini* (la Teatrul Municipal), *Apus de soare* (1956, la Teatrul Național București), *Maier Barbara*, *A XII-a noapte*, *Madame Sans-Gêne*, *Opinia Publică*, *Mitică Popescu*, *Travesti* (la Teatrul din Timișoara). Încearcă să plece din țară împreună cu actorul Ion Omescu, dar sunt prinși și condamnați. După ieșirea din închisoare figurează ca regizor și scenograf prin diferite teatre. În ultimii ani dinainte de a părăsi țara a fost regizor la Teatrul Național din Iași. A murit în 31 mai 2007 la Cambridge, Anglia.

¹¹ Marietta Sadova, *Omenescul în formele specifice ale vremii*, în *Teatrul*, noiembrie 1956, nr.6.

Marietta Sadova

⁷ Gh. Nenișor, în *Cronica teatrală*, din *Liberalul*, Anul II, nr.337, 3 aprilie 1937.

⁸ Arlequin, în *Păcat de bani, sau... unde nu-i director de scenă, vai de banii comanditarului*, din *Liberalul*, anul II, nr. 300, 18 februarie 1947.

Cei din urmă, de M. Gorki

Rândul de jos: Nicolae Tomazoglu, Marietta Rareș;
al doilea rând: Corina Constantinescu, Ion Manolescu,
Marietta Sadova, Liviu Ciulei, Clody Bertola
(desen de Cik în Rampa, 1948)

Un fapt demn de amintit a fost inițierea unor conferințe pe teme teatrale și filosofice, după terminarea spectacolului, susținută de profesoara Alice Voinescu¹², la care participau toți cei care iubeau arta și cultura.

Ultimul spectacol al Studioului Odeon a fost *Hellen, Tommy și Joe*¹³ de Jammes Thurber și Elliot Nugent. Sub îndrumarea inteligentă a regizoarei Marietta Sadova, actorii au contribuit cu incontestabilul lor talent la succesul spectacolului. Radu Beligan, interpretul eroului principal, un profesor universitar cu probleme la locul de muncă și în viața conjugală, a trecut magistral printr-o gamă variată de stări – amărăciune, umor, dârzenie, căldură, putere de convingere – demonstrând încă o dată că este un actor valoros și de mare talent. Nici partenerii lui de scenă nu au fost mai prejos. Alături i-au stat Clody Bertola, când dură când plină de feminitate, în rolul soției. Liviu Ciulei dintr-o prezență mărunț, încarnând un servitor de culoare, a făcut o adevărată compoziție, iar Marietta Sadova a reușit să atragă atenția publicului printr-o simplă trecere prin scenă. Viziunea regizorală, în care fantezia și ingeniozitatea și-au dat mâna, a fost dublată deplina înțelegere a scenografiilor semnate de Liviu Ciulei, care a reușit să elimine toate problemele micului spațiu scenic al Studioului.

Ochiul „vigilent” al noii orânduirii veghea asupra activității micului ansamblu. Gurile rele încercau să diminueze importanța actului artistic care se înfăptuia la Teatrul Odeon. Succesul obținut de tânăra echipă a declanșat invidia colegilor de breaslă. Li se imputa și faptul că acolo se montează piese ale „imperialiștilor” americani sau că schimbă sensurile profunde din piese, așa cum a fost la *Cei din urmă*. De tristă amintire a rămas scena petrecută la Teatrul Național, când, la o sedință de sindicat, actrița Maria Voluntaru a strigat: „Duce-ți-vă la Odeon să vedeți cum joacă reacționarii pe Gorki!”. Și „roadele” acestor răutăți gratuite nu s-au lăsat așteptate. Iosif Chișinevski¹⁴ și

Nicolae Moraru¹⁵, doi *satrapi* ai culturii noastre în acei triști ani, au hotărât să desființeze Teatrul Odeon. Dar și dacă nu ar fi hotărât ei acest lucru, dispariția teatrului Odeon era iminentă pentru că în iunie 1948 are loc naționalizarea proprietăților private. Ca urmare, toate teatrele particulare au dispărut, iar locul le-a fost luat de cele de stat. O parte din actorii Teatrului Odeon au fost absorbiți de Teatrul Municipal, condus de Lucia Sturdza-Bulandra.

Studioul Odeon rămâne pentru istoria teatrului românesc o amintire senină în care un mănunchi de tineri, sub bagheta unei mai vârstnice artiste, Marietta Sadova, au rupt zăgăzurile talentului lor. Peste ani Marietta Sadova vorbea despre Teatrul Odeon cu multă dragoste: „Atât pentru mine, cât și pentru mișcarea noastră teatrală, consider că a fost semnificativă constituirea, în 1947-1948, a colectivului de la Odeon. Împreună cu un mănunchi din foștii elevi: Liviu Ciulei, Dan Nasta, Clody Bertola, Corina Constantinescu, Dem Savu, Tomazoglu, cu un nucleu de tehnicieni care intrau ca asociați în acest colectiv, am realizat câteva spectacole a căror adâncime și rotunjime au fost determinate de **spiritul de colaborare colectivă**. Aici s-a afirmat ca regizor Liviu Ciulei, aici a crescut Titi Constantinescu, actualul maestru de lumini, aici a cunoscut Mircea Marosin primele lui succese în piesele lui Gorki și Cehov, aici s-au jucat în sute de reprezentații montările mele **Cei din urmă** și **Pescărușul**.”¹⁶

Hellen, Tommy și Joe, de Jammes Thurber și Elliot Nugent
De la stânga la dreapta: Radu Beligan, Dan Nasta
Cody Bertola, Sorin Gabor, Liviu Ciulei
(desen de Cik în Rampa, 1948)

Teatrografie

Sala mare, Teatrul Odeon

Visul unei nopți de vară, de W. Shakespeare. Premiera: 28 octombrie 1946. Regia: Ion Șahighian. Decoruri: Mircea Marosin și Ștefan Norris. Costume: Valentina Bardu. Coregrafia: Oleg Danovski. Distribuția: Nicolae Bălțățeanu (Teseu), Toma Dimitriu (Egeu), Marcel Gingulescu (Oberon), George Calboreanu (Bottom), Constantin Ramadan (Plute), Jules Cazaban (Quince), Lily Carandino (Titania), Lia Șahighian (Hermia), Edith Prager (Elena), Liviu Ciulei (Puck), Armand Gurian, Dan Nasta, Nae Al. Toscani, Tanți Benescu. Balet: Violette Taylor, N. Bazaca, Sanda Danovski.

¹² Alice Voinescu (10.II.1885, Turmu-Severin – 4.VI.1961, București). A studiat la Facultatea de Litere și Filosofie din București, fiind remarcată de profesorii Titu Maiorescu, C. Rădulescu-Motru, N. Iorga, Pompiliu Eliade. În 1908 își ia licența în filosofie cu prof. Titu Maiorescu, la îndrumarea căruia merge să-și continue studiile în Germania și Franța. Obține titlul de doctor în filosofie în Franța, cu teza *L'interprétation de la doctrine du Kant par l'école de Marburg*. În 1915 se căsătorește cu avocatul Stello Voinescu. Devine profesor titular de Estetică și Istoria Teatrului la Conservatorul de Artă Dramatică din București. Este pensionată în 1948. În 1951, regimul comunist o condamnă și execută o pedeapsă de 1 an și 7 luni. După detenție a avut domiciliu obligatoriu în satul Costești, lângă Tg. Frumos, până în 1954. Opera: *Montaigne. Omul și opera* (1936), *Aspecte din teatru contemporan* (1941), *Eschil* (1946), *Întâlnire cu eroi din literatură și teatru* (1983), *Scrisori către fiul și fiica mea* (1994), *Jurnal* (1997).

¹⁴ Iosif Chișinevski (Jakob Roitman), activist de frunte al PCR, s-a născut la Chișinău în 1905, moare în 1963 la București. Devine membru al PCR din 1928, din 1945 devine membru al CC al PCR. A deținut funcții înalte în aparatul de partid. Din 1952 a fost numit secretar cu Propaganda la cultură, funcție deținută până în 1955; vicepreședinte al Consiliului de ministrii al României. În 1957 a fost exclus din conducerea PCR. În 1960 nu mai este ales în CC al PCR.

¹⁵ Nicolae Moraru (1921, Tighina - 1998, București). A fost un personaj temut de lumea culturii românești. Școala primară și gimnaziul le-a parcurs la Căușeni-Noi, iar liceul la Tighina, din Basarabia. În 1930 intră la Facultatea de drept din București, dar în 1934 este arestat și condamnat la 10 ani pentru activitate comunistă, ca urmare nu-și va mai încheia vreedată studiile superioare. Eliberat după 23 august 1944 primește funcții în domeniul propagandei de partid și în presa aservită noii puterii: 1944-1945 redactor la *România Liberă*; 1945-1946 director al Radiodifuziunii Române; 1946 adj. al șefului de propagandă din CC al PCR; 1947 secretar al Comitetului Artelor din secția centrală al Editurii Politice a CC al PCR; 1947-1950 secretar general la Ministerul Artelor; 1950-1953 redactor șef al revistei *Viața Românească*; 1948-1980 redactor șef al publicațiilor pentru străinătate. Deși nu avea studiile terminate între 1948-1968 a fost și prof univ la Institutele de Artă din București. A scris: împreună cu Aurel Baranga piesa de teatru *Pentru fericirea poporului*, republicată sub titlul *Anii negrii* (1958); volumul de nuvele *Conștiințe curate* (1972), romanul *Scurt-circuit* (1983); *Iugoslavia azi* (1946), *Realism în literatură* (1948), *Estetica în școlile de învățământ superior din România* (Moscova 1963).

¹⁶ Marietta Sadova, *Roadele muncii colective*, în *Teatrul*, anul XII, nr.12, decembrie 1967.

Poveste stranie (Strange), de Richard G. Hamon (pseudonim al lui George Marcovici). Regia: Liviu Ciulei. Decoruri: Ștefan Norris. Distribuția: Constantin Ramadan, Florin Scărlătescu, Corina Marcovici, N. Al. Toscani, Gh. Marcovici, Jenică Constantinescu.

Anna Karenina, de L. Tolstoi. Regia: Ion Șahighian. Decoruri: Ștefan Norris. Distribuția: Nicolae Bălățeanu (Karenin), Toma Dimitriu (Vronski), Marietta Anca (Ana Karenina), Marcel Gingulescu, Tanți Benescu, Sarmiza Lungeanu, Speranța Voinescu, Sandra Cocrăscu, Nae Ștefănescu.

*Copilul din flori (Fanny)*¹⁵, de Marcel Pagnol. Premiera: februarie 1947. Regia: Lucia Sturdza-Bulandra. Decoruri: Ștefan Norris. Distribuția: Elena Aramă, George Calboreanu, Florin Scărlătescu, George Marcovici, Silvia Fulda, Dan Nasta, Renée Annie.

*Golden Boy*¹ de Clifford Odets. Regia: Ion Sava. Decoruri: după schițele lui Liviu Ciulei. Distribuția: Liviu Ciulei, Nicolae Bălățeanu, Al. Toscani, Ninetta Gusty, Corina Constantinescu, Anișoara Dorneanu, Fl. Stroe, Dem. Savu.

Studioul Teatrului Odeon

*Ave Maria*¹, de Mircea Ștefănescu. Premiera: noiembrie 1946. Regia: Ion Șahighian. Decoruri: arh. Dem. Ghiulamila. Distribuția: Tanti Cocea, Jenică Constantinescu, Nicolae Sireteanu, Iulian Necșulescu, Florin Scărlătescu, Virgil Vasilescu. N. Săvulescu, Leontina Ioanid, Ecaterina Ionescu, George Carussy, Severa Morelli, Iliada Munteanu.

Scumpa mea Ruth, de Norman Krasna. Premiera: martie 1947. Regia: Marietta Sadova. Decoruri: Liviu Ciulei. Distribuția: Marietta Sadova, Eugenia Popovici, Virginica Popescu, Jenică Constantinescu, Al. Toscani, Ninetta Gusty, Corina Constantinescu, Anișoara Dorneanu, Fl. Stroe, Dem. Savu.

Îmi amintesc de mama, de John van Druten. Premiera: 1 octombrie 1947. Regia: Marietta Sadova. Decoruri: Liviu Ciulei. Distribuția: Marietta Sadova, George Calboreanu, Dan Nasta, Clody Bertola, Marietta Rareș, Liviu Ciulei, Aurora Șotropa, Dody Caian, Corina

Bibliografie

Cărți

Acterian, Jeni, *Jurnalul unei ființe greu de mulțumit*, Ed. Humanitas, București, 2008.

Ion Massoff, *Teatrul Românesc*, vol. VIII, Ed. Minerva, București, 1981.

Noica, Nicolae, *Liviu Ciuley – un reper*, Ed. Vremea, București, 2011.

Patlanjoglu, Ludmila, Clody Bertola, *La vie en rose*, Ed. Humanitas, București, 1997.

Niculescu, Ionuț, *Corifei pe scena națională*, Ed. Nemira, București, 2003.

Periodice

Liberalul (1946-1948)

Națiunea (1946-1949)

Țimpul (1946-1948)

Teatrul, anul I, nr.6, noiembrie 1956.

Teatrul, anul XII, nr.12, decembrie 1967.

Constantinescu, Nicolae Tomazoglu, Dem. Sava, Florin Stroe, Ketty Ștefănescu.

Cei din urmă, de Maxim Gorki. Premiera: 16 martie 1948. Regia: Marietta Sadova. Decoruri: Mircea Marosin. Distribuția: Marietta Sadova, Clody Bertola, Liviu Ciulei, George Calboreanu, Ion Manolescu, Marietta Rareș, Corina Constantinescu, Dem. Savu, Nicolae Tomazoglu, Florea Stroe, Dan Nasta, Laura Găjan, Francesca Cristian.

Hellen, Tommy și Joe, de Jammes Thurber și Elliot Nugent. Premiera: iunie 1948. Regia: Marietta Sadova. Decoruri: Liviu Ciulei. Distribuția: Radu Beligan, Clody Bertola, Sorin Gabor, Dan Nasta, Corina Constantinescu, Liviu Ciulei, Marietta Sadova, Dem. Savu, Adrian Georgescu.

Din presa de acum un veac (I): Vizita Primarului Parisului la București

Recepția de la Primărie

Primarul Parisului, d. Felix Roussel, a fost primit ieri în mod oficial la Primăria Capitalei. (...) Distinsul oaspete a sosit la orele 11, însoțit de d. Rousseau, secretarul său, și de șeful de cabinet al primarului. A fost primit oficial de către dnii Mendonide, Mircea Poenaru-Bordea și I. Protopopescu-Pake, care l-au condus sus. În capul scării se afla primarul Capitalei, d. Dobrescu. (...)

Acesta a spus între altele: "Domnule prezident al Consiliului comunal al Parisului, populațiunea orașului și Consiliul comunal al Bucureștilor sunt fericiți a vă exprima bunavenerie și vă mulțumesc pentru bunăvoința cu care ați primit invitația noastră. (...) Consiliul comunal întrunit ieri într-o ședință extraordinară a hotărât să dea numele Parisului uneia din străzile centrale ale orașului". (...)

Răspunsul dlui Roussel: "(...) Cu grabă am răspuns la invitația amabilă prin care primăria Capitalei mă chema aici. Cunoșteam, venind aici, simpatia care, de lungă vreme, unesc orașul București și România cu Franța și Parisul. Noi, francezii, nu cunoșteam țara d-voastră și o regretăm – vă rog să mă credeți. Dar cunoșteam națiunea d-voastră. Am avut prilejul de a cunoaște, în școlile noastre, o tinerime studioasă, care venea să ne ceară cultură și lumină. (...) Când venim aici ne aflăm ca între noi, căci sunt legături superioare și o afinitate de rasă care ne leagă".

Dejunul de la "Boulevard"

La ora 1.00 p.m. a avut loc un dejun în sala cea mică a hotelului "Boulevard". (...) S-a servit următorul menu: Caviar frais/ Oeufs a la Talleyrand/ Saumon de Loire Sauce Riche/ Carre de

veau de Paris aux racines nouvelles/ Asperges d'Argenteuil Sauce Mousseline/ Poularde du Mans a la broche/ Salade Concombre/ Bombe pralinee/ Gaufrettes/ Fromages/ Corbeilles de fruits/ Fours glaces/ Bonbons/ Cafe/ Vins/ Țuică et Mastică/ Madere/ Graves superieur/ Chateau Poulet Canet/ Champagne Pommerly. Dejunul a durat până la orele 21.00. Nu s-au rostit discursuri.

La Camera de Comerț

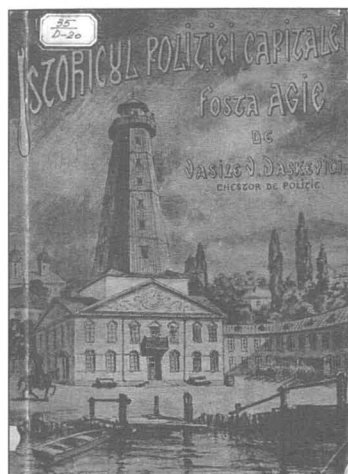
De la hotel, dnul Roussel, condus de dnii Dobrescu, Mendonide și M. Poenaru-Bordea s-au dus să viziteze Camera de Comerț. (...) Primarul Parisului a fost condus mai întâi în sala Bursei. (...) D. Roussel a fost condus în urmă în admirabila galerie de tablouri, operă datorată, cum se știe, muncii și priceperii d. N. Angelescu. O altă parte care a interesat foarte mult pe d. Roussel și i-a smuls un adevărat strigăt de admirație a fost muzeul de antichități al Camerei. D. Roussel, care se ocupă de mult cu studiul antichităților, a felicitat călduros pe d. Furnică pentru opera sa și i-a mulțumit pentru explicațiunile date. (...)

La manufactura de tutun

Primarul Parisului a vizitat fiecare atelier al manufacturii de tutun "Belvedere". În parte și s-a interesat de aproape de modul de fabricațiune al Țigărilor și de modul în care se fabrică. A întrebat dacă manipularea tutunului nu provoacă la lucrători vreo boală specială și deci dacă nu are vreo influență dezastruoasă asupra sănătății. (...) Distinsul vizitator a lăudat mult calitatea Țigărilor noastre.

Din ziarul "Dimineața", 19 aprilie 1912;
(texte selectate de Tudor Cires)

PATRIMONIUL

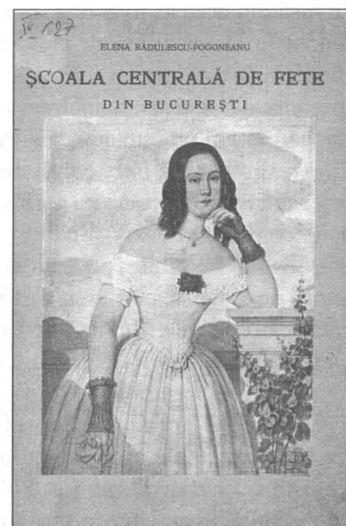

Vasile V. DAȘKIEVICI, *Istoricul Poliției Capitalei, fosta Agie*. Cu 2 planșe în culori și 244 de gravuri în negru, București, Tipografia „Cultura”, [1944], 100 p. cu pl. și ilustr.

Istoricii noștri vechi, ca și cei noi – mai ales cei noi – au prea puține date, sau aproape deloc, asupra materiei ce ne preocupă. Ofisele, zapisele și anaforele de tot felul – într-un cuvânt toate hrisoavele ce formează temelia înseși a istoriei noastre naționale – au fost evacuate la Moscova, în vremea Războiului de Reîntregire a Țării [...] Am nădăjduit atunci să găsim materialul, fie și de dată recentă, la sursă, adică în arhivele Prefecturii de poliție. Deșartă dezamăgire... Acum 60 de ani dosarele (diele) au fost vărsate la Arhivele Statului, de unde cele mai importante au luat drumul Moscovei. Altele au fost arse sau vândute, „ca să nu mai încurce locul” (!)

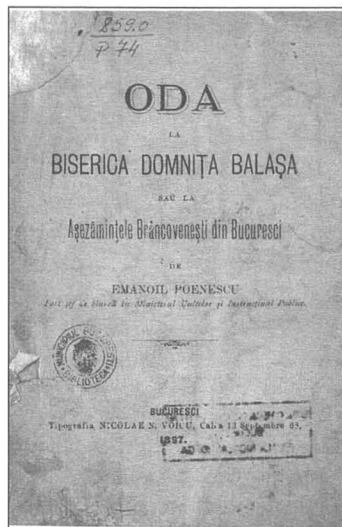
Elena RĂDULESCU-POGONEANU, *Școala Centrală de fete din București*, București, Monitorul Oficial și Imprimeria Națională, 1935, 52 p. cu ilustr.

Așa cum se înfățișează astăzi, Școala Centrală reprezintă ultima fază de evoluție a celei dintâi „Scoale superioare” pentru fete înființată în capitala Țării Românești la jumătatea secolului trecut, sub numele de „Pensionatul domnesc de fete”, sau, cum anunța la 12 noiembrie 1852 gazeta „Vestitorul românesc”: „Pensionatul domnesc de demoazele”. În acea epocă mai exista la București un singur așezământ de cultură similar – Colegiul Național Sf. Sava – așa că nu e de mirare gândul ocârmuirii de a crea o școală completă (cu clase inferioare și superioare) și pentru fete.

Emanoil POENESCU, *Oda la Biserica Domnița Bălașa sau Așezămintele Brâncovenesti din Bucuresci*, Bucuresci, Tipografia Nicolae M. Voicu, 1897, 15 p.

O tu, sfânt locaș care strălucești / Printre monumente mari din Bucuresci / Tu ce ai menirea sfântă și cerească / A'ntări credința noastră strămoșească / Alungă din oameni relele porniri / Și le insuflă-n inimi relele porniri / ...

AUTOGRAFE CONTEMPORANE

Ion C. ȘTEFAN, de la catedră la performanța literară

Când Muzeul iluziilor
își închide porțile

Relatând iubirea *imposibilă* dintre scriitorul și inspectorul școlar de limba română Tudor Ionescu și colega sa Ana, profesoară de fizică, Ion C. Ștefan deschide o poartă iluzorie către un univers profesional și spiritual mai puțin explorat: lumea școlii văzută din perspectiva unui cadru didactic cu experiență. În fond, iubirea născută în diminețile de navetă, în personalul de Oltenița, consolidată în cadrul cvasi-oficial al serbărilor și ceneclurilor școlare, nu este decât un fulgurent expонат de la *Muzeul iluziilor*, peste care timpul așterne mantia sa vindecătoare. Cu franchețe, autorul însuși recunoaște caracterul imposibil al unei asemenea „aventuri”, câtă vreme protagoniștii, ce depășesc ușor vârsta elanurilor adolescentine, sunt cât se poate de... căsătoriți, fiecare însă cu alt partener. Ce rămâne însă din această aventură, consumată preponderent în străfundurile de conștiință ale protagoniștilor, și asezonată cu substanțiale monologuri și solilocvii? Iluzii, dezamăgire, regret și speranța că, într-o zi, iubirea va renaște, poate în sufletele urmașilor. Nu întâmplător, autorul imaginează, în finalul cărții, o posibilă idilă între copiii, de acum tineri în toată firea, ai celor doi eroi, în vreme ce părinții se retrag, discret și înțelept, de la confruntarea cu realitatea.

Vis sau împlinire, povestirea contrazice adesea cotidianul. Istorii de dragoste cu sfârșit trist au fost și vor mai fi, toate curgând către marele fluviu care este viața și care ne poartă pe valuri după voința Regizorului General.

Metafora centrală a cărții – *Muzeul* (al *iluziilor* sau al *sufletelor*?) – îndeamnă cititorul să privească cu duioșie zbaterele sufletești ale protagoniștilor, animați parcă de o orchestra astrală ce transformă trecutul în viitor. În fond, dragostea neîmplinită transferată urmașilor nu face decât să continue ideea că *unde va, când va* ne așteaptă o nouă tinerețe, care depinde de noi s-o re/dobândim.

Roman modern, scris în cheie deconstructivistă, *Întâlnirea de la Muzeu* îmbină, ca procedee narative, introspecția cu deducția și intuiția, confirmând pe deplin calitățile artistice ale unui scriitor aflat la apogeul maturității. (M.N.)

Un dascăl cu experiență

“Un om de carte, un dascăl cu experiență și, în toate ipostazele, un reflexiv care-și scrie cu grijă gândurile – ION C. ȘTEFAN ne oferă acum adevăruri și imagini din nemijlocita vâltoare a realității, într-o epocă de tranziție cu atâtea coordonate și aspirații, copleșite de îndoieli și incertitudini care, toate, îi stârnesc judecata și îi pun în cumpăna cântărilor cuvintele cernute bine, pentru a formula un text strâns, pe măsura cerințelor clasice pentru astfel de cristalizări: *non multa sed multum* – deci nu cuvinte multe, ci conținut dens, profound, nou.”

Prof. univ. GHEORGHE BULGĂR,
Prefață la *Gânduri la răscruce de milenii*,
Editura Arefeana, București, 2001

Biobibliografie

Scriitorul Ion C. Ștefan s-a născut în comuna Arefu, județul Argeș, la 18 martie 1940. A urmat Liceul „Vlaicu Vodă” din Curtea de Argeș, apoi Facultatea de Litere din București (absolvită în 1966), urmată de o bogată carieră didactică, din care nu au lipsit funcțiile de profesor metodist de limba română, inspector școlar de specialitate (în județul Ilfov) sau director de școală (în comuna Mihăilești, județul Giurgiu). Vreme îndelungată a predat limba română la Colegiul „Matei Basarab” din București, instituție de care îl leagă trainice legături de suflet.

Debutază publicistic în 1959, în ziarul local „Secera și ciocanul”, iar editorial în 1973, cu placheta de versuri *Despărțirea de cuvinte* (Editura Litera), urmată de alte volume similare: *Atât de dens, clipa* (versuri, 1978), *Luminiș de soare* (povestiri, 1981), *Lumini la ferestrele școlii* (roman, 1989). După 1990, activitatea publicistică este sporită și prin publicarea unor lucrări de specialitate: *Elemente de gramatică* (1991), *Comentarii și sinteze literare* (1998), *Limba română în liceu* (2 ediții, 1999 și, respectiv, 2008), *Contribuția lui I. L. Caragiale la dezvoltarea limbii române literare* (2005). În egală măsură, Ion C. Ștefan cultivă genul aforistic: *Gânduri la răscruce* (maxime, cugetări, expresii rare, 2001), *Alfabetul învățăturilor* (2003), ca și pe cel memorialistic: *Un om pentru eternitate* (evocări, 2003) etc.

Între lucrările publicate în ultimii ani, multe dintre ele la editura proprie, „Arefeana” (înființată în 1997), altele la edituri de prestigiu: „Albatros”, „Cartea Românească”, „Semne-Artemis” sau „Meșterul Manole” din Curtea de Argeș, mai semnalăm: *Eseu despre existența umană* (2008), *Pe treptele timpului* (versuri, 2010), *Corabia cu amintiri* (2009) sau *Urme de alb peste amintiri* (2009) etc. Despre activitatea publicistică a scriitorului s-au pronunțat de-a lungul vremii cunoscuții critici Laurențiu Ulici, Al. Ștefănescu, Horia Gârbea sau Florentin Popescu ș.a. Este deținător al Diplomei de Excelență (2006) a Ministerului Educației și Cercetării pentru merite în predarea limbii române, și membru al Uniunii Scriitorilor (din 2005).

Cel mai recent roman al său, *Întâlnirea de la Muzeu* (Editura „Arefeana”, 2011), se constituie ca o sinteză a întregii sale opere literare, scriitorul valorificând deopotrivă vocația sa pedagogică, ca și propensiunea lirică și calitățile de moralist. Într-un succint „Cuvânt înainte”, scriitorul Pavel Pereș nota: „Ideea care străbate cartea se întemeiază pe strădania natorului de a rămâne în spiritul unei înalte rațiuni, salvându-se de ispitele egoismului și umbrele fătarnice...”

Scriitor fecund și plurivalent, Ion C. Ștefan abordează curajos și captivant teme semnificative ale literaturii: iubirea, creația, devenirea, elemente ce atestă un destin literar nativ și consecvent.

“Regizorul” și personajele sale

...Dar vârstnicul de acum, când vă povestesc, își amintește bine orice amănunt, de parcă viața mea n-ar fi fost decât un curcubeu peste timp, înflăcărat de cea mai pură și nevinovată iubire pentru ea...

Au trecut de atunci zeci de ani rodnici în profesie – și pentru mine și pentru ea – dar în dragoste nu...

Un prieten poet, Baladist renumit, cunosător al limbilor germană, rusă și franceză, talentat cu mult peste prestigiul său contemporan, luat în seamă doar de colegii de cenaclu decât de cei care-l invidiau, ori nu-i citiseră volumele de versuri, sau de teorie literară, m-a invitat, de curând, în salonul literar-muzical la Muzeul Iluziilor, aflat undeva, în apropierea Palatului Cotroceni, unde m-au năpădit amintirile...

...Am crescut într-o zonă de munte, de-un pitoresc încântător și, uneori, chiar fascinant... Iubesc înălțimile spre cele mai albastre și pure frunți ale cerului, aplecate peste coloanele brazilor străjeri.

Dar, în aceeași măsură, am îndrăgit adâncurile misterioase ale peșterilor, străbătând inima de piatră – parcă spre lumea Tărâmului Celuilalt... Uneori mergeam împreună cu prietenii mei prin adâncuri, până zăream tocmai în partea cealaltă o dără de lumină, pe urmele căreia ieșeam într-o poieniță necunoscută... pe care o botezam cu numele celui mai curajos dintre noi.

Alteori, peștera nu avea nicio gură de ieșire, ci numai de întoarcere: eram nevoiți să străbatem calea înapoi, înfiorați de aerul rece și de fantezmele pe care doar ni le formulam printre umbre...

Dar întotdeauna am fost victorioși, iar în gura peșterii, care ne elibera spre soare, chiuiam toți deodată, și ecoul se îndepărta până în cotloanele cele mai îndepărtate ale muntelui, reîntorcându-se, ca și noi, dezamăgit, răsunând din ce în ce mai încet... Deși sunetul părea mai insistent decât noi, întorcându-se ca un nou val spre adâncuri, de unde iarăși era respins, ca într-un război al auzului... deși fenomenul se repeta – e drept, din ce în ce mai încet, acest dus-întors al strigătelui nostru se numește *reverberație*.

Să fi rămas oare, în sufletul meu, cel din urmă strigăt al ecoului iubirii pentru Ana – atât de mult îndrăgită odinioară? Fiindcă așa îl simțeam: ca o răscolire sufletească de chemare, de revoltă, că, în atâția ani, cât am fost colegi de cenaclu, prieteni și camarazi de vis într-o literatură, nu am reușit să-i zăresc, nici măcar odată, bulbul de crin al sânului, ori albul de nufăr al coapselor...

Presimțeam în ziua aceea că mi se va întâmpla un eveniment neobișnuit, că povestea noastră de iubire de odinioară, aproape uitată de toți prietenii de atunci, va reveni ca o reverberație a destinelor și că o voi întâlni din nou, într-un loc aparte și într-un mod neprevăzut... Nu mi s-a întâmplat decât de vreo două ori în viață această reîntoarcere, atât de rapidă, în trecut – dar atunci mi se părea mai adevărată decât oricând – ca să văd aievea acel fapt pe care-l voi retrăi chiar în ziua în care îl presimțisem.

Încercasem de dimineață un sentiment de tinerețe și voioșie, pe care nu-l mai intuiseam de mult, întrebându-mă uimit: Ce-o fi cu mine?, fiindcă uneori trupul își revine la o formă convenabilă unei iubiri dorite, deși cu o zi înainte, dacă m-ai fi întrebat, ți-aș fi răspuns că sunt prea vârstnic pentru asemenea gânduri...

[...]

Romanul mergea paralel cu viața: numai că, ajungând la acea intersecție despre care vorbeau Adrian și Alexandru, viața încerca s-o ia înainte.

Nu existau tipare fixe, nici pentru viață, nici pentru roman – mai mult încă: uneori se întâmpla ca una (unul) să intersecteze terenul celuilalt (celeilalte). Și atunci nu mai știi cum să le descifrezi: Tu, Cititorule, ai putea fi derutat, dar nu ești... Pari, deodată, luminat de o înaltă idee: romanul este viața însăși sau că, uneori, viața pare ca un roman?

Odată intersectate aceste idei, Tu, Cititorule, ești la fel de fericit, oriunde te-ai afla – pe câmpul lor de lumină, ori în umbra lor nevăzută...

Numai că Autorul era un scriitor cu experiență: nu voia să se lase condus nici de viață, nici de roman. Cum mai afirmase el și în alte cărți, îi plăcea să se numească Regizorul General, adică doar el să intersecteze domeniile, să schimbe rolul personajelor, așezarea lor pe scena existenței, să stabilească replicile esențiale și chiar să modifice unele scene.

Este o libertate pe care nu și-o pot lua decât unii dramaturgi, când își regizează ei înșiși piesele – fapt posibil în penuria aceastei de personal, din cadrul teatrelor – și acela plătit ca vai de el. Dar parcă în domeniul prozei și al poeziei lucrurile stau mai bine? Însă, de când s-a proclamat ideea că și arta poate deveni o marfă ca oricare alta, s-a pierdut tot farmecul creației, adică acea dăruire totală, despre cum va fi primită de publicul consumator... Dar numai și aceste cuvinte “comercial” și “consumator” erau suficiente să-ți strice cheful de a crea mai temeinic și de durată...

Norocul nostru că Autorul era un scriitor de modă veche, deși este încă un bărbat în forță și îndrăgostit, el nu vrea să se gândească la bătrânețe și la moarte.

Adrian se considera dincolo de aceste borne, chiar și atunci când nu va mai fi ca persoană trupească, părea convins că va supraviețui ca personalitate creatoare.

De aici ideea de ultim moment a acestui roman: să lase viața să meargă înainte, de la intersecția aceea, pe drumul spre răsărit al existenței, iar el, ca Autor de destine, s-o urmeze cu fidelitate și s-o consemneze în cartea sa.

- Da, rosti Alexandru, mă duc în camera mea și mă apuc de lucru: am de făcut un referat important despre *Interferența ideilor culturale în Comunitatea Europeană!*

Lui Adrian i se părea cam general acest titlu, desigur inventat în clipa aceea de fiul său – dar acceptă propunerea lui, tocmai pentru a rămâne singur în fața calculatorului său, deschis la îndemnul: “Hai, scrie!”

Era o găselniță și cu acest calculator să rămână deschis tocmai pentru ca Alexandru să descifreze iubirile tatălui său, de la tinerețe până la bătrânețe – cum s-ar zice, iar Ana să-și dea seama că, de fapt, asemănarea cu fata iubită de fiul iubitului ei este tocmai fiica ei...

În această situație, Regizorul General avea mult de lucru: să reazeze cadrul, decorul și destinele personajelor sale...

Dar cum să realizeze un final atât de neașteptat, când cititorii sunt mai obișnuiți cu romanele clasice, în care destinele personajelor se înșiră ca mărgelile pe ață, de la simplu la complex, de la particular la general, găsindu-și un curcubeu de lumină chiar în inima cititorilor?

Ei, iată întrebare! Păi n-am intrat, domnule, în Comunitatea Europeană și nu vedem an de an cum ia Premiul Nobel cine nu te aștepți, mai mult pe criterii politice decât estetice?...

Fragmente din romanul: *Întâlnirea de la Muzeu*, București, Editura Arefeana, 2011, p. 11

Mihai DANIELESCU, sau virtuțile epigramei

La 79 de ani (împliniți pe 4 martie), ploieșteanul Mihai Danielescu (n. 04.03.1933 la Ploiești) este unul dintre cei mai fecunzi epigramaști români. Membru al Uniunii Epigramaștilor din România, premiat la festivalurile de profil de la Bușteni, Slatina, Ploiești și Cluj-Napoca (2003-2009), prezent în antologii (*Antologia epigramei românești*, *Epigramaști români contemporani*, *Top E*, inclusiv într-o colecție bilingvă, româno-italiană *Epigrame/Epigrammi*), dar și autor de volume individuale (*Călcâiul lui Ahile*, 1997 sau *Cuiul lui Pepelea*, 2001), Mihai Danielescu este cunoscut în egală măsură și ca grafician, excelând, cum este și firesc, în desenul satiric, lucrări ale sale fiind incluse în cataloagele de gen publicate la Istanbul (1990, 1994 și 1998), Cairo (2001), Torino, Nanjing (2002), Malmö, Marostica etc.

Prezent la Sesiunea muzeală *Timpul și Omul*, organizată de Muzeul Ceasului „Nicolae Simache” din Ploiești, Mihai Danielescu a oferit participanților nu doar o demonstrație de măiestrie componistică, dar și un spectacol *live* de interpretare.

Specie a poeziei lirice, având un conținut (predominant) satiric, epigrama este o creație cu statut autonom, individualizată ca atare și practică – cu măiestrie – de profesioniști în materie, adepți declarați ai formulei clasice, atribuită lui Boileau și tălmăcită pe românește de „meșterul” Romulus Vulpescu: „Adesea epigrama, în libera-i scurtime / E un cuvânt de spirit, ornat cu două rime”.

Așadar, două sunt caracteristicile unei creații ce aspiră la gloria de epigramă: scurtimea și poanta de final, dacă se poate cât mai ironică și mușcătoare față de un personaj, o situație socială, un adevăr comun. Practică în România de majoritatea scriitorilor importanți, teoretizată de critici și istorici literari din toate generațiile, de la academicienii Gabriel Ștrempel, Gabriel Tepelea și Alexandru Surdu, la exegeți moderni, precum George Corbu sau Elis Răpeanu, epigrama rămâne și azi un gen viu, practicat frecvent în toate mediile sociale și culturale, o dovadă a subțiririi de spirit și măiestriei lingvistice.

Unul dintre cei mai cunoscuți epigramaști români, *Cincinat* (Pavelescu, pe numele său de familie) a lăsat, odată cu moștenirea unor epigrame ce au făcut turul saloanelor, fiind reluate, la nevoie, și „la galerie”, și o serie de gânduri despre *ce este și cum se face o epigramă*, mai precis care este secretul marilor umoriști. Evident, prin formă, epigrama păstrează, cum o dovedește și denumirea, caracterul *inscripției*. Scurtă, picantă și accesibilă, epigrama este o combinație ingenioasă dintre două momente: unul care pregătește și ațâță publicul, altul ce deturneză sensul inițial, producând efectul final, obligatoriu neașteptat și ațâțător de satiric. Nu întâmplător, momentul de glorie al epigramei a fost în Roma antică, maestrul desăvârșit „Doctus”, cum îl numea Catul, fiind Marțial, cel care, cu cele peste 1600 de epigrame ale sale, a lăsat cel mai complet, poetic și pitoresc tablou al vieții imperiale. Din rezervorul cu spirit al lui Marțial au sorbit, pe rând, Molière, Goethe și Voltaire, cu toții aspirând la gloria spiritului.

Urmând modelul francez, și în țara noastră au apărut, încă din veacul al XIX-lea, epigramaști renumiți, excelând mai ales în „duelurile spirituale” cu confrății de breaslă. Amintesc aici schimbul de catrene între Macedonski și Alecsandri, apoi umorul fin practicat de Coșbuc, , adăugând pleiadei de cavaleri ai spiritului pe Nechifor Crainic, Radu Gyr, Miron Radu Paraschivescu, ca și „dinastiile” *Cincinat* și *Quintus*. După 1959, când apare revista „Urzica”, o serie de publicații deschid rubrici de epigramă, cea mai cunoscută fiind „Argeș”, unde oficia scriitorul academician Gabriel Tepelea. În acest climat, ia ființă și Cenaclul epigramaștilor bucureșteni „Cincinat Pavelescu”, ce funcționează astăzi pe lângă Biblioteca Metropolitană, fiind condus în prezent de poetul Corin Bianu.

Între „reșitele” contemporane, mai semnalează publicația „Epigrama” (publicație a Uniunii Epigramaștilor din România, condusă de poetul George Corbu și avându-l ca redactor-șef pe Valerian Lică), precum și volumele antologice *Antologia epigramei românești* (Editura Pro Transilvania, 2007, selecție de George Corbu, Valerian Lică și Gheorghe Zărafu), *Universul prostiei* (Ed. Proilavia, 2009), *Bătrânețe, haine grele* (Editura Fundației Culturale Libra, 2010) etc. Toate volumele menționate poartă marca George Corbu – Valerian Lică. Cu totul justificată această selecție, având în vedere că tripleta G/Zărafu-G/Corbu-V/Lică reprezintă cele mai autorizate voci în materie, după moartea lui Mircea Trifu (1922-1994), conducătorul Cenaclului, dar și al UER.

În context, semnalăm și o culegere de „opinii asupra fenomenului epigramatic autohton”, cu totul originale și iconoclaste, apărute sub titlul *Acorduri și ritornele* (Editura Karta-Graphic, Ploiești, 2012), sub semnătura lui Constantin Tudorache. Luându-și parcă rolul de *auditor*, autorul este cunoscut pentru opiniile sale directe, la adresa colegilor și mai ales a conducerii revistei „Epigrama”. Cum exemplele lui C. Tudorache sunt cu totul pertinente, nu ne rămâne decât să observăm că, în materie de critică, inclusiv cenaclieră, stăm bine, chiar dacă... tot criticând nu prea mai avem ce pune în loc. (CRONICAR)

Paradox demografic

Un paradox nu se explică,
Oricât am fi de curioși.
Natalitatea-i tot mai mică,
Dar proștii tot mai numeroși.

Călcâiul lui Ahile

La Troia când muri Ahile,
În marea și cumplită dramă,
Șopti în ultimele zile:
„Am fost răpus de-o epigramă”.

Recunoștința pacientului

Pentru cât l-a sfătuit,
L-a-ngrijit și l-a tratat,
Tare i-ar fi mulțumit,
Însă n-a mai apucat.

Cheia lumii

După mai multe observații,
S-a găsit acum și cheia:
Mereu au guvernat bărbații,
Însă a condus femeia.

Roata istoriei

Roata lumii e rebelă,
Parcă suntem blestemați,
Că învârt la manivelă,
Numai oameni nechemați.

Scuarul

O grădină cu asfalt,
Pomi, nisip pentru copii,
Cu bordura de bazalt,
Bănci și peste tot... hârtii.

MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC

Reunificarea virtuală ca viitor pentru „codices dispersi”: practici și standarde create de e-codice – Biblioteca Virtuală a Manuscriselor din Elveția (II)

Anne Marie AUSTENFELD,

Institutul Mediavistic, Universitatea din Freiburg

Funcționarea bibliotecii virtuale

Un lucru curios s-a întâmplat în momentul în care evenimentele istorice au dus la dispersarea colecțiilor adunate timp de secole: elementele dispersate pot pierde relevanța contextuală legată de crearea sau de achiziționarea lor ca parte a colecției unei biblioteci particulare, dar ele pot câștiga noi și interesante contexte atunci când își schimbă proprietarul și devin parte a unei noi colecții de bibliotecă. Atunci când manuscrisele unei colecții istorice sunt reunificate virtual prin acces, via Internet, cercetătorii obțin un nou instrument pentru studierea manuscriselor în lumina contextelor multiple în care acestea au existat.

O *bibliotecă virtuală* are capacitatea de a promova liste de înregistrări unificate pentru colecțiile dispersate și acces imediat, prin Internet, la copiile digitale ale lucrărilor. În prezent, *e-codices* prezintă liste de înregistrări folosind *colecțiile meniuri*, care indică după locație și nume câteva colecții discrete.

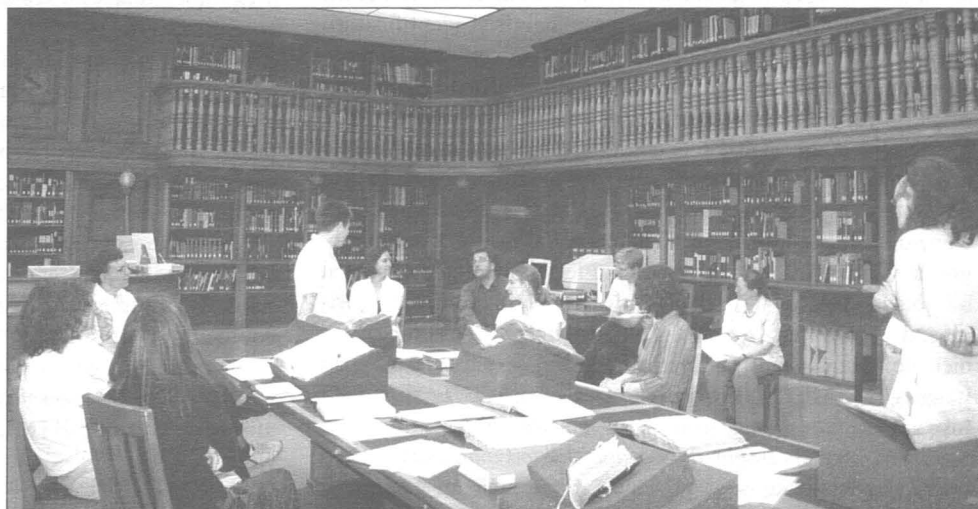
Colecțiile materialelor de origine St.Gall, deținute de Biblioteca Centrală din Zurich și, în prezent, împrumutate pe termen lung de St.Gall, sunt incluse în meniu la „Biblioteci” sub titlul *Zentralbibliothek* (in der Stiftsbibliothek St.Gallen), unde sunt menționate atât dreptul de proprietate, cât și locația fizică. Web-site-ul leagă descrierile metodice de toate lucrările disponibile în biblioteca virtuală pentru a oferi o varietate de căutare a informației bibliografice. De exemplu, o căutare după „St. Gallen” în categoria *Locul de origine* va oferi o listă a manuscriselor pe site, realizată de Biblioteca Abăției din St.Gall, indiferent cine deține aceste manuscrise.

În plus, căutarea după termenul „St.Gall”, în categoria Full-text, va trimite la o listă a lucrărilor ale căror descrieri metodice menționează St.Gall în orice câmp, inclusiv *Locul de origine* și *Proveniența*. Atâta timp cât unora dintre descrieri metodice publicate le lipsește informația completă privind proveniența, acest punct de acces nu este încă perfect. Continuăm să lucrăm intens cu bibliotecarii și specialiștii pentru a îmbunătăți metadatele descriptive de pe web-site și a descrierilor multiple propuse de specialiști pentru diferite discipline de studiu acolo unde este posibil, să adâncească accesul interfeței pentru descrierea specializată pe care o utilizăm, pentru a îmbunătăți distribuția de materiale înrudite prin îmbunătățirea punctelor noastre de acces. De exemplu, în ultimii doi ani am început să utilizăm Indicatori Personal de Nume (Personal Name Designators PNDs), precum cele utilizate de Biblioteca

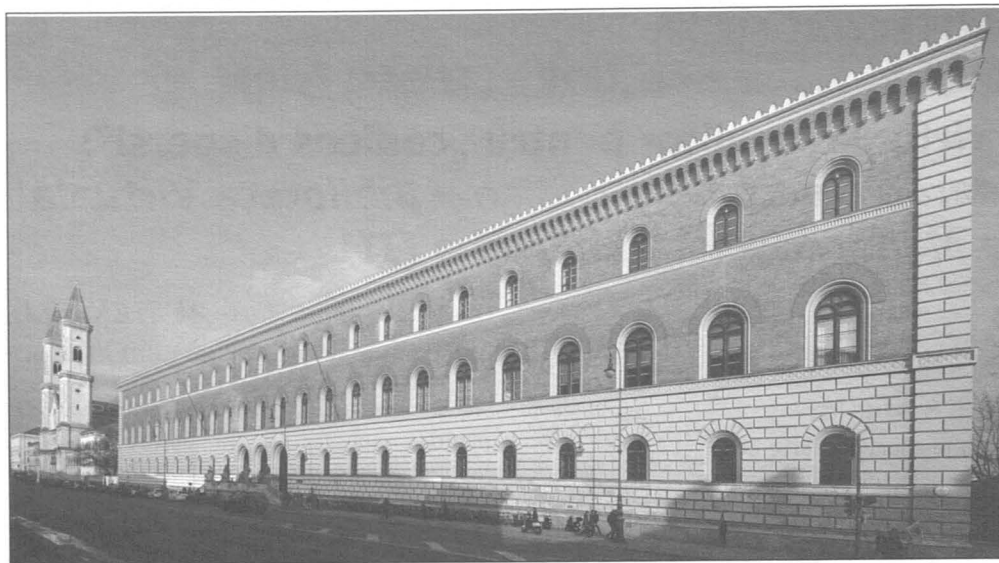
Națională a Germaniei în descrierea noastră codată, oferind un acces corect pentru autor (informații despre PNDs la www.dnb.de/standardisierung/normdateien/pnd.htm)

Considerații tehnice

Într-un proces de reunificare, ca în orice proiect de digitizare, echipamentul și procedeele ar trebuie alese pe baza materialelor ce urmează a fi digitizate și pe nevoile grupului utilizatorilor. Manfred Thaller îi sfătuiește pe cei implicați în crearea de biblioteci virtuale să ia în considerare publicul țintă și calitatea documentelor digitale pe care utilizatorii și le doresc în momentul în care sunt alese instrumentele digitale de citire și rezoluțiile. (Thaller, 2001: 1-3). Întrucât noi digitizăm manuscrise medievale delicate, care nu pot fi deschise total, și pentru că noi trebuie să oferim ceea ce Thaller numește *imagini paleografice* de calitate pentru folosul specialiștilor, *e-codices* angajează fotografi profesioniști și utilizează cele mai performante echipamente posibile. Aparatele noastre de fotografiat de format mediu sunt postate pe mese de fotografiat special create pentru a fi utilizate în fotografierea manuscriselor, iar termenii de procedură asigură ca fiecare manuscris virtual să conțină un set de imagini de mărime și orientare identice, cu același indice de culoare, fotografiate pe fondul unei măști negre pentru uniformitate. Începând cu 2010, *e-codices* are două stații de lucru fotografice in-house într-o locație și o stație de lucru într-o locație separată la instituția parteneră. Experiențele noastre și cele de la alte proiecte, cum ar fi Proiectul Penn/Cambridge Genizah (Lerner și Jerchow, 2006) și Proiectul Codex Sinaiticus (Henschke, 2007), indică faptul că această planificare atentă, utilizarea standardelor de producție prevăzute și un management atent sunt vitale pentru succesul unui proiect ce utilizează în derularea paralelă a activităților imagini digitale

Biblioteca Centrală din Zürich – Sala de lectură

Clădirea Bibliotecii de Stat din Bavaria – München

multiple. Este înțelept să se rețină câteva principii generale: (a) standardele de producție paralelă și procesele sunt deosebit de importante în proiectele de reunificare, unde imaginile produse de diferite studiouri sunt destinate prezervării pe rând pe web-site, (b) metadatele imaginii trebuie să fie consistente în toate locațiile de producție, (c) aceste standarde de reglementare a producției oferă utilizatorilor cel mai plăcut mediu de cercetare din punct de vedere estetic ce funcționează on-line. Aderarea la aceste principii poate fi realizată prin dezvoltarea și semnarea unui acord de către toți fotografi și tehnicienii implicați în digitizare în vederea respectării unui set de reguli și standarde.

Jerome McGann, din partea proiectului arhivei de cercetare hypermedia de la Universitatea „Dante Gabriel Rosetti”, din Virginia, a observat că propriu-zis, imaginile digitale nu permit căutarea și analiza automată, ci trebuie în mod deliberat re-configurate pentru a produce „o adevărată reprezentare critică” a documentului fizic într-o formă digitală (McGann, 2004). În cazul manuscriselor, această re-configurare este realizată prin crearea unor directoare cu multiple imagini separate, una pentru fiecare pagină sau altă suprafață, apoi adăugarea metadatelor pentru fiecare imagine a fișierului, precum și pentru manuscris ca întreg în prezentarea din baza de date.

Metadatele manuscrisului de pe web-site, ca și e-codices, prezintă numeroase straturi: directoarele imaginilor, înregistrare simplă și înregistrare detaliată. În primul rând, fotografiile adaugă informația legată de crearea imaginii și identificatorii directorului imaginii, utilizând convenția de numerotare din cadrul procesului de digitizare a imaginilor. Torsten Schassan oferă instrucțiuni pentru construirea unui sistem de numerotare a fișierelor. Apoi, metadatele adiționale, inclusiv marcatorii de raft, titlurile, datele, scurte caracterizări pentru utilizarea în lista de căutare, și descriere detaliată specializată sunt adăugate în etape diferite pentru a construi un pachet al manuscrisului integral în vederea postării pe web-site. Fiecare meniu de afișare al bibliotecii/colecției utilizează scurte descrieri la titlu, autor, origine, dată și o scurtă descriere în patru limbi. Descrierile metodice de căutare sunt codificate utilizând Extensible Markup Language (XML) (informații pe www.w3.org/XML/ și TEI-P5 instrucțiuni codificate a textului electronic (informații la www.tei-c.org/release/doc/tei-p5-doc/en/html/index.html). Descrierile specializate sunt prezentate împreună cu facsimilul manuscrisului și include legături la imagini cu pagina manuscrisului.

Cele mai bune instrumente de metadate pentru accesul la colecțiile virtuale rămân încă de discutat. Proiectul e-codices folosește codificarea XML de regăsire a fișierelor cu descrierea specializată a manuscriselor. Proiectele inițiate de bibliotecă vor dori să utilizeze înregistrările MARC pentru a încorpora manuscrisele digitizate în cataloagele sale, așa cum face Biblioteca de Stat din Bavaria. (Fabian, Ikas și Kratzer, 2007). Creatorii de web-site-uri s-au plâns deseori de inflexibilitatea diferitelor standarde de metadate (Manoff, 2006), dar instrumentele disponibile oferă, de fapt, un nivel bun de indexare avansată.

Codificarea XML/TEI-P5 permite utilizarea unei structuri complexe de cuvinte-cheie pentru un nivel de analiză avansat a informației legate de origine și proveniență, realizate prin punctele de acces cum ar fi „identificator de subiect alternativ”, „proveniență”, „subiectele manuscriselor” pe diferiți autori, „secțiuni ale manuscriselor” cu diferite origini și date, și alte informații de câmp.

Motorul de căutare e-codices și structurile de cuvinte-cheie XML sunt actualizate pe măsură ce paleografi, istorici și istorici de artă redactează descrierile manuscrisului. De curând am început lucrul cu muzicologi, cu speranța de îmbunătățire a construcției punctelor de acces pe probleme de muzică. Categoriile de informații prezente în descrierile specializate ale manuscriselor medievale indică punctele de acces preferate de grupurile noastre țintă. Datele de descriere antet includ colecția și marcator de raft, în timp ce autorul, titlul și informațiile legate de perioadă sunt incorporate în textul descrierii. În „descrierea fizică” descrierea manuscrisului include nu numai informații elementare legate de dimensiune pe care înregistrarea MARC o solicită, ci și informații legate de forma materialului din care sunt făcute paginile, colaționarea (felul în care grupuri de pagini au fost asamblate și legate), configurarea paginii, ornamente, stiluri caligrafice și tipul de cerneală utilizat. Felul în care o bază de date web pentru prezentarea manuscrisului sau a documentului este construită trebuie să ia în seamă aceste condiții specifice.

În cele ce urmează va fi prezentat felul în care o secvență de formate privind descrierea specializată a manuscriselor există în cadrul procesului de convertire a documentului fizic în prezentare web. Începem prin crearea unui document PDF de o calitate foarte bună al unei descrieri publicate și o procesăm prin conversia fișierelor scanate în fișiere editabile (OCR). Textul din PDF este codificat în XML/TEI-P5, utilizând softul de editare XML. Codificarea în sine este un proces analitic ce implică aptitudinea intelectului uman în vederea restructurării conținutului unei descrieri tipărită într-un formă standardizată prelucrată electronic ce poate fi cu ajutorul motorului de căutare al site-ului și căreia i se va aplica un șablon pentru a crea o afișare pe ecran tip HTML.

(va urma)

Traducere de drd. Gabriela TOMA
Biblioteca Metropolitană București

Școala Ardeleană, ideea, fapta și orientarea politică

Dr. Viorel ROMAN,

Universitatea din Bremen, Germania

Românii au două curente religioase, culturale, politice: Biserica unită cu Roma, condusă de Preafericitul Lucian Mureșan, al treilea cardinal roman, descinzând direct din Școala Ardeleană și Biserica Ortodoxă, păstorită de Preafericitul Patriarh Daniel, orientată spre Constantinopol și Moscova. Prima n-a reușit în trei sute de ani să treacă Carpații, pe cea de a doua a lichidat-o, în 1948, cu ajutorul Moscovei și încearcă să păstreze și azi situația dominantă din perioada când era protejată de Cortina de Fier rusească.

Când rușii și americanii termină războiul rece, românii intră, cum era și firesc 1944 și 1989, în sfera de influență a Moscovei, care impun trei președinți moldo-valahi. Refacerea Bisericii unite cu Roma și integrarea în UE / NATO conferă politicii de la București o aparență de credibilitate, dar milioane de români pleacă spre vest, puținii caută salvarea în proiectul greco-pravoslav. De aici, necesitatea de a se folosi de paleative orientale mai mult sau mai puțin sofisticate.

Incapacitatea, refuzul ortodoxiei de a dialoga, coopera cu Vestul e depășită de bine de rău de curente culturale prooccidentale ale așa zisei societăți civile, care trag cu toții targa pe uscat. Toată lumea vede că împăratul este gol. Nimeni nu intervine și senzația de neputință e generală. Asta l-a făcut pe acad. Florin Constantiniu să remarce public că acum este mai rău decât sub Stalin și nimeni nu l-a contrazis.

Ideea, proiectul emancipării naționale și sociale aparține Școlii Ardelene (1791, 1848), fapta unității este a moldo-valahilor

(1859, 1918), de aici pleacă confuzia. Moldo-valahii vor să le aparțină lor atât ideea cât și fapta. Ei vor să fie modelul de urmat pentru toți românii, ceea ce nu se poate realiza decât cu forța. Au desființat și marginalizat Biserica unită cu Roma și, concomitent, au degradat Școala Ardeleană la nivelul Iluminismului. Proiectul moldo-valah a fost susținut masiv de Stalin. Este încă incertă orientarea românilor. Vor continua pe linia moldo-valahă dictată de Moscova și Constantinopol sau vor realiza o sinteză a ideii și faptei naționale? Roma nu s-a construit într-o zi, așa că acest proces de emancipare națională este de durată. Vizita Fericitului papa Ioan Paul II la București în 1999, urmată de conducătorii Europei a deschis calea spre emanciparea în Europa occidentală. Ajunge asta?

Integrarea în UE / NATO este percepută de moldo-valahi ca un paravan care permite continuarea cutumelor orientale, fanario-to-pravoslavnice, ca în perioada interbelică. Nu este pentru prima dată când Roma, punctul de plecare și aspirație al tuturor, întinde o mână de ajutor românilor, după care ei, de la Mihai Viteazul la Nicolae Ceaușescu, când își văd sacii în căruță, întorc spatele cu consecințe tragice pentru ei și pentru neamul lor.

Europa de astăzi creează un cadru propice ca Președintele țării, Preafericitul Daniel și Preafericitul cardinal Lucian Mureșan să înceapă un dialog între ei privind ideea și fapta națională spre binele tuturor și cu toții, împreună, cu papa Benedict XVII, pentru că știm mai bine ca toată lumea, pentru că de acolo venim: Toate drumurile duc la Roma!

AMPLUS - Salonul cărții bucureștene

În perioada 8-11 martie a.c. s-a desfășurat, la Muzeul Național de Istorie al României, tradiționalul *Salon de carte și presă Amplus*, ediția a XVII-a. Au fost prezente peste 120 de edituri, instituții de învățământ, organizații publice și private, mass-media. Ca de obicei, Biblioteca Metropolitană a avut, în cadrul Salonului, un stand propriu de carte, dublat, la această ediție, de standul Centrului pentru Tineret (responsabil Horia Frunză), o veritabilă pepinieră de talente și idei novatoare.

Desfășurat în perioada Mărțișorului, Salonul a atras un număr considerabil de vizitatori, prilej pentru BMB de a promova atât oferta culturală, cât cu deosebire proiectul Biblioteca Virtuală „DACOROMANICA”, un veritabil vârful de lance al lecturii on-line în țara noastră.

În mod special au atras atenția manifestările organizate la Sala Columna a Muzeului, unde sunt expuse mulaje ale Columnei lui Traian, în mărime naturală, alături de alte obiecte de patrimoniu: sarcofage romane de piatră, cruci și ancadrame paleocreștine, arme și trofee militare. În acest spațiu s-a desfășurat vineri, 9 mai, dezbateră cu tema „Biblioteca Virtuală DACOROMANICA, un model cultural actual”, avându-i ca invitați pe dl. Dan Toma Dulciu, președintele Fundației Internaționale „Mihai Eminescu”, dr. Marcela Ganea, cadru didactic la Universitatea Artifex din București și editorul Firiță Carp, directorul Editurii și Societății Culturale „Detectiv Literar”. De altfel, intervențiile pot fi urmărite și pe site-ul www.bibliotecametropolitana.ro, secțiunea Conferințe Video.

În ziua de sâmbătă, 10 martie, redactorul-șef al revistei „Biblioteca Bucureștilor” l-a avut ca invitat, la stand, pe editorul și juristul Geo Stroe, președintele Fundației Culturale omonime, pentru o dezbateră pe tema „Cartea de cultură, prezent și viitor”,

Biblioteca
Metropolitană
București

vă așteaptă

în zilele de 8 – 11 MARTIE 2012 la

Salonul de Carte, Presă și Muzică AMPLUS 2012

ZILELE

BIBLIOTECII

METROPOLITANE

BUCUREȘTI

Prezentări multimedia

Expoziții de carte

Animație culturală

Înscrieri la Biblioteca. Colț de lectură

Vă așteptăm la Muzeul Național de Istorie, între orele 11.00 – 19.00

www.bibliotecametropolitana.ro www.dacoromanica.ro

prilej de a prezenta, cu ajutorul tehnicii instalate la stand, site-ul „Bibliotecii Virtuale DACOROMANICA”.

Un bogat program de manifestări adiacente: concerte live de muzică contemporană, concursuri cu premii constând în cărți și publicații editate de BMB, scenete și ateliere de creație au întregit atmosfera Salonului, toate fiind oferite non-stop, pe tot parcursul derulării, de către echipa Centrului pentru Tineret, un laborator al modernității și bunului gust. (CRONICAR)

Cultural information in the virtual space

Dr. Marcela GANEA,
Artifex University of Bucharest

To talk about virtual space may seem useless since we are all familiarized with the virtual space, it is part of our everyday life because we are living in the Information Age which allows expansion and reconfiguration without limits or borders.

My purpose is twofold: a) to argue that the virtual space is extremely useful in communicating culture-related information but is not necessarily a proper space to consume culture, and b) to argue that virtual spaces render cultures of various people more homogenous, deprives them of many specific features and there is the danger that virtual spaces may turn their visitors into more superficial consumers of culture who may choose to navigate at random in virtual worlds instead of experiencing genuine feelings in specific real spaces where culture is consumed.

Thus, before entering the virtual space, a visitor should be aware that the virtual space helps organizing culture in categories, combining, corroborating, tracing them easily and making them available to the world with no limitations. It is the perfect tool to disseminate information about culture and cultural events. It is an end less database.

However, in terms of culture consuming activities, the virtual space can hardly replace the real space. It lacks the full range of senses: hear, smell, touch and the synergy of all this.

Culture remains a domain of human life that will always require: physical spaces, synergy of human senses and human interaction.

A) What is Virtual space

After its first implementation in 1969, computer networking, open source software and development of digital switching and transmission capacity in telecommunication networks led to a generalized use in all domains of activity. Virtual space provides a lot of advantages in nowadays' global Information Age:

- it can move information much quicker than any other media;
- its structures are not rigid but flexible, they can adjust to our needs;
- it allows huge capabilities of storage;
- it allows sharing and connections at remote distances, among huge numbers of people;
- it allows access to information about cultures of other people;
- it is often free of charge;
- it allows participants to be at the same time actors and interpreters of images, stories, activities and to interact among them.

However, the virtual space has disadvantages:

- cannot provide a proper space for discussion, participation and debate as the real space does. Personal exchanges are small-scale and scattered. We are good consumers, exposed to huge amounts of information, able to understand it and select it and organize it, but poor participants. As a result of lacking references and real face-to-face debates, we

may form biased opinions and we may end up believe that we possess the ultimate truth.

Even worse, the virtual space has means that encourage us to remain anonymous and to break off communication easily by clicking on the mouse, instead of developing a proper sense of arguing and debating and instead of encouraging critical approaches and a critical stand point.

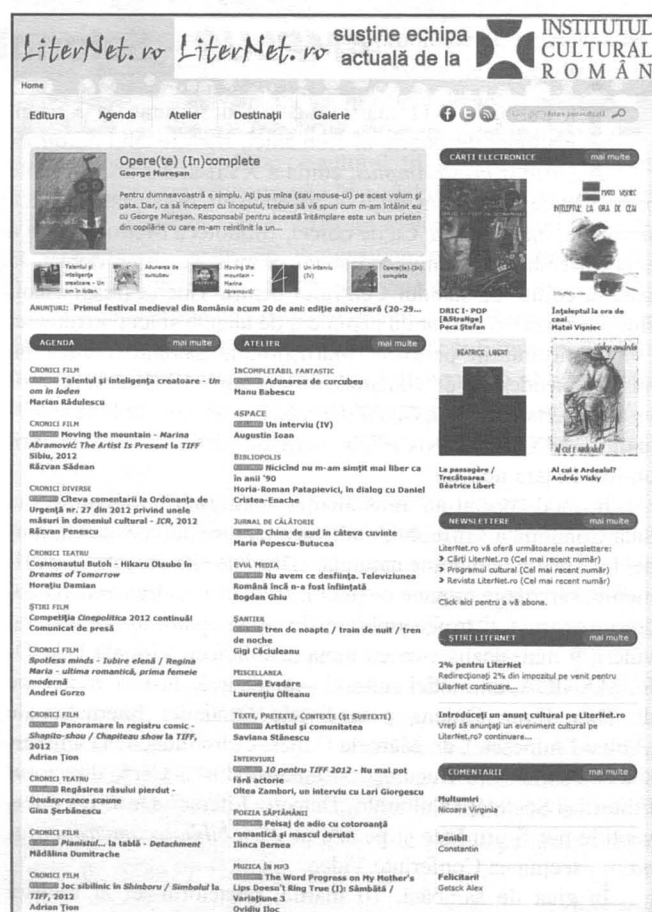
It encourages individualism and propensity to separation from the group. Thus, although it gives the feeling of being part of an entire world, we are separated by invisible walls and secured in our personal world that we consider to be the safety perimeter but it may be rather a personal self-imposed prison.

B) What is Culture

There are forms of culture and there is culture-related information in the virtual space.

Before analyzing what are the forms of culture in the virtual space, we should define what culture is: briefly speaking, culture means cultural practices and artistic forms – from classical poetry to Picasso, from 'The Dancing Swans' to MTV, from the Renaissance architecture to Hollywood films, that is, all forms of human expression.

Culture is usually differentiated as "high" and popular

Pagina LiterNet.ro – un site specializat pe carte și informații culturale

and has to do with: knowledge, representation and interpretation.

Travelers and consumers in the virtual space cannot enjoy an appropriate consumption of culture because specific forms of culture require real space to be properly consumed.

We can realize this only when, through culture consumption and education, we have learned to differentiate between culture genres.

The virtual space may be a space where virtual communities can be created and their members can interact according to norms and a code of conduct and they can create their own culture where digital technology offer possibilities for:

- creative research and investigation, and for
- representation.

However, one question remains not answered yet: *How can we engage our sense perceptions into virtual worlds?*

Virtual spaces are extremely useful for:

- disseminating information , and
- information storage.

Experience proves that various forms of what we call the culture of mankind could rarely be replaced by their counterparts in the virtual space:

► a book , or a magazine can be read on the internet in a digital copy with little difference from the hard copy. It is even easier to make notes and search for books in the virtual space. Entire libraries are available to online readers and facilitate their research.

However, an opera concert, a theatre play, a music concert, paintings and sculptures, handmade items can be enjoyed only in their specific displaying locations. The acoustics of a hall and the shadows in an art exhibition add value to the work of art.

A virtual tour of an art museum can give a hint about the items on display but will never enable the virtual traveler to enjoy the full feelings the visitors of real museum have while looking at real paintings. While real museums remain venues for living lofty feelings and awe in front of masterpieces created by human geniuses, virtual museums will remain useful databases for quick reference. They are often called “sites for information and visibility”.

Virtual libraries across the world are made available for people and allow remote access to thousands of digital publications and books, both in the Western and in the Oriental world.

Qatar University for instance has in its virtual e-resource centre for students : 8,500 periodicals, 12,500 magazines and 13,200 monographs, reports, conference proceedings and other publications.

The most striking example of replacing print with digital is Encyclopedia Britannica. In March 2012, after 244 years of print editions, Encyclopedia Britannica decided to switch to digital editions and Jorge Cauz, president of Encyclopedia Britannica explained that the sales of printed copies have been “negligible for several years”. The advantages of the online edition obvious and the professionals of advantages highlighted them: it can be updated easier and quicker with reduced costs, subscription fees are lower as a result of lower production-related costs and information can be retrieved faster and in a more comfortable way by entering key words in digital files instead of spending minutes while searching into indexes. However, for those fans of the printed paper,

Encyclopedia Britannica created an *Espresso Book Machine* – a special equipment already in place in the United Kingdom since 2009 that can print the corresponding printed edition of a book in minutes.

Romania has also good examples in this respect:

One of the most successful Romanian cultural projects is **LiterNet.ro**, a site accommodating books, information about cultural events, book/film/ theatre/exhibition reviews. A one-click access to a whole world.

Another successful project is **Dacoromanica.ro**, a site created by *Bucharest Metropolitan Library* and the *Library of the Romanian Academy*, a digital library for all ages and professional categories, from school children to professionals and academia.

„Muzeul Virtual Eminescu”, that is *Eminescu Virtual Museum*, is a site dedicated to Eminescu’s life and works whose creators included even an antique online shop where the prices of manuscript and other items related to Eminescu can be found.

Socializing networks like Facebook make a tremendous contribution to the transmission of culture-related information. Conferences and events, cultural institutions and personalities have their own addresses, easy to access and to share at remote distance so that culture-related information can be shared and reaches a huge number of potential culture consumers.

Virtual space cannot provide a proper consumption space for opera, theatre, painting or sculpture which need special, customized locations. Virtual space does not possess the acoustics to accommodate the specific setting for an opera or a theatre play and cannot replace the sensation of the sound and of the lights and shadows surrounding the art consumers in a hall. Virtual space cannot create the shadows that light creates on a painting, on the shining oil and the multiple colour tinges and cannot reveal the brush traces that can only be seen in real life and reveal the significances of a painting and the efforts made by the painter to create those lights and shadows.

A virtual tour in a museum can give an idea about the exhibits but can never create the deep sensations that take your breath away. To remember that these site are often called “information and visibility sites” inviting us to visit the real spaces.

Virtual space is the future location that will accommodate and organize information best. We, as consumers, shall have to learn how to master it and use it in such a way that we should not render out senses and skills superficial.

Bibliography

Manuel Castells, *The Rise of a Network Society – The Information Age*, Volume 1,

Steve Jones, *Virtual culture: identity and communication in cyber-society*

<http://www.bbc.co.uk/news/business-17362698>, accessed on 14th March 2012

<http://www.liternet.ro/>

<http://www.dacoromanica.ro/>

<http://galeriilefundatiei.wordpress.com/2011/10/29/muzeul-virtual-eminescu/>

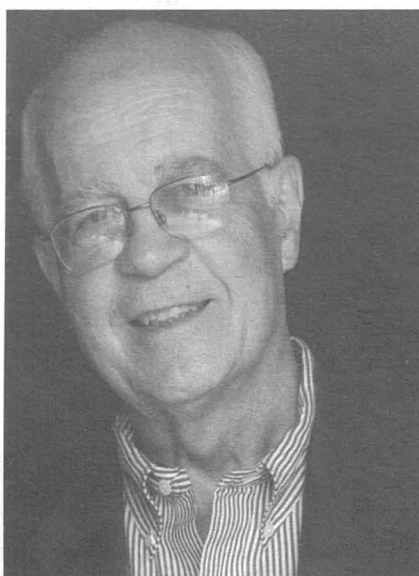
Vizita lui Henry PERNET la București

Mircea ELIADE, în conștiința contemporanilor

Prezent mai degrabă în spațiul cultural american, ca și în amintirea și conștiința unor fideli discipoli și colaboratori, decât în preocupările și cercetările intelectualilor români, Mircea Eliade (1907-1986), de la moartea căruia a trecut, parcă pe neobservate, un sfert de secol, rămâne în cultura noastră un reper de neegalat. Aceasta în ciuda unei abundențe de studii dedicate istoricului religiilor, apărute în ultimul deceniu, concentrate din păcate mai ales asupra implicării *politice* în tulburatul deceniu trei al veacului al XX-lea a lui Mircea Eliade, decât contribuțiilor sale științifice. Semnalez, în acest sens, lucrarea lui Andrei Oișteanu: *Religie, politică, mit (Texte despre Mircea Eliade și Ioan Petru Culianu)*, Ed. Polirom, Iași, 2007, ca și cărțile lui Traian Vedinaș (*Bătăliile mistagogului: Mircea Eliade și politicile anilor '30*, Ed. Grinta, 2007) sau Mircea Handoca (*Mircea Eliade și contemporanii săi*, Ed. Lider, 2009). În acest context, volumele lui Mihai Posada (*Publicistica lui Mircea Eliade*, Ed. Criterion Publishing, 2009) și Sorin Alexandrescu (*Mircea Eliade, dinspre Portugalia*, Ed. Humanitas, 2006) aduc și o necesară evaluare epistemică.

Cu atât mai meritoriu devine, în aceste condiții, efortul tinerei cercetătoare Mihaela Gligor, de la Institutul „G. Barițiu” din Cluj-Napoca al Academiei Române, de a *recupera și valorifica* corespondența *inedită* a lui Mircea Eliade cu Henry Pernet (foto, în medalion), unul dintre fideli săi apropiați. În

fapt, este vorba de un proiect de cercetare ce vine să completeze preocupările anterioare ale Mihaelei Gligor, materializate în volumul *India: Însemnări, eseuri, jurnal* (Ed. Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2008), premiat de Ambasada Indiei și RICA (Romanian-Indian Association) cu *Premiul Sergiu Al-Gorge*.

Lista studiilor și articolelor științifice dedicate de Mihaela Gligor lui Mircea Eliade în periodice și volume colective este însă mult mai extinsă, incluzând teme „sensibile” precum *Alunecarea politică a lui Mircea Eliade* (Revista „Transilvania”, nr. 7/2007), dar și studii de istoria religiilor precum *Mircea Eliade și Legenda Meșterului Manole* (Encounters with Mircea Eliade, Cluj-Napoca, 2005) sau *Eliade changed my life / About and beyond Eliade's correspondence* în volumul *Eliade Once Again* (coordonator Cristina Scarlat, Ed. Lumen, Iași, 2011, p. 143-158).

De data aceasta, Mihaela Gligor continuă preocupările din volumul *Professor Mircea Eliade: Reminiscences* (publicat în colaborare cu Mac Linscott Ricketts, la Editura Sodex din Kolkata, India, în 2008) prin editarea, în condiții grafice excelente, a corespondenței purtate între 1961-1986 (anul morții lui Mircea Eliade) de către Henry Pernet. Purtând subtitlul *Dragul meu prieten* (Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2011, Colecția Helvetica), lucrarea cuprinde un număr de 192 de scrisori inedite, toate aflate în colecția personală a lui Henry Pernet.

Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”

Centrul Cultural Rabindranath Tagore

Departamentul de Cercetări Socio-Umane
Institutul de Istorie „George Barițiu”
Academia Română, Filiala Cluj-Napoca

Vă invită la conferința:

Lasting Impressions: Mircea Eliade

Mircea Eliade - Henry Pernet
Correspondență 1961-1986
Dragul meu prieten
Editare îngrijită de Mihaela Gligor

**Vineri, 30 martie 2012,
Ora 11:00**

**la Biblioteca Centrală Universitară (BCU),
Corp Dacia, Sala de Consiliu**

Prezintă:
Dr. Mihaela Gligor
Academia Română, Filiala Cluj-Napoca

Lansarea volumului:
Mircea Eliade - Henry Pernet,
„Correspondență 1961-1986. Dragul meu prieten”

Invitat:

Henry Pernet

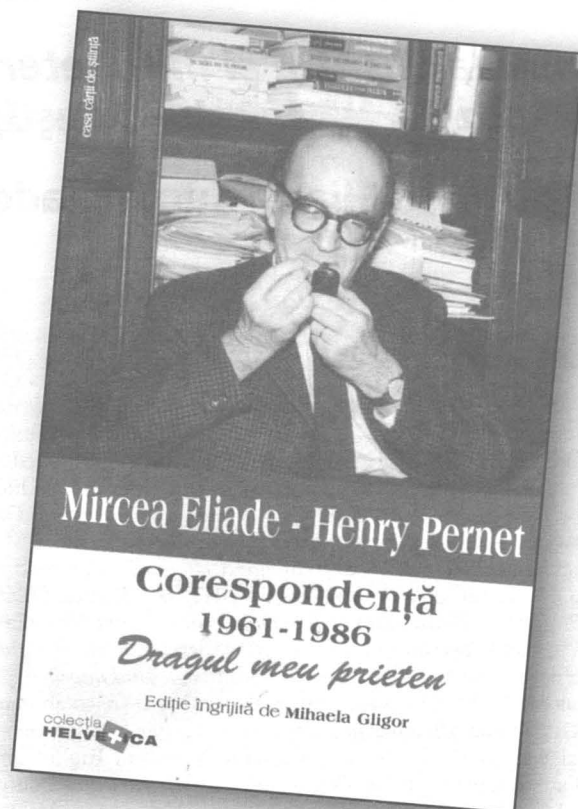
Este știut faptul că după război Mircea Eliade a purtat o voluminoasă corespondență cu numeroșii săi colaboratori, admiratori sau editori, inclusiv cu persoane din România. O parte din aceste scrisori a văzut deja lumina tiparului, prin strădania lui Mircea Handoca (v. *Mircea Eliade și corespondenții săi*, vol. 1-5, apărute la Ed. Criterion între 1999-2007, sau *Europa, Asia, America... Corespondență*, ediție de Mircea Handoca, 3 volume, Ed. Humanitas, 1999-2004). Alături de *Jurnale*, corespondența aruncă o lumină nouă asupra relațiilor personale ale lui Mircea Eliade cu un număr copleșitor de persoane, astfel încât chiar și răbdarea și stăruința de a purta această corespondență constituie un fapt eroic.

În plus, scrisorile arată, în mare măsură, stima de care s-a bucurat savantul de-a lungul vieții, precum și date noi despre laboratorul de creație în care s-a constituit opera sa fundamentală *The History of the Religious Ideas* (Istoria ideilor religioase), 3 volume, sau monumentală *The Encyclopedia of Religions* (16 volume).

Istoric al religiilor, având și privilegiul de a-și susține lucrarea de doctorat cu Mircea Eliade, Henry Pernet este membru al Societății Elvețiene de Studii de Folclor, ca și al Societății de Studiul Istoriei Religiilor. A colaborat de-a lungul timpului cu Editura „Labor et Fides” din Geneva, făcând parte din grupul de traducători ai operei lui Carl Young în franceză și este autorul studiului despre *măștile rituale* publicat în *The Encyclopedia of Religions*. Printr-un concurs fericit de împrejurări a păstrat, în fotocopii, majoritatea scrisorilor primite de la Mircea Eliade (multe dintre acestea reproduse *anastatic* în volum). De altfel, în *Introducere*, autorul, retras strategic în umbra lui Jules Renard („Nu poți retrăi trecutul decât de unul singur. În doi, lipsește acordul.”), reconstituie nu doar condițiile și motivele apropierei sale de profesorul Mircea Eliade, cât mai ales un *posibil* portret psihologic al marelui savant: „Pe scurt, există doi profesori în Eliade: unul care vorbește monoton, fără să exercite nici o fascinație asupra auditoriului... și altul erudit, briliant, carismatic, și care rămâne cel mai prezent în memoria mea de student.”

Referirile lui Henry Pernet despre Mircea Eliade, multe având privilegiul de a veni din zona casnică, aproape familială a savantului, la care tânărul său discipol a avut un nesperat acces, indică un Eliade surprinzător, glumeț, poate chiar jovial. Scena în care, după o recepție la Editura Payot, Eliade pleacă îmbrăcat cu paltonul lui Lévi-Strauss este savuroasă. La fel, discuțiile cu subiecte politice indică un Eliade atent la nuanțe și sensibil la opinia publică. De altfel, în călătoriile sale de-a lungul globului Mircea Eliade a avut și prilejul de a contacta experiențe inedite. La aceasta se adaugă amănuntul că Mircea Eliade avea un document de identitate de *apatrid*, eliberat de Crucea Roșie Internațională, fapt ce îl întrista și în același timp îl amuza. Târziu, când va dobândi, printr-o decizie a Congresului, cetățenia americană, va constata că visul întoarcerii în Europa, și cu deosebire la Paris, orașul său de suflet, devine tot mai îndepărtat.

Relația lui Henry Pernet cu Mircea Eliade a fost constantă, dar nu lipsită de mici neînțelegeri. Cu franchețe, „elevul” recunoaște că uneori și-a *măhnit* maestrul, mai ales când era vorba de metoda aplicată în studiul istoriei religiilor. Convins că profesorul interpretează, din punctul său de vedere, mult prea *abuziv* sursele, Henry Pernet era adeptul metodei *critice*

și raționaliste. Acesta este și motivul pentru care, după moartea profesorului, a refuzat colaborarea la volumul al IV-lea din *Histoire des croyances et des idées religieuses* (în pregătire, la Editura Payot), oferindu-i lui I. P. Culianu „privilegiul” de a continua opera maestrului. Scrupulele invocate de Henry Pernet s-au dovedit, până la urmă, întemeiate, motiv pentru care mulți cercetători apreciază lucrarea, în forma ei finală, ca *inacceptabilă* (vezi nota de la p. 320).

Există în *Introducerea* cărții și o referire la „trecutul nazist” al lui Mircea Eliade. Fundamental, interlocutorul își percepe profesorul ca pe un spirit *naționalist* și *anticomunist*. În schimb, din discursul public sau privat al lui Eliade lipsesc notele sau sugestiile antisemite, trecutul rămânând definitiv în paginile ziarelor la care Eliade a colaborat între 1937-40.

În concluzie, din scrisori, ca și din mărturiile suplimentare ale lui H. Pernet, rezultă un portret *luminos* al lui Mircea Eliade, alcătuit din erudiție, entuziasm și grija de a-și proteja interlocutorii. „În cei 25 de ani am putut să-i apreciez simplitatea, generozitatea, cultura incredibilă, creativitatea, umorul și marea sa omenie...”

Prezent la București în luna martie, cu prilejul lansării cărții *Dragul meu prieten*, Henry Pernet a vizitat Biblioteca Metropolitană, susținând o conferință chiar în sala „Mircea Eliade” a instituției noastre. Cu acest prilej, a răspuns multor întrebări, firești, despre relația sa cu Mircea Eliade, confirmând astfel observația inițială: memoria lui Eliade este perpetuată cu respect și înțelegere de autori străini, foști studenți ai săi, ca și de prea puțini autori români. Poate că anii ce vin vor infirma aceste aprecieri. Oricum, tânără cercetătoare Mihaela Gligor mai are încă multe de spus despre opera și moștenirea lui Mircea Eliade. (M.N.)

"Mircea ELIADE și mitul eternei reîntoarceri", Simpozion Național – Pitești, martie 2012

Eliade după Eliade: România în eternitate

Mona Maria VĂLCEANU,
profesor

Martie 2007, anul nașterii lui Mircea Eliade, martie 2012, un bilanț ușor de interpretat. Asociația Culturală Prietenii lui Eliade a străbătut această perioadă benefic, organizând în fiecare an acest simpozion la Biblioteca Județeană Dinicu Golescu din Pitești, colocoivile, partea a doua a întrunirilor la Mănăstirea Țigănești, Muzeul Golești, Vila Florica de la Valea Mare, anul acesta sala Manole de la Mănăstirea Curtea de Argeș. În tihna salonului casei Brătienilor de la Valea Mare - Argeș am inițiat ciclul *Conferințelor Criterion*, serie nouă, care s-au desfășurat lunar. În luna august 2011, sala *Mircea Eliade* de la Biblioteca Metropolitană București, conferențiar Virginia Stănescu, editor revista *Origini*, despre experiența *Criterionului*, în luna octombrie în același spațiu despre *Bucureștiul interbelic*, conferențiar dr. Marian Nencescu, ianuarie 2012, în colaborare cu AFDPR, tema *Mircea Vulcănescu*, conferențiar Nicolae Georgescu și Isabela Vasiliu Scraba, februarie în spațiul Bibliotecii Ion Heliade Rădulescu de la Târgoviște, tema *Petre Țuțea*, conferențiar Mircea Coloșenco, Marian Nencescu, Maria Mona Vâlceanu. Tema *Mircea Eliade* constituie ca în fiecare an obiectul acestui simpozion, în aprilie vom avea prezentare *Istrate Micescu* în casa acestuia de lângă Cișmigiu, actualmente sediul Bibliotecii Pedagogice, prezintă Claudia Voiculescu, luna iunie va avea ca temă portret *Nae Ionescu*, prezentare Irina Ionescu și Maria Mona Vâlceanu, apoi *Constantin Noica*, conferențiar dr. Marian Nencescu.

Scriam în articolul prezentare la ediția precedentă că Mircea Eliade se situează acum într-un punct înalt, al intangibilului, unde nu-l mai pot ajunge judecățile noastre, drepte sau strâmbe, pripite sau comandate de considerente politice. El a fost un savant, un istoric al religiilor, dar și un mare patriot, un naționalist în sensul lui Eminescu și mențin aceste observații, mai mult chiar, vreau să pornesc de la ele pentru a justifica faptul că insistăm să dezvoltăm aceste întâlniri anuale între iubitori ai operei lui Eliade și specialişti în domeniu.

Voi înfăptui o călătorie în lumea gândurilor lui Eliade, literare, politice, filosofice, științifice pornind discuțiile de la textul *România în eternitate*, volum care ne-a fost dăruit de domnul profesor Nicolae Georgescu la simpozionul precedent, volum care are o fascinantă poveste, el adună textele Eliade din publicistica vremii, a fost dactilografiat în 1980 și citit așa de intelectualii români și abia în 1990 editat.

Din ce în ce mai citită de contemporani, publicistica lui Eminescu devine prezentă, gândirea lui este actuală și universal valabilă. Subtitulată *Profetism românesc* lucrarea prezentată simpozionului aduce în lumină direcții ale gândirii eliadești la fel de actuale ca și cele eminesciene, citind aceste pagini devii contemporan cu marii interbelici, *România în eternitate* este o carte vie, care lucrează.

Capitole precum *De ce sunt intelectualii lași?*, *Sus inima, scriitori români*; *Viitorul inteligenței?*, *Criza românismului?*, *Cultura sau politică?* reflectă ideile unui gânditor preocupat de tot ceea ce înseamnă viitorul unui neam intrat (atunci) în Europa, oscilând astăzi.

Și dacă un singur capitol am deschide și l-am citi cu atenție, cel intitulat simbolic și metaforic și poate profetic, *România în eternitate*, am fi uimiți de nouitatea și veridicitatea descoperirilor. Este în primul rând ideea de a rezista în eternitate "fără politică implicată", "numai prezența eternității poate depăși politica", afirmație deosebit de importantă la 13 octombrie 1935, afirmație care pune în umbră acuzațiile de politică periculoasă care au umbrat existența savantului de mai târziu, deși, așa cum precizează cu mult curaj Vintilă Horia, în anii când pericolul de stânga

ataca violent această parte a Europei, a sta la dreapta României și a o apăra a fost o onoare.

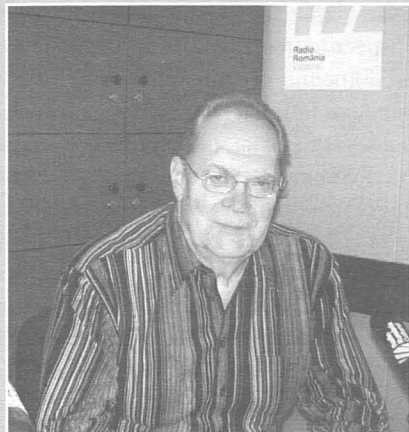
Acuzat de aderare la extrema dreaptă, Eliade nu a vorbit niciodată la Chicago de tinerețea sa bucureșteană și nu s-a dezis de acea tinerețe, pentru că înainte de a acuza trebuie să cunoști bine istoria acelei epoci și istoria mișcării legionare, mișcare cu două etape distincte, una ideologică, de ancorare în spiritualitate și care a cuprins o mare parte a intelectualității, și cealaltă a extremismului sub conducerea lui Horia Sima, de care s-a lovit însuși Mareșalul Ion Antonescu, atunci când i-a învins și i-a scos de la guvernare. În acest sens explică excelent Vintilă Horia epoca și poziția acestor intelectuali din avangarda gândirii românești interbelice:

"Poate că nu a sosit încă timpul lui Eliade și că abia încă peste o generație să izbutim să ni-l facem apropiat din toate punctele de vedere. Țin să accentuez acest lucru deoarece toți, fără excepție, cei din generația mea și a lui Mircea Eliade, am fost obligați de împrejurări să luăm poziție și nu puteam lua decât una singură: anticomunismul ca atitudine critică și românismul de cea mai bună calitate, clădit pe cea mai strictă poziție tradițională, care nu se putea să nu treacă prin învățătura holistică a lui Eminescu... am stat deci cu toții la dreapta României și nu la stânga ei, cum stăteau cei greșiți cu duhul. N-am avut nimic de schimbat în credințele noastre, ba dimpotrivă, așa spune că evoluția istorică de după 1944 ne-a confirmat în temerile noastre."

Această aspirație, "setea de eternitate" e forța care susține un neam, dând astfel definiția naționalismului: *Naționalismul nu e numai marea iubire pentru morții și pământul nostru, ci este mai ales setea de eternitate a României. Și în primul rând naționalism înseamnă slujirea neamului; și mi se pare că nu există decât un singur fel de a-ți sluji neamul și țara: de a lupta, pe orice cale, pentru eternitatea lor. Luptă pe care fiecare o înțelege după firea și iubirea lui. Dar numai setea eternității poate transfigura acest sentiment și această luptă...*

Vocații filosofice românești – Alexandru SURDU

Dr. Eugeniu NISTOR,
Universitatea “Petru Maior” Tg.-Mureș

SURDU, Alexandru, eseist și filosof (foto, în medalion) s-a născut la 24 februarie 1938, în Brașov. Studiile elementare la Brașov și, în același oraș, Liceul „Andrei Șaguna”. Vreme de un an urmează cursurile Facultății de Construcții Civile și Industriale a Institutului de Construcții București (fără frecvență, 1956-1957), renunțând la aceasta în favoarea Facultății de Filosofie a Universității București (1958-1963). Lucrarea de licență – „Dialectica abstracției” – a fost apreciată cu notă maximă, fapt decisiv pentru repartizarea sa la Institutul de Filosofie al Academiei Române (1963-1964). Doctorat în filosofie susținut în anul 1976, cu teza „Logică clasică și logică matematică”. Din 1964 este cercetător la Centrul de Logică al Academiei Române, fiind coleg, între alții, cu Dan Bădărău, Aram Frenkian, Anton Dumitriu și Constantin Noica, acesta din urmă plătindu-i 20 de lecții de inițiere în limba greacă. În 1975, desființându-se Centrul de Logică, este transferat ca cercetător la Biblioteca Centrală Universitară din București și, apoi, la Institutul de Cercetări Pedagogice și Psihologice al Ministerului Învățământului, dar în 1982 dizolvându-se și acesta din urmă,

ajunge bibliotecar la Biblioteca Facultății de Medicină Veterinară a Institutului Agronomic, pentru ca în 1984 să obțină transferul la Muzeul Literaturii Române din București, unde i se oferă posibilitatea de a lucra la descifrarea și traducerea în românește a manuscriselor germane ale lui Mihai Eminescu. În 1988 se transferă la „Revista de Filosofie”, ca redactor, fiind promovat, în 1990, redactor șef. Din 1997 este director al Institutului de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru” al Academiei Române. Concomitent cu funcția de bază, din 1992, este lector asociat, apoi, conferențiar și profesor titular la Facultatea de Filosofie a Universității din București (1995-2007) și, de asemenea, profesor la Facultatea de Psihologie a Universității bucureștene „Titu Maiorescu”. Este președinte al colegiului editorial al publicațiilor „Revista de Filosofie” și „Cercetări filosofico-psiologice”. Colaborări la revistele: „Ramuri”, „Academica”, „Orizont”, „Caiete critice”, „Contemporanul”, „Dacia”, „Argeș”, „Clipa”, „Astra” (la care, o vreme, a fost director), „Târnava”, „Izvoare filosofice” etc. A îngrijit ediții din operele unor mari scriitori și gânditori (Titu Maiorescu, Mihai Eminescu, Ludwig Wittgenstein ș.a.). Din anul 1992 este membru al Uniunii Scriitorilor din România (la Filiala Brașov), în același an fiind ales membru corespondent al Academiei Române, iar în 1993 devine membru titular și președinte al Secției de filosofie, teologie, psihologie și pedagogie. Pentru activitatea sa excepțională în domeniul filosofiei obține, în 1975, premiul „Vasile Conta” al Academiei Române iar, în 1996, premiul „Octav Șuluțiu” al Uniunii Scriitorilor, pentru critică, istorie literară și eseu, în 2006 fiind distins cu Ordinul Național „Serviciul Credincios” în grad de cavaler iar, în 2009, cu decorația „Fibula de la Suseni”. A fost ales *doctor honoris causa* de către Universitatea de Nord din Baia Mare, Universitatea „Andrei Șaguna” din Constanța, Universitatea „Petre Andrei” din Iași și Universitatea „Petru Maior” din Târgu-Mureș.

Scriitor și filosof, Alexandru Surdu s-a afirmat ca o personalitate culturală complexă, enciclopedică, bine conturată în peisajul spiritualității românești contemporane, de numele căreia se leagă o amplă operă „cât o împărăție”, cum ar spune Lucian Blaga. Să amintim, pentru început, de recuperarea, interpretarea și repunerea în circuitul nostru cultural – altminteri destul de arid, sub acest aspect – a unor manuscrise, a mai multor opere remarcabile sau fragmente de opere dintre cele mai provocatoare sub aspect logico-filosofic, fiind vorba de cele ale unor clasici antici și moderni, precum: Platon, Aristotel, Kant, Hegel sau Maiorescu și Wittgenstein. Așadar, trebuie să recunoaștem: partea cea mai captivantă a pasiunilor intelectuale ale lui S. o reprezintă, fără nici o îndoială, contribuțiile proprii în logică și filosofie – unele recunoscute și pe plan internațional –, fapt ușor de demonstrat (și imediat) prin conținutul elevat, clar și îngrijit al cărților sale publicate în ultima jumătate de veac. Oricum, nu mulți se situează printre *cititorii privilegiați*, adică printre cei care pot parcurge și-i pot înțelege scrierile – aceasta și pentru că pretențiile ridicate de inițierea în domeniu sunt mari, mai ales în privința logicilor moderne. Dar multe și

diversele lucrări elaborate (cărți, studii, eseuri, articole), reliefează activitatea spornică a unui gânditor cu multiple valențe spirituale – de la logician și filosof la scriitor, și de la scriitor la istoric al artelor sau estetician – așa cum rezultă din cărțile publicate: *Elogiu filosofiei românești* (eseu, 1994), *Vocații filosofice românești* (eseuri, 1995, reeditată în 2003), *Confluente cultural-filosofice* (eseuri, 2002), *Șcheii Brașovului* (monografie, 1992, reeditată în 2010), *Bicentener Mitropolit Andrei Șaguna* (eseu, 2009), *Comentarii la rostirea filosofică* (eseuri, 2009), *Dragobetele, povestea iubirii la români* (eseuri, 2010), *Izvoare de filosofie românească* (eseuri, 2010) ș.a. Iar eseistul – trebuie să subliniem! – nu este cu nimic mai prejos decât filosoful. Volumele de eseuri sunt consacrate exclusiv ființei noastre culturale, autorul abordând o serie de probleme legate de originea, identitatea și devenirea spiritualității românești, care spiritualitate conține și o filosofie, iar „pentru a înțelege filosofia românească, trebuie să-i cunoști C.V.-ul, și, chiar dacă nu știi încotro se duce, să știi cel puțin de unde vine. Cunoscându-i izvoarele, ea, chiar dacă ar pieri cu desăvârșire, ceea ce nu este cazul încă, ar putea fi refăcută, cum refac paleontologii imaginea vietăților preistorice

după câteva urme lăsate.” Așadar, pentru o reflectare cât mai credibilă asupra aspectelor de fond supuse analizei, cercetătorul nu ezită să se adâncească în mitologia autohtonă și să extragă de acolo grăunțele de adevăr și de înțelepciune: „Dragobete era o zeitățe arhaică, înrudită cu cele mai importante personaje din panteonul românesc; era fiul Dochiei, numită de obicei Baba-Dochia, identificată cu Terra Mater indo-europeană (Mama sau Muma Pământ) și cu Gaia sau Glia (Muma Gaia, Baba Gaia)...” Această întoarcere la obârșii, adică această răsucire a gândului înapoi, în orizontul de unde am purces, cândva, își are și ea rosturile ei: înseamnă o încercare de revigorare a spiritului, de înnoiere a lui prin cunoașterea zestre milenare care îi aparține de drept, spre a putea beneficia astăzi de recunoașterea unei poziții sociale incontestabile în noua rânduială a lumii. Conform lui S., venim din urmă cu învățăturile lui Orfeu și Salmoxis, venim cu scrierile patristice ale autorilor creștini de la gurile Dunării și din regiunea pontică, între care strălucește și *Cosmografia* lui Aetius Histricus, venim cu experiența „isihasmului laic” a lui Neagoe Basarab și cu o seamă de elemente ale neoaristotelismului scolastic promovat în Academii Domnești, venim cu operele de largă respirație europeană ale lui Dimitrie Cantemir, venim cu tezaurul neprețuit al limbii române, care cuprinde în „rostirea ei filosofică” lucruri care nu s-au rostit în alte limbi, și apoi venim cu un anumit specific național al filosofiei, între ale cărui trăsături se prenumără enciclopedismul, colaborarea interdisciplinară, mai puternic subliniată fiind „tradiția românească a elaborării de sisteme filosofice, materializată mai ales înaintea instaurării dictaturii comuniste. Este vorba de Lucian Blaga și, apoi, de Constantin Noica.” Deși autorul surprinde în tușe fine profilurile spirituale ale celor mai luminate minți pe care le-a dat neamul românesc în epoca modernă și contemporană (G. Barițiu, M. Eminescu, T. Maiorescu, C. Rădulescu-Motru, I. Petrovici, Nae Ionescu, M. Eliade, P. Țuțea, M. Vulcănescu, Șt. Lupașcu, A. Dumitriu ș.a.), se poate observa ușor preferința sa pentru cei doi filosofi sistematici români. Astfel în *Vocații filosofice românești*, dar și în alte cărți, S. se referă la filosofia lui Blaga într-o scurtă, dar memorabilă secvență: „Muzică, filosofie și poezie în *Spațiul mioritic*”. Cu instrumentele eseistului sunt tranșate clar cele două orizonturi ale matricii stilistice autohtone: orizontul peisagistic al conștiinței și orizontul spațial al inconștientului, „ca ceva mai profund și mai persistent, care revine, indiferent de variația peisajului exterior. Orizontul spațial este un fel de cadru stabil, un spațiu matrice, care, odată fixat, persistă.” Această nostalgie orizontică este determinată, în primul rând, de o anumită „încălcătură sentimentală”, ca expresie a semnificațiilor sufletești profunde, sugerând „locul de naștere și de dezvoltare inițială a poporului român – leagănul său, plaiurile carpatine.” S. are însă unele nedumeriri legate de consistența crono-spațială a acestui loc: „Rămâne însă deschisă problema, chiar spenglerian vorbind, a caracterului concret-istoric al acestui spațiu-matrice. Nu este vorba oare, și în acest caz, de un fenomen care presupune nu numai o naștere, ci și o creștere, o maturizare și apoi un declin? Ne putem imagina că doinele, baladele și cântecele bătrânești rămân aceleași, dar oamenii nu se schimbă oare?” Exemplul mocanilor din Șcheii Brașovului, practicând cândva ai păstoritului și transhumanței, siliți după reforma din 1864 să abandoneze definitiv străvechea îndeletnicire și, odată cu aceasta, și cântecele și poezia populară legate de preocupările păstorești – este o dovadă limpede a „devenirii” populației, a metamorfozării ei

continue pe calea urbanizării, folcloristica rămânând doar „o reminiscență a vechii organizări obștești, proprie populațiilor pastorale.” Dar concluzia cercetătorului nu putea fi decât în favoarea filosofului din Lancrăm, la care subscriem și noi: „Chiar dacă păstoritul a devenit o îndeletnicire secundară și chiar dacă baladele nu mai sunt cântate astăzi de păstori, din adâncul sufletelor noastre răzbate încă o neliniște, o chemare nostalgică spre ceva, căruia Lucian Blaga i-a găsit un nume atât de frumos, *spațiul mioritic*.” Structura sistemică a „rostirii filosofice românești” în viziunea lui Constantin Noica, este analizată nu doar sub aspect logico-filosofic, ci și lingvistic, S. remarcând că „însuși domeniul investigat se preta la astfel de tratate, fiind situat undeva între adevăr și frumos, ceea ce i-a prilejuit autorului o adevărată risipă din tezaurul celor mai alese expresii stilistice...” Sunt reliefate extraordinarele calități de hermeneut ale lui Noica, tocmai prin „noutatea” uitată pe care acesta reușește să o dezgroape și să o scoată la lumină din „depozitele” tainice ale limbii române. Și cum sistemul lui Noica este unul pentadic – primul aspect al rostirii despre ființă l-ar constitui expresivul „în sine”, căruia i s-ar potrivi, în terminologia românească, perechea „sinele” și „sinea”, care-i lărgeste și îi diversifică mult posibilitățile de exprimare. Apoi urmează *ciclul ființei* și, în cadrul acestuia, *triada* „rostirea”, „întru” și „firea”, care-i vădesc lui Noica intuițiile de filosof și de mare arheolog al cuvântului și „presupun nuanțări subtile a raportului dintre *a fi* și *a exista*, nuanțări care presupun interiorizare și, în același timp raportare la altceva, statornicie și perisabilitate.” Cel de al treilea aspect al rostirii îl constituie *devenirea*, care începe ca „petrecere”, continuă cu „vremuire” și vinfinire” și se încheie cu „troienirea”, considerată de S. ca fiind „excesul falimentar al devenirii nestăvilite.” Urmează cel de-al patrulea aspect ciclic: punerea lucrurilor în bună „rânduială”, declanșat „cu ctitoriile prefixului *întru*, care scoate ființa din talazurile devenirii dezlanțuite, *înființând-o*, esențializând-o, găsindu-i astfel *temeiul și cumpătul*.” În sfârșit, cel de-al cincilea aspect al rostirii ridică unele probleme legate de *rostul rostirii* și al rostuirii filosofice, de unde rezultă nedumerirea și întrebările autorului, decurgând tocmai din faptul că ea „este abandonată în lume și lăsată acolo să rățească *pe calea cea de smin-teală*. Să fie aceasta un fel de uitare a uitărilor? S-au lumea aceasta, viața și societatea, și apoi creația și frumosul, scapă rânduiei, cumpătul regăsit al ființei înființate? Dar atunci, la ce mai e bună rânduiala?” (Vol. *Comentarii la rostirea filosofică*, pp. 87-88). În toate demersurile sale, explicațiile autorului sunt clare, precise și în spiritul unei sinteze elevate. El se referă îndeosebi la perioada interbelică, socotind-o perioada de glorie a filosofiei românești, când gânditorii noștri (unii școliți în cele mai prestigioase universități apusene) s-au mobilizat într-o amplă acțiune de sincronizare cu ideile culturale-științifice ale occidentului, aducându-și, apoi, aportul lor de netăgăduit la adâncirea acestora și chiar la crearea unor opere originale. A fost, să recunoaștem, un efort urieșesc! Legat de acest aspect, S. ne relatează despre un fapt semnificativ, intrat deja sub o ușoară aură de legendă: se spune că Heidegger întreba, iritat, atunci când lăncezeau discuțiile la seminarul său filosofic, „*Wo sind die Lateiner?*” (Unde sunt lateinerii?). Iar lateinerii erau tinerii filosofi români.” Observăm cum precizia și acuratețea analistului se împletește, în chip firesc, cu vocația filosofului, iar acribia cercetătorului cu patima și plăcerea naratorului.

BIBLIOGRAFIE

Opera

Logica clasică și logica matematică, București, 1971; *Elemente de logică intuiționistă*, București, 1976; *Neointuiționismul*, București, 1977; *Actualitatea relației gândire-limbaj. Teoria formelor prejudicative*, București, 1989; *Șcheii Brașovului* (monografie etnologică), București, 1992, ediția a II-a, Brașov, 2010; *Pentamorfoza artei*, București, 1993; *Elogiul filosofiei românești* (discurs de recepție la Academia Română) București, 1994; *Vocații filosofice românești*, București, 1995, ediția a II-a, Târgu Mureș, 2003; *Contribuții românești în domeniul logicii în secolul XX*, București, 2000; *Filosofia modernă. Orientări fundamentale*, București, 2002; *Confluente cultural-filosofice*, București 2002; *Filosofia contemporană*, București, 2003; *Mărturiile anamnezicii*, București, 2004; *Rumänische Beiträge zur modernen Deutung der Aristotelischen Logik* (ed.), Georg Olms Verlag, Hildesheim, Zürich, New York, 2004; *Teoria formelor prejudicative*, ed. a II-a, București, 2005; *Istoria logicii românești* (coord.), București, 2006; *Aristotelian Theory of Prejudicative Forms*, Georg Olms Verlag, Hildesheim, Zürich, New York, 2006; *Filosofia pentadică I, Problema Transcendenței*, București, 2007; *Teoria formelor logico-clasice*, București, 2008; *Bicentenar Mitropolit Andrei Șaguna*, Brașov, 2009; *Comentarii la rostirea filosofică*, Brașov, 2009; *Dragobetele, povestea iubirii la români*, Brașov, 2010; *Izvoare de filosofie românească*, București, 2010.

Referințe critice

Gr. T. Pop, *Alexandru Surdu: „Logică clasică și logică matematică”*, în „Ramuri”, VIII, nr. 5, 1971; Gh. Diaconu, *Logică clasică și logică matematică*, în „Studia Universitatis Babeș-Bolyai”, series Philosophia, XVII, 1972; A. Surdu sur la définition du syllogisme aristotelique, în „International Logic Review”, nr. 5, 1972; M. Nadin, *Alexandru Surdu: Logică clasică și logică matematică*, în „Astra”, IX, nr. 95, 1974; I. Maxim, *Eminescu și Kant*, în „Orizont”, nr. 31, 1974; P. Ioan, *O cercetare critică a intuiționismului logico-matematic*, în „Revista de filosofie”, XXIII, nr. 6, 1976; E. Solunca, *Neointuiționismul*, în „Contemporanul”, nr. 8, 1978; Gh. Vlăduțescu, *Titu Maiorescu profesor – Revelația unor prelegeri*, în „Contemporanul”, nr. 10, 1981; P. Ioan, *Orizonturile logicii*, în „Revista de filosofie”, XXVIII, nr. 6, 1981; C. Candiescu, *Paradigma ontologiei eline*, în „Revista de filosofie”, XXIX, nr. 5, 1982; I. Goian, *Experimentul Wittgenstein*, în „Astra”, VIII, nr. 2, 1983; A.I. Brumaru, *Tema logosului*, în „Astra”, XVIII, nr. 6, 1983; Z. Ornea, *Titu Maiorescu profesor de istoria filosofiei*, în „România literară”, XVII, nr. 42, 1984; C. Nistorescu, *Eveniment Ștefan Odobleja: Introducere în logica rezonanței*, în „Flacăra”, XXXIII, nr. 32, 1984; A.I. Brumaru, *Logica lui Kant*, în „Astra”, XX, 1985; A.I. Brumaru, *O logică românească*, în „Astra”, XX, nr. 2, 1985; D. Gheorghiu, *Immanuel Kant. Logica generală*, în „Revista de filosofie”, XXXIII, nr. 2, 1986; V. Vetișanu, *Restituiri kantiene*, în „România literară”, XIX, nr. 45, 1986; M. Vasile, *Unghiul exegezei*, în „Luceafărul”, XXIX, nr. 46, 1986; D. Pavel, *Lumea lui Wittgenstein*, în „Amfiteatru”, XXI, nr. 2, 1987; P. Ioan, *O sinteză asupra logicii „efective”*, în *Perspective logice*, Editura „Junimea”, Iași, 1987; M.N. Rusu, *Titu Maiorescu – ediție filosofică*, în „Săptămâna”, nr. 38, 1988; D. Pavel, „Organonul” maiorescian, în „Amfiteatru”, XXII, nr. 10, 1988; Z. Ornea, „Logica” lui Maiorescu, în „România literară”, XXI, nr. 44, 1988; C. Candiescu, *Titu Maiorescu. Scrieri de logică*, în „Revista de filosofie”, XXXV, nr. 6, 1988; A.I. Brumaru, *Logica în „cazul” Maiorescu*, în „Vatra”, XVIII, nr. 2, 1988; D. Pavel, *Exerciții logice de creativitate*, în „Viața studentescă”, XXXIII, nr. 40, 1989; A.I. Brumaru, *Lucru, gând, cuvânt*, în „Astra”, XXIV, nr. 10, 1989; E. Solunca, *Logos și existență*, în „Luceafărul”, nr. 1, 20 aprilie, 1990; A.I. Brumaru, *Cu logica despre dialogurile platonice*, în „Astra”, XXV, nr. 6, 1990; C. Sălăvăstru, *Formele prejudicative: interpretări aristotelice și sistematizări actuale*, în „Revista de filosofie”, XXXVII, nr. 1, 1990; V. Isac, *O afirmare logică de prestigiu*, în „Forum”, XXXII, nr. 9, 1990; A.I. Brumaru, *Logica, o imagine oglindită a lumii*, în „Foaie pentru minte, inimă și literatură”, nr. 13, 24 august, 1991; M. Pătrașcu, *Șcheii Brașovului – Filosoful și vatra*, în „Mesager”, Brașov, II, nr. 226-227, 1-2 mai, 1992; D. Roman, *O carte despre junii scheieni*, în „Gazeta de Transilvania”, CLIV, nr. 729-730,

16-17 mai, 1992; N. Gheorghiu, *Șcheii Brașovului*, în „România Mare”, III, nr. 112, 28 august 1992; A.I. Brumaru, *Despre spiritualitatea românilor brașoveni*, în „Astra”, XXV, nr. 4-5, 1992; R. Pantazi, *Dăinuirea românească*, în „Revista de filosofie”, XL, nr. 1, 1993; V. Botez, *Die Nostalgie des Ursprungs*, în „Rumänische Rundschau” (“Revue Roumaine”), XLVIII, nr. 293-295, 1993; Al. Țion, *Pentamorfoza artei*, în „Alternativa”, I, nr. 217, 2 octombrie 1993; D. Roman, *Pentamorfoza artei*, în „Gazeta de Transilvania”, CLV, nr. 1156-1157, 10 octombrie 1993; V. Gogea, *O introducere în filosofia pentadică*, în „Astra”, XXV, nr. 4, 1993; A.I. Brumaru, *Un creator de sistem filosofic: Alexandru Surdu „Pentamorfoza artei”*, în „Mesager”, III, nr. 707-7-8, 6-7 noiembrie 1993; C. Candiescu, *Cele 5 faze ale artei*, în „Universul cărții”, nr. 11 (35), noiembrie 1993; A.I. Brumaru, *Pentamorfoza artei*, în „Zburătorul”, Serie Nouă”, IV, nr. 4-6, 1993; M. Vasile, Alexandru Surdu – *Pentamorfoza artei*, în „Paideia”, nr. 1, 1993; C. Mihail, *Șcheii Brașovului și Brașovul*, în „Academica”, IV, nr. 4, 1994; V. Botez, Alexandru Surdu, *Șcheii Brașovului*, în „Revue roumaine de philosophie”, XXXVII, nr. 1-2, 1993; I. Pârvolescu, *În căutarea lui 5*, în „România literară”, XXVII, nr. 11, 23-29 martie 1994; M. Petrescu, *Academia Română – arena politică a opoziției*, în „Meridian”, 16 aprilie 1994; M. Petrescu, *Academia Română între politică și mondenitate*, în „Baricada”, V, nr. 16, 1994; D. Roman, *Alexandru Surdu: Elogiul filosofiei românești – Recepție în Academia Română*, în „Gazeta de Transilvania”, CLVII, nr. 1328, 21 aprilie 1994; V. Alexandru, *Academia Română își redescoperă tradiția. Discursul de recepție al prof. dr. Alexandru Surdu*, în „Mișcarea”, III, nr. 8-9, mai 1994; O. Văduva, *Alexandru Surdu, Șcheii Brașovului*, în „Revista de etnografie și folclor”, XXXIX, nr. 1-2, 1994; Al. Boboc, *Prolegomena la o filosofie a formelor pentadice*, în „Revista de filosofie”, XLI, nr. 5, 1994; I. Bălin, *Silogistica tradițională și modernă. Contribuții românești*, Editura Nemira, București, 1996; A. Adămuț, *Lumea pentadă*, în „Convorbiri literare”, CXXI, nr. 4, 1997; G. Georgiu, *Cultura română: de la contribuții la performanțe*, în „Revista de teorie socială”, III, nr. 2, 1999; I. Itu, *Logica performanței intelectuale*, în „Foaie pentru minte, inimă și literatură”, („Gazeta de Transilvania”, 3-4 iulie, 1999); U. Ursuțiu, *O carte simțită în infinite feluri*, în „Revista Asociațiunii Transilvane ASTRA”, II, nr. 9 (13), 1999; D. Popescu, *Logica românească în secolul XX*, „Revista de filosofie”, XLVI, nr. 5-6, 1999; M. D. Vasile, *Gândirea speculativă în forma universalității*, în „Revista de teorie socială”, V, nr. 1, 2001; C. Schifirneț, *Gândirea speculativă*, în „Adevărul literar și artistic”, X, nr. 572, 19 iunie 2001; J. Dumitrașcu, *Cunoașterea integrală*, în „Argeș”, II, (36), nr. 5 (236), 2002; M. D. Vasile, *Filosofia modernă ca distincție între intelect și rațiune, suflet și spirit, transcendent și transcendent*, în „Revista de teorie socială”, VI, nr. 3, 2002; J. Dumitrașcu, *Alexandru Surdu – lecția de filosofare*, în „Argeș”, II, nr. 13 (244), octombrie 2002; M. Mamulea, *Gândirea speculativă*, în „Revista de filosofie”, XLVIII, nr. 5-6, 2001; G. G. Costandache, *Cu fruntea în soare*, în „Contemporanul”, XIV, nr. 6 (615), iunie 2003; Șt. D. Georgescu, *Istorie și sistem în filosofia modernă*, în „Revista de filosofie”, L, nr. 1-2, 2003; I. Itu, *Alexandru Surdu – un stâlp de foc al românității*, în „Caiete critice”, nr. 6-8 (188-190), 2003; T. Dima, *Alexandru Surdu – o personalitate de neîntimidat*, în „Symposion”, I, nr. 2, 2003; T. Vidam, *Constituirea internă a unei viziuni filosofice*, în „Târnava”, XIII, nr. 1-4 (78-81), 2004; I. Itu, *Miracolul identității naționale în predicția unui logician speculativ: Alexandru Surdu*, în I. Itu, *La umbra stelelor*, Editura Cartea Românească, București, 2004; Șt. D. Georgescu, *Istoria filosofiei universale – între teoria categoriilor și perspectiva disciplinară*, în „Revista de filosofie”, LI, nr. 5-6, 2004; R. Klibansky et D. Pears, *La philosophie en Europe*, Editura Gallimard, Paris, 1993, p. 360; D. Popescu, *Contribuții românești la studiul logicii aristotelice*, în „Revista de filosofie”, LII, nr. 5-6, 2005; V. E. Gica, *Semnificația unui volum despre logica aristotelică*, în „Revista de filosofie”, LII, nr. 5-6, 2005; Al. Boboc, *Logica românească, între tradiție și reconstrucție modernă*, în „Revista de filosofie”, LIII, nr. 3-4, 2006; M. D. Vasile, *Istoria clasică a logicii românești*, în „Revista de filosofie”, LIII, nr. 3-4, 2006; G. Iliescu, *Aspecte din Istoria logicii românești*, în „Revista de filosofie”, LIII, nr. 3-4, 2006; Eug. Nistor, *Elogiu filosofului Alexandru Surdu*, „LitArt”, II, nr. 2 (11), 2011.

“Betleemul” românilor

Pavel LICĂ,
scriitor

Înainte plecării într-o călătorie prin țară ori aiurea, nu ezitați a vă îndrepta mai întâi spre izvorul credinței din Betleemul nostru, acolo unde s-a născut creștinismul la români: Peștera Sfântului Apostol Andrei, aflată între Dunăre și Marea Neagră, aproape de piatra de hotar a intrării noastre în istorie ca popor de viță nobilă – Monumentul triumfal Tropaeum Traiani de la Adamclisi.

Căci acest monument, închinat zeului Marte Răzbunătorul din porunca împăratului Traian, după ultimul război cu dacii, se înalță pe un pământ sfințit de întâiul chemat la apostolie care, cu patru decenii înainte, își avusese lăcaș aproape de locul bălăliei, într-o peșteră ascunsă de păduri.

Andrei, fratele lui Simon Petru din Betsaida Galileii, a ajuns pe meleagurile noastre după Sinodul apostolic din anul 50, în a doua călătorie misionară, reușind să-i determine pe închinătorii lui Zamolxe să-și învâluie sufletul în veșnica lumină a Mântuitorului Iisus Hristos.

Aici unde poetul Ovidiu îi lauda pe daci, plângându-și totodată soarta și gingașa iubire care i-a adus exilul, Apostolul Andrei îi învăța pe localnici să găsească, printr-o altfel de iubire, Calea Adevărul și Viața.

Astfel că neamul românesc, nășit de Sfântul Andrei, se va naște în credința și dragostea pentru Mântuitorul. Andrei a purtat cuvântul lui Hristos în așezările din Delta Dunării, a întemeiat comunități creștine la Histria, Tomis, Callatis și-n alte locuri din marea Dacie. Sălaş își găsea în grote, liniștea în păduri. Tradiția și izvoarele scrise fac mărturisire că a locuit într-o peșteră pe Valea Casimcei, apoi într-o grotă din Stânca Apei Negre unde se află acum un izvor de lumină: Cetatea Nuclearoelectrică Cernavodă.

Dar cel mai cunoscut sălaş și primul locaș de cult din România este o peșteră în apropierea comunei Ion Corvin, la 3,15 Km sud-est de șoseaua Constanța-Ostrov. Peștera poartă numele Apostolului Andrei, nume ce se tâlcuiește prin *flăcău, voinic, viteaz, dârz, neânduplecat*. De aceea, poate, biserica apostolică română zidită de el acum 2000 de ani prin cuvânt de la Mântuitorul și nu de la oameni este echilibrată, neându-plecată și stabilă.

Prima biserică naturală a românilor, orientată, evident, cu fața spre soare-răsare, are două încăperi: pronaosul – unde există un pat cioplit în stâncă pe care se odihnea Apostolul și naosul – înnobilit cu o turlă înălțată de un fost monah, preocupat Nicodim, trecut în lumea dreptilor. Frumoasa fațadă a peșterii a fost reconstituită tot atunci, după modelul celei din 1943, când oameni cucernici și înțelepți au înțeles să dea cinstirea cuvenită peșterii redescoperite. Redescoperită pentru că vremurile n-au cruțat locul sfânt unde se așezaseră sihaștrii. Stăpânirea otomană de mai bine de patru veacuri după pierderea Dobrogei de către Mircea cel Bătrân și stăpânirea comunistă au aruncat peștera în ruină și profanare, ea fiind folosită într-o vreme ca staul pentru oi. Astăzi, datorită osteneții celui care a fost Înalt Prea Sfinția Sa Lucian Arhiepiscop al Tomi-

sului, lângă peșteră se înalță o biserică mare și chiliile călugărilor.

În apropiere sunt cele nouă izvoare cu cea mai pură și bună apă din Dobrogea, căutată în vechime și de sultani pentru efectele ei curative. În pâraul format de izvoare a botezat Andrei primul creștin român. Și nu departe de aici, un gigant al poeziei – ea însăși de esență divină – chemat de sfânta tradiție creștină, a găsit un izvor care-i poartă numele, ca și pădurea botezată de localnici simplu și cu adorație: EMINESCU.

Folclorul dobrogean, printr-o genială și tulburătoare licență poetică, îi aduce pe Decebal și Traian la *Schitul din tei*, să asculte slujbele Apostolului:

*La Schitul din tei
Crucea lui Andrei,
Cine că-mi venea
Și descăleca?
Venea Decebal
Călare pe-un cal
Sfinții că-i găsea
Cu ei că-mi vorbea
Dar nu se-nchina
Nici cruce-și făcea.
La Schitul din tei
Crucea lui Andrei,
Traian că venea,
La slujbă ședea,
Slujba asculta
Și ingenunchia
Și nu se-nchina...
Pe murg călărea
Și calea-și lua
La cetatea lui
A Trofeului...*

Însă istoricește vorbind, Andrei plecase de pe aceste locuri înainte de confruntarea de la Adamclisi. Plecase și fusese considerat chiar iscoadă a dacilor în imperiul roman, ceea ce, se pare, a fost încă un motiv al răstignirii sale pe crucea în formă de X la 30 noiembrie anul 87 când Apostolul număra nouă decenii de viață.

Un popor care-și începe alfabetul cu litera A de la Andrei și-l încheie cu X de la crucea martiriului Apostolului sau cu Z de la numele lui Zevedeu, tatăl lui Andrei și-al lui Petru, amândoi jertfiți pe cruce întru Domnul, un popor care își închină Luceafărul poeziei în *Betleemul românesc*, un popor care se naște din simbioza daco-romană nu poate fi decât un popor ales, cu un destin mesianic și profund ecumenic.

Veniți, dar, oameni buni, înainte de a pleca spre alte zări, și închinați-vă în locul nașterii noastre ca neam creștin dintru începuturi și binecuvântat de Dumnezeu în a zidi nemurirea prin cuvântul eminescian. Căci triada Andrei – Adamclisi – Eminescu este sfânta treime a dăinuirii noastre pe întinsurile străvechii Dacii.

Manifestări culturale organizate de Biblioteca Metropolitană București

“Anul Caragiale” sărbătorit la Centrul Cultural “Octavian Goga”

Moto:

“Nu există om cult, în adevăratul înțeles al cuvântului, care să nu-și dea seama de însemnătatea pe care o au bibliotecile publice, nu numai pentru progresul științific în genere, ci și pentru educațiunea morală și intelectuală a unui popor.” (Nerva Hodoș, *Biblioteci publice libere: o propunere*, București: Institutul de Arte Grafice Carol Göbl, 1906, p. 3)

Istoricul unei biblioteci publice poate fi înțeles doar în contextul dezvoltării sociale, culturale și istorice a orașului în care funcționează. La Centrul Cultural *Octavian Goga*, în perioada **13 martie - 27 martie 2012** au avut loc diverse manifestări cu caracter cultural menite să întărească bunele relații ce există între noi și partenerii noștri.

Astfel pe 13 martie a. c., în prezența elevilor claselor V-VIII ale Școlii nr. 144, coordonați de Gabriela Condurache, profesor de limba și literatura română, a avut loc manifestarea culturală intitulată *Cănuță, om sucit*, ce face parte din programele dedicate *Anului Caragiale*.

Cu această ocazie elevilor li s-au prezentat sediul și acti-

vitățile Centrului Cultural Octavian Goga. A urmat doamna Cristina Deneș de la Teatrul de păpuși al Bibliotecii Metropolitane București, cu o prezentare a acestuia. În final, elevii clasei a VIII-a a școlii amintite mai sus au pus în scenă o adaptare a piesei *Cănuță, om sucit* de I. L. Caragiale. Noi le-am pus la dispoziție scena, ei au fost actorii și au venit cu decorurile.

După această întâlnire cu micii utilizatori, pe 20 martie 2012, la sediul Centrului Cultural Octavian Goga, a avut loc o nouă întâlnire din cadrul Atelierului de creație *Șoricelul Hapciu* - teatrul de păpuși. În cadrul acestuia, copiii participanți își dezvoltă abilități de creație- inventivitate. Grupul micilor prieteni ai bibliotecii format din elevi ai Școlii nr. 144 a confecționat marionete și păpuși. Au fost pregătiți pentru a putea, la viitoarele întâlniri, să învețe cum se scriu scenarii, cum se face o regie de spectacol cu păpuși și li s-au distribuit diverse roluri pe care le vor interpreta.

Pe 27 martie 2012, la ultima întâlnire din lună a Atelierului de creație *Șoricelul Hapciu*, copiii s-au prezentat cu rolurile bine învățate și au exersat mânuirea păpușilor din recuzită. Coordonatoarea lor, doamna Cristina Deneș, și-a ținut promisiunea și le-a dezvăluit câteva secrete despre modul în care se realizează un scenariu și respectiv o regie a unei piese a teatrului de păpuși. Viitorii păpușari au fost fascinați, iar unul dintre ei a strigat: “Abia aștept să vin marți”. (*Bogdan Corneliu Stănescu*)

Întâlnire cu grupul țintă

Miercuri, 14 martie, la Biblioteca Metropolitană din Capitală, s-a desfășurat o întâlnire cu o parte a grupului țintă în cadrul Proiectului POSDRU/108/2.3/G/83340, cu titlul “*Cresterea nivelului de calificare al angajaților din domeniul serviciilor de protecție și securitate din regiunea București-Ilfov*”. Proiectul este implementat de EPS Romania, beneficiar, în parteneriat cu SC Interguardserv.S.R.L și SC Development Projects and Strategies SRL și face parte din Axa prioritară 2 „Corelarea învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii” Domeniul major de intervenție 2.3 „Acces și participare la formare profesională continuă.”

La întâlnire au participat Monica Adriana Petrescu (Gherga), manager de proiect, Florina Plăveți, responsabil monitorizare, Cristian Ioan Pânzaru, formator, Camelia Penciu, coordonator formare și Elena Chircu, consilier în carieră, care au rostit alocuțiuni. Au mai fost prezenți Nicolae Tudor, Senior Vice President, Emerging Markets - EPS Corporate Headquarters și Gheorghe Rizea, expert formare tehnică și profesională. De asemenea, au participat membri ai grupului țintă care urmează să beneficieze de cursurile organizate în cadrul proiectului.

“Obiectivul calificării unui număr de 200 de angajați din domeniul serviciilor de protecție și securitate în regiunea București-Ilfov. Pe termen lung, îmbunătățirea nivelului de calificare a angajaților va permite creșterea competențelor disponibile pe piața muncii în domeniul serviciilor de protec-

ție și securitate. Grupul țintă va fi selectat din rândul angajaților încadrați în organizații din domeniul serviciilor de protecție și securitate din regiunea București-Ilfov”, a declarat Monica Adriana Petrescu

Membrii grupului țintă sunt acele persoane care doresc să obțină o calificare completă în meseria disponibilă prin proiect. Această calificare se adresează personalului direct implicat în domeniul serviciilor de protecție și securitate. Programele de curs sunt elaborate de specialiști cu experiență în domeniu, sunt acreditate CNFPA și vor oferi absolvenților posibilitatea de a avea o specializare în meseria de agent de pază.

“Participarea grupului țintă la programele integrate de consiliere și orientare în cariera, la cursurile și evenimentele organizate prin proiect va fi gratuită, iar la finalul sesiunilor de formare participanții vor primi certificare recunoscute la nivel național. Cursurile se vor desfășura în perioada 2 aprilie – 22 iunie 2012, pentru prima serie de 100 de cursanți, iar înscrierea se face prin contactarea telefonică a EPS Romania S.R.L. sau prin intermediul site-ului dedicat acestui proiect: www.cursuri-paza.ro”, a adăugat Florina Plăveți, reprezentantul Development Projects and Strategies.

Valoare eligibilă a proiectului este de 2.115.324 lei. Atât cursurile cât și ședințele de consiliere în carieră sunt GRATUITE pentru toți participanții.

Durata totală a proiectului este de 24 luni. Proiectul este cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013. (*Petre Crăciun*)

Căutare | Rezultate | Căutări anterioare

Căutare simplă

Căutare avansată

Selectare colecție: General

Cuvânt / cuvinte:

☒ Conținut
 ☐ Exact
 ☐ Începe cu

Colecții

NOUTĂȚI (aprilie-mai) (212)

NOUTĂȚI - Publicații periodice (aprilie-mai) (242)

Istoria românilor și a romanității orientale (462)

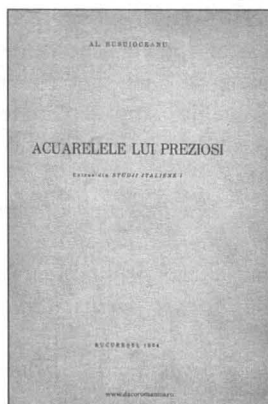
Columna lui Traian - monumentul și epoca (27)

DACOROMANICA, realizare de vârf a Bibliotecii Metropolitane București, este cea mai importantă bibliotecă digitală românească accesibilă gratuit în INTERNET. Dezvoltarea ei prin îmbogățirea continuă cu documente digitalizate se face permanent, în fiecare săptămână, pentru a fi un veritabil instrument în serviciul rețelilor de cooperare națională și internațională, precum și pentru a deveni partener în Biblioteca Virtuală Europeană EUROPEANA. DACOROMANICA este singura bibliotecă digitală profesionistă din România, concepută pentru a răspunde provocărilor Mileniului III ce poate fi accesată la adresa www.dacoromanica.ro.

Noutăți martie 2012

⇒ Alexandru Busuioceanu, *Acuarelele lui Preziosi*, București, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului. Imprimeria Națională, 1934, 9 p. cu 16 ilustr.

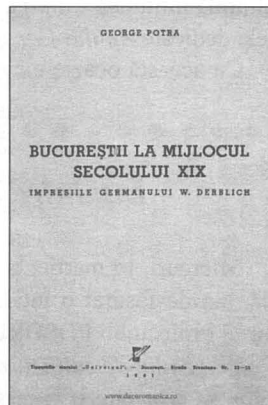
„Interesul acestor lucrări, executate toate cu o mare grijă de exactitate a amănuntului și cu o atenție deosebită pentru ceea ce putea fi mai specific în pitorescul locurilor, e, bine înțeles, în primul rând documentar. Preziosi face parte din acea serie destul de numeroasă de artiști streini, pe care Vodă Carol i-a utilizat anume pentru a fixa în imagini cât mai fidele aspectele variate ale țării din vremea lui, sau anume evenimente în legătură cu domnia [...] Pitorescul târgurilor noastre, al străzilor din București sau al drumurilor de țară, e prins totdeauna cu dibăcie și exactitate. Recunoaștem și acum, în atâtea din figurile notate de Preziosi, tipuri familiare care încă n-au dispărut: Țigancă florăreasă de pe străzile Bucureștilor; vânzătorii de scoarțe, cucoana venind gătită dela piață, întovărașită de servitoarea desculță, vânzătorul de caș cu cobilița și sedilele, bragagiul, călugărul iconar adăpostindu-și toată prăvălia sub o umbrelă, țărancă săsoaică dela Brașov venită la târg la București, alvițarul cu fes sau domnul elegant plimbându-se nestingherit la Moși...”

⇒ George Potra, *Bucureștii la mijlocul secolului XIX: impresiile germanului W. Derblich*, București, Tipografia ziarului „Universul”, 1941, 15 p. cu ilustr.

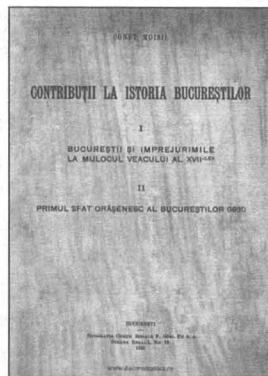
„Bucureștii sunt împărțiți în cinci sectoare sau cartiere: roșu, galben, verde, albastru și negru. Cartierul roșu este în mijlocul orașului, iar în jurul acestuia, celelalte, după cum urmează: galben la nord, negru la vest, verde la răsărit, albastru la sud. Ca să știm în ce cartier se găsește o casă oarecare, putem cunoaște după o dungă colorată așezată dedesubtul numărului

casei, care se găsește la fiecare casă pe o tablă mică albastră [...] Fiecare casă de boier este un adevărat castel înconjurat cu grilaj înalt de fier sau cu ziduri înalte și dovedește autocrația de mai înainte a boierilor. Boierul voia să fie în casa sa singurul stăpân și poruncitor. El nu ridica opere de artă arhitectonice, ci clădea, pentru sine și pentru supușii săi, domiciliu comode, închise în sine. De regulă clădirea principală se află în fundul unei curți foarte spațioase; aripile acesteia sunt ocupate de căsuțe mici pentru servitori, Țigani și pentru bucătărie; la o parte sunt remizele pentru trăsură și grajdurile...”

⇒ Constantin C. Moisil, *Contribuții la istoria Bucureștilor*, București, Tipografia Curții Regale, 1935, 43 p. cu ilustr.

„Ca cele mai multe orașe medievale, Bucureștii s-a[u] dezvoltat în jurul castelului sau curții domnești, care a constituit la început sâmburele viitorului oraș. Felurile trebuințe ale familiei domnești, ale curtenilor și slujitorilor au avut de rezultat ca încă de timpuriu să se stabilească în apropiere de curte meșteșugari și negustori, al căror număr s-a mărit tot mai mult în cursul timpului. După obiceiul medieval meșteșugarii și negustorii s-au grupat în vecinătatea curții după bresle, formând ulițe cari purtau numele acelor bresle și din cari unele s-au menținut până astăzi. Rând pe rând s-au format încă din veacul al XIV-lea și al XV-lea ulițele Potcovarilor, Covacilor (fierarilor), Cavașilor (cismarilor), Lăcătușilor, Abagiilor, Pânzarilor, Boianșilor, Marchitanilor, Zlătarilor, Zarașilor, Lipsanilor etc. Toate împreună constituiau târgul...”

ORIZONTURI

BUNA VESTIRE – ZIUA POLIȚIEI ROMÂNE

Când Agia devine Poliția Bucureștilor
(1837-1838)Dr. Florin ȘINCA
istoric

Cu prilejul ZILEI POLIȚIEI ROMÂNE, luni, 26 martie 2012, ora 12.00, în Amfiteatrul „Ion Heliade Rădulescu” al Bibliotecii Academiei Române, din Calea Victoriei nr. 125, a avut loc lansarea cărții „Istoria Poliției Capitalei (sec.XVIII-1949)”. Autor: comisarul Florin Șinca, din cadrul I.G.P.R.

Lucrarea cuprinde un număr de 602 pagini. Volumul se constituie deopotrivă într-o carte de istorie a Poliției, dar și a Bucureștilor și tratează organizarea Poliției Capitalei, de la Agie la Prefectura Poliției, sediul circumscripțiilor de poliție de-a lungul vremii, al chesturilor, competența lor teritorială, evoluția fenomenului infracțional, circulația rutieră bucureșteană, statistica și evoluția unor formațiuni și linii de muncă polițienească, combaterea infracțiunilor, personalitățile instituției, eroii, prefecții Poliției Capitalei, evoluția uniformelor, a statutului polițistului, a jurământului, epurarea poliștilor și schimbările intervenite după 23 august 1944, construirea sediului Poliției Capitalei, precum și o serie de aspecte inedite.

Volumul este prefăcut de academicianul Dan Berindei, personalitate de prim rang a culturii române, vicepreședinte al Academiei Române.

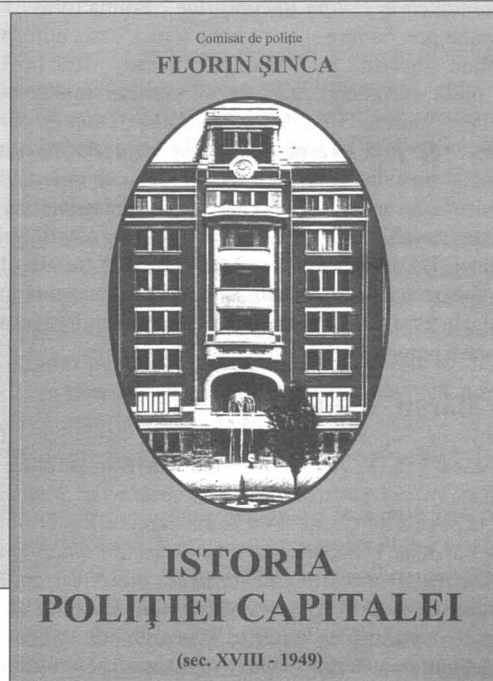
În perioada premergătoare Revoluției de la 1848, asistăm la unele prefaceri și în Poliția Bucureștilor, aceasta și ca efect oarecum întârziat al Regulamentului Organic. Deși, așa cum vom vedea mai jos, numele instituției se schimbă din Agia Capitalei în Poliția Capitalei, o serie de boieri continuă să-și păstreze și rangul de agă. Iată de pildă marele aga Iancu Manu (1843-1848), marele aga Scarlat Crețulescu (1848), marele aga Alexandru Plagino. Este elocvent faptul că atât de tare s-a înrădăcinat această denumire, încât și în perioada interbelică lumea îi zicea capului Prefecturii Poliției Capitalei și “prefect” și “agă”. Și acum sunt oameni care, după 22 de ani de la 1989, unii spun “a venit miliția”, în loc de “poliția”.

Trebuie să mai facem o precizare: există o confuzie destul de răspândită, afirmându-se că, de pildă, în anul 1808, avem deja “poliție” cu sensul de instituție îndrituită a asigura ordinea publică și a prinde răufăcătorii. Ori, în 1807, când ocupații ruși, prin ordinul feldmareșalului Prozorowski înființează “Comitetul poliției”, asta înseamnă Comitetul Administrativ, iar nu instituție specializată în asigurarea ordinii și siguranței publice, în cercetarea infracțiunilor, în reprimarea nelegiuirilor. Acest organism creat de ocupații ruși a încercat și pe alocuri a reușit să se substituie Agiei și Spătăriei, ceea ce a atras plângerea Divanului Țării Românești. De pildă, într-un pitac dat de către marele spătar, la 28 noiembrie 1812, pentru cei care intră sau ies din București fără nici un căpătâi, domnitorul Ioan Caragea numea Bucureștii “poliție”: “...de cei ce intră și ies din domneasca noastră Poliție a Bucureștilor [...] pentru a se precurma dar orice bănuială despre astfel de oameni, cari pot fi porniți spre supărarea liniștii locuitorilor poliției...” Așadar, aceasta era accepțiunea cuvântului. Zice neobositul nostru cercetător Vasile A. Urechia: “Vorba poliție începu a înlocui vorba agie cam de la 1809. Într-un act de la Martie 10 anul 1809 o aflăm întâia oară utilizată. În alt document din 2 Septembrie 1809 am aflat prima oară vorba polițimaister”. La 1 noiembrie 1807 Comitetul poliției a primit în sprijin un logofăt, 2 cazaci, 2 ciocli și câte un vătășel de

fiecare mahala. Bucureștii aveau atunci “cinci plăși ale poliției”. La 13 noiembrie 1807, Divanul Principatului Țării Românești a poruncit “epistatului Vorniciei poliției” să stabilească numărul cărciumilor și prăvăliilor “la toate mahalalele, din toată poliția”, urmând apoi să facă arătare (dare de seamă) epistatului Agiei.

La 14 noiembrie 1807, Divanul (alcătuit din boierii Manolache Crețulescu, Ștefan Văcărescu, Barbu Văcărescu, Constantin Bălăceanu) porunca epistatului Agiei să ridice din sarcina epistatului vornic de poliție și a zăpciilor poliției sarcinile, care rămăneau pe seama vătășelilor mahalalelor și a cazacilor celor 5 boieri. “Pentru prima oară despărțimintele Bucurescilor sunt designate cu boele ori cu colori și se constată existența de comisari numiți și pristavi”.

Anul trecut, de Buna-Vestire, cineva destul de ignorant și de fudul pe deasupra clama că Poliția Română sărbătorește 189 de ani! Ce spui, Monșer? Adică din 1822, când aga Mihai Filipescu a primit steagul Agiei, doar de atunci avem poliție. Este evident o eroare: Poliția Română nu are 189 sau 190 de ani. Ne întoarcem. Dacă în 1803, când se întocmesc “catastișele” de lefi și se clasifică rangurile boierești, la starea I avem marele ban, marele spătar și marele clucer, la starea a II-a, alături de marele serdar, marele armaș și marele șătrar, găsim pe aga, “dregător de poliție, având 1980 ostași de poliție”, un număr considerabil pentru acea vreme. Un raport dat la 8 noiembrie 1821 “cinstitei Dorobânții”, era adresat de “meimurielul poliției”. Un an mai târziu, vodă Grigore Ghica cerea spătarului, agăi și vornicului poliției (primarului), să pună în aplicare pitacul dat la 1 noiembrie 1822 în “domneasca noastră poliție”, ca, “pentru liniștita petrecere a lăcuitorilor poliției despre străini”, oameni “fără de nici un căpătâiu”, să ia măsuri ca aceștia să nu mai tulbure viața locuitorilor.

La 26 februarie 1828 *“brutarii poliției București”* încredințau Agia că nu vor vinde pâinea cu lipsă la cântar, ori în cantitate neîndeșulătoare, în caz contrar urmând *“să ne dea prin târg și să ne trimită și la ocnă”*. Iar mai de demult, la leatul 1786, în vremea domniei lui Nicolae Mavrogheni, în al său *“Honograf”*, Dionisie Eclesiarhul consemna: *[Domnitorul a poruncit] “să se înnoiască și să dreagă casele domnești, că iaste și rușine poliției domnești a fi casele domnești în mijlocul orașului surpate...”* Tot în această perioadă, mai precis în 1795, Alexandru Moruzzi iscălea un nizam (regulament) către vel spătar și vel agă, în care cerea luarea unor măsuri împotriva epidemiei de ciumă în *“poliția Bucureștilor”*.

În alte documente se vorbește despre *“lățimea Poliției Bucureștilor”*, ori despre *“Regulamentul pentru îmbunătățirea și paza bunei orânduiei în Poliția Bucureștilor”*. Poliția (orașul) București era delimitat prin bariere și alte semne (cruci, case, ulițe, pietre, drumuri), fiind împărțită în 5 plăși, iar fiecare plasă în 3 popoare. Fiecare plasă era administrată de un comisar (ajutat de ipistați), numit dintre *“boierii caftanlâi, oameni aleși, știuți cu caracter bun și vrednici, ca prin aceștia împănând Agia Poliția (adică Agia acoperind și ținând sub control orașul, n.n.), să slujească întru ale sale datorii”*. La sediul Agiei și la cele 5 comisariate era repartizat un număr variabil de jandarmi, potrivit întinderii teritoriale și importanței. De asemenea, la sediul Agiei și la fiecare plasă exista câte un foisor mai înalt, în care se afla în permanență un jandarm pedestru. Un altul, având cal, era oricând în măsură să încalece, pentru a alarma pompierii și pe însuși marele aga.

În sfârșit, Poliția

Un izvor important este *“Almanahul statului din toată Țara Românească”* (1837). Astfel, în vreme ce Mihail Dimitrie Ghika era *“marele dvornic și ministru din Întru, prezident al Sfatului Administrativ”*, la pagina 44 găsim *“Poliția din capitala Bucureștilor”*. Șeful acesteia era Ioan Filipescu, cu titlul exact de *“marele agă, șeful Poliției și cavalier al mai multor ordine”*, ajutor șef era Mihalache Mitulescu, iar șef al cancelariei Ștefan Horescu. Mai găsim menționați *“scriitorii”*: Dimitrie Gheorgghiadi, Gheorghe Tit..., Dimitrie Șoimescu, Iorgu Notara (registrațor), Dimitrie Georgescu

(inspectorul răvașelor de drum), Costache Chihaiăoa (*“tistul orânduit asupra dorobanților”*), Ilie Dragolu (*“tulumbagi bașa”*), Mitul Kuluneaș (*“îngrijitorul instrumentelor de foc”*). De asemenea, mai avem câte un *“polițai-comisar”*, câte trei *“supt-comisari”* și doi *“scriitori ai cancelariei”* la fiecare *“văpsea”*. La barierele mari ale Capitalei avem câte un *“căpitan”*: Toma Cactana (la Podul Mogoșoaiei), Ianache Iordănescu (la Podul Târgului de Afară), alți doi fiind la Podurile Calității și Șerban Vodă. Prin urmare, aga era șeful poliției. Acest an, 1837, este cel în care la București, sub redacția lui Ion Heliade Rădulescu, apare *“Curier de ambe sexe”*, precum și primul cotidian de la noi, *“România”*, condus de Florian Aaron și Gheorghe Hill.

Fără a preciza alte amănunte, col.(rez.) Constantin Gheorghe, cunoscut istoric al Internelor, precizează schimbarea denumirii instituției din Agie în Poliție, în anul 1848, însă, așa cum vom observa, acest lucru se petrece cu cel puțin un deceniu mai devreme. La 26 noiembrie 1838, Departamentul din Lăuntru poruncește Agiei Bucureștilor să desemneze un delegat care să meargă la Hanul Manuc, împreună cu un inginer și doi arhitecți, pentru a constata avariile suferite ca urmare a cutremurului. Într-o altă poruncă – dată la 24 octombrie 1840, de domnitorul Alexandru Ghica – cerea marelui spătar, *“directorul aceluia departament și îndeplinitorul datoriei de șef al poliției”* să facă cercetare, arătând că *“poliția aceștii capitale a descoperit o alcătuire tainică de câțiva rău cugetători împotriva liniștii obștești”*. La 19 decembrie 1842, *“Poliția Capitalei”*, prin *“șeful poliției”* G. Urdăreanu, aducea la cunoștința Departamentului din Lăuntru cazul francezului Jean Alexandre Vaillant care, deși expulzat peste hotare, *“fiind înclinat cu tinerii români în organizația ce avută pentru tulburarea publicului”*, s-a reîntors în București. Pentru aceasta, a fost prins și transportat cu poștalionul tras de șase cai, sub pază, peste graniță, la Rușava. Specificăm așadar că, deși denumirea instituției se schimbă din Agie în Poliția Capitalei, șeful ei purta tot numele de boierie, *“aga”* ori *“vel aga”*.

Fragment din volumul: *Istoria Poliției Capitalei (sec. XVIII-1949)*, București, RCR Editorial, 2012, p. 79 și urm.

Gânduri despre volumul *“Istoria Poliției Capitalei”*

Acad. Florin CONSTANTINIU

– ultima intervenție publică a marelui istoric –

De Ziua Poliției – 25 martie – domnul Florin Șinca a făcut cadou instituției cu care se identifică, dar nu numai Poliției, ci și istoriografiei române, un dar extrem de prețios și anume această *„Istorie a Poliției Capitalei”*.

Domnul vicepreședinte al Academiei Române a arătat care sunt meritele acestei cărți. Eu aș vrea să adaug un aspect care m-a atras în mod deosebit la citirea acestui volum. Există – după părerea mea – mai ales când este vorba de momente din acestea festive, două modalități de a trata istoria: sau ocultăm aspectele negative, pentru a pune în lumină tot ceea ce este înălțător, frumos, eroic în activitatea unei instituții, sau adoptăm o atitudine critică și atunci prezentăm ceea ce numesc eu o istorie sinceră, adică arătăm și ceea ce este bun și ceea ce este rău, pentru că întotdeauna am avut această convingere că unui bolnav nu-i facem un serviciu dacă vizitându-l în camera lui de spital, pe patul de suferință, spu-

Florin Șinca (centru), însoțit de academicienii Florin Constantiniu (dreapta) și Dan Berindei

nându-i că arată excelent, ci trebuie să-i spunem exact așa cum este; nu ești bine și trebuie să te încredințez medicului, pentru a putea fi tratat.

Prin urmare, eu pe istoric îl văd în primul rând ca pe un medic, adică să arate ce e supărător în activitatea unei instituții sau a unei persoane, pentru ca în viitor noi să ne corectăm. Domnul Florin Șinca a adoptat această a doua manieră de a trata istoria Poliției, pentru că, oricine urmărește istoria acestei instituții, află aspecte interesante. Întotdeauna am regretat că, înainte de 1989, nu s-a tradus cartea istoricului francez Jaques de Launay – „*Poliția secretă – secretele Poliției*”.

Să-l luăm pe Gabriel Marinescu. Este devotat nu statului, nu poporului român, ci lui Carol al II-lea. Ajunge la situații care sunt de neimaginat. Discută cu primul ministru – și aceasta arată starea societății românești – despre posibilitatea de a organiza o bandă de 200 de răufăcători, cu care să anihileze pe conducătorii legionari, pe adversarii politici ai regelui. Urmașul lui, Ștefan Zăvoianu, prefectul legionar, nu este devotat statului, nu este devotat poporului român, este devotat Mișcării Legionare. Se implică în asasinatelor de la Jilava din 26/27 noiembrie 1940. Ba mai mult. E în localul Poliției Capitalei când în localul Poliției sunt asasinați polițiști. Mircea Elefterescu. Este devotat marelui lui Antonescu ș.a.m.d. Deci fidelitățile, loialitățile sunt față de putere, nu față de stat.

Ei bine, domnul comisar Șinca face din acest punct de vedere o excepție – și domnul academician Berindei a avut perfectă dreptate, un polițist atipic – este devotat unor principii. Este atașat de instituția căreia îi aparține, dar crede în niște principii foarte ferme. Este un om de o onestitate perfectă, de un patriotism desăvârșit și care are convingerea că istoria trebuie să fie un mijloc de educație profesională. Și cartea aceasta este născută din această convingere a rolului pe care-l are istoria de îndrumare a vieții, iar pe de altă parte, este expresia unei iubiri față de această meserie de poliție, care impresionează pe cititor.

Aș spune că, din textul cărții țâșnește această împătimită a domnului Florin Șinca față de meseria de polițist. Și dacă istoricul trebuie să fie așa mai detașat, mai senin, mai olimpic, domnul Florin Șinca dă curs căte unei erupții de indignare. Când vorbește de profanarea cavoului lui Gabriel Marinescu, are această formulă: „încă o măgărie”. La istorici n-o să întâlnești asemenea formulă. Dar domnul comisar a considerat că trebuie să spună lucrurile așa cum au fost, pentru că, într-adevăr, în istoria Poliției Române, sunt momente care arată că ceva nu este în ordine în mijlocul acestei instituții și chiar acum în această excelentă revistă pe care o scoate doamna Georgeta Dimisianu, „Istorie și civilizație”, a apărut un mare articol despre „autopsia” unui asasinat politic. Se reia discuția despre asasinarea primului ministru Barbu Catargiu. El a fost asasinat în trăsura prefectului Poliției Capitalei, Nicolae Bibescu, în 1862 și ceea ce este și mai tulburător, este că toate indiciile arată că prefectul Poliției l-a omorât pe primul ministru.

Ei, lucrurile acestea nu prea se întâmplă în alte poliții. Deci, domnul Florin Șinca nu s-a sfiit să spună lucrurilor pe nume și să atragă atenția acolo unde sunt aspecte care au o conotație negativă, că ele trebuie înlăturate.

Sigur, nu toată lumea gustă această sinceritate în tratarea problemelor de istorie, dar eu o consider salutară – fiindcă acum e la modă, toată lumea vrea să știe ce înseamnă „salutar”, salvator sau se cuvine salutat, în cazul de față e și, și – deci domnul Florin Șinca a făcut o treabă excelentă, dar a stăruit nu numai asupra acestor aspecte, ci a pus în lumină, cu acea iubire de care spunem că dă dovadă față de instituția căruia-i aparține, a pus în lumină și exemple de polițiști care trebuie să mobilizeze pe acești oameni ai legii. Unul din ei – despre care eu nu știam aproape nimic, spre rușinea mea, este Wily Georgescu. Știți că există acest

procedeu mnemotehnic: Georgescu e născut în 1859 (Unirea Principatelor) și a ieșit la pensie în 1918 (Marea Unire).

Ei bine, Wily Georgescu e un polițist plecat de la treapta cea mai de jos, fără protecție politică, fără promovări din acestea peste rând, a ridicat activitatea polițienească la un înalt nivel. Am citit că era și într-o zonă a Bucureștilor cu un înalt nivel de infracționalitate, în zona Griviței, Gara de Nord, Grant, a făcut fișiere, pe străzi, pe structura etnică a populației, ceea ce a cerut un efort considerabil, pe care el l-a realizat prin mijloace proprii.

Ei, când citești despre această carieră, despre această schiță biografică a lui Wily Georgescu, îți dai seama că în poliție au existat oameni cu totul remarcabili și că aspectele negative sunt compensate într-o măsură covârșitoare de cele pozitive. Și ajung acum, trecând de carte, ajung la om.

Eu l-am cunoscut pe Florin Șinca la Arhivele Statului, venea după o misiune, și am fost foarte contrariat, când l-am văzut cu un cercel în ureche și – deși am o mare admirație pentru domnitorul Petru Cercel (1583-1585) – când văd bărbați cu cercel în ureche am o reținere. Când l-am văzut cu cercel în ureche, am fost destul de contrariat când mi-a pus întrebări legate de ceea ce avea să fie debutul istoriografic – „*Monografia satului Pietriceaia*”. Deci l-am văzut ieșind din ipostaza de polițist, ca după aceea să văd polițistul cercetător, adică toată tehnica aceea pe care bănuiesc că o desfășoară pentru a-i descoperi pe răufăcători, l-am văzut aplicând-o pentru a reconstitui trecutul istoric. Și-a dat o asemenea pregătire de istoric, încât eu consider că domnia sa aparține comunității de istorici din România, adică a devenit un profesionist al istoriografiei chiar dacă nu s-a pregătit pentru istorie.

Dar lucrul care m-a impresionat cel mai mult în activitatea domnului Florin Șinca a fost faptul că, în satul Pietriceaia – unde, ca să zic așa, e un fel de ctitor, de nou întemeietor de viață culturală – acolo în Pietriceaia a făcut un lucru care m-a uluit! Astăzi când trăim într-o lume cu economie de piață, care are un principiu pe care noi nu-l prea spunem – profitul înaintea omului, întâi să câștigi și-apoi să vezi ce se-ntâmplă – ei bine, domnul Florin Șinca a tipărit o carte pe formatul „Bibliotecii pentru toți” (B.P.T.), destinată copiilor din Pietriceaia. A rezumat monografia satului, pentru copiii din Pietriceaia, a introdus textul „Imnului național” (pentru educația patriotică), „Tatăl nostru” (pentru educația religioasă), istoria satului (pentru tradiția de istorie locală) și a distribuit-o gratuit. Lucrul acesta mi s-a părut extraordinar! Într-o vreme în care toată lumea nu știe decât cum să adune bani, cum să câștige, cum să construiască o vilă, să cumpere o mașină, domnul comisar Șinca s-a dus acolo în sat și-a distribuit gratuit copiilor de acolo aceste mărturii ale trecutului comunei Brebu și ale trecutului poporului român. Lucrul acesta mi se pare vrednic de tot elogiul și sunt bucuros să spun aici de față cu toată lumea că îi port un respect extraordinar pentru că îmi dau seama că este un model din acest punct de vedere nu numai pentru Poliție, fiindcă repet, este și un membru al comunității istorice, dar chiar pentru noi, ceilalți istorici. Încât încheind, vreau să vă spun că trebuie să abordăm sincer problema Poliției – în momentul de față Poliția străbate o perioadă destul de dificilă, pentru că ea este controversată, e atacată în mass-media, orice neregulă care se întâmplă în Poliție este imediat mediatizată și imaginea ei evident că are foarte mult de suferit.

Dacă în Poliție există un om așa cum este comisarul Florin Șinca, devotat instituției, devotat meseriei, convins că Poliția e și în slujba cetățeanului și în slujba națiunii și în slujba statului român, dacă există un asemenea om – și sunt convins că nu-i numai dumnealui acolo, așa – dar numai unul singur dacă-ar fi în această instituție, ea este vrednică de respectul nostru și de dragostea noastră.”

Nicolae FILIPESCU (1862-1916) – ilustru om de stat, "tribunul latinității la gurile Dunării"

Acad. Ștefan ȘTEFĂNESCU

Nicolae Filipescu (foto, în medalion) descindea dintr-o veche familie boierească, de cărturari patrioți – familia Filipeștilor. Întemeietorul acestei familii se consideră a fi fost Dumitru vornicul din Cepturi, contemporan cu Mihai Viteazul¹.

Nicolae Filipescu s-a născut la București, în data de 5 decembrie 1862, ca fiu al lui Grigore Filipescu, mare vornic. A urmat școala primară în Capitala țării, iar liceul în Elveția, la Geneva. Studiile și le-a desăvârșit la Paris, unde a obținut, în anul 1883, titlul de „doctor în drept”.

Reîntors în țară, s-a lansat în viața politică, devenind, din 1888, una din personalitățile deosebite ale Partidului Conservator.

În anul 1885 Nicolae Filipescu a înființat ziarul *Epoca* pe care l-a condus personal un timp, după care l-a adus ca redactor-șef pe bunul său prieten Barbu Ștefănescu-Delavrancea. La ziarul *Epoca* au colaborat cei mai de seamă fruntași conservatori: Titu Maiorescu, Ion Luca Caragiale, Alexandru Vlahuță, Grigore Ventura, frații Lahovary, precum și unii dintre istoricii de seamă: A.D. Xenopol, Nicolae Iorga, Vasile Pârvan.

Tot în anul 1885, Nicolae Filipescu a fost ales, pentru prima dată, și deputat de Brăila. Începând din anul 1888 și până în 1911 el a reprezentat în Parlament, fără întrerupere, ca deputat conservator, orașul și județul Brăila²; din 1911 și până în 1916 a fost senator.

Apreciat ca „un om tânăr, cu sentimente nobile, plin de energie, de inteligență și de bună voință”, Nicolae Filipescu a fost ales, la 9 februarie 1893, la conducerea Primăriei Capitalei³.

Ca primar al Capitalei (9 februarie 1893 – 5 octombrie 1895) el a jucat un rol extrem de important în procesul de modernizare a Bucureștilor și în creșterea reputației Capitalei României de însemnat centru cultural-științific.

În Discursul la Alegerile comunale, rostit la întrunirea de la 21 august 1894, în sala „Dacia”, Nicolae Filipescu, referindu-se la viitorul Bucureștilor, ținea să spună: „Sunt orașe care trebuiesc administrate potrivit cu rolul ce sunt chemate a juca. Și eu cred că Bucureștii au o misiune de îndeplinit.

Victor Hugo a zis, vorbind de orașul Paris: «A ceux qui l'ont elle donne le monde»; «cine are Parisul are domnia lumii».

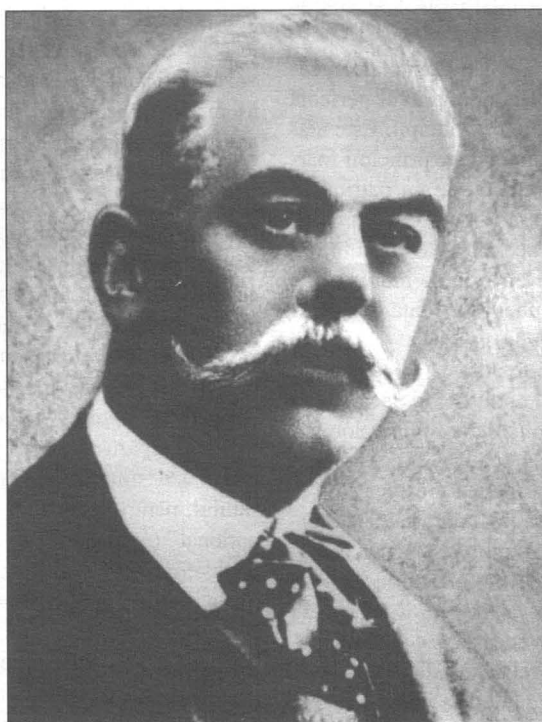
Fără a avea vederi atât de ambițioase, cred că putem aspira cel puțin a avea eghemonia morală asupra tuturor Românilor, fie chiar și asupra celor ce sunt dincolo de granițele noastre și asupra țărilor balcanice care ne înconjoară.

Cine știe înrăurirea ce poate avea o capitală asupra destinelor unei națiuni își poate da seama de menirea ce trebuie să aibă Bucureștii.

Legătura între noi și Românii din celelalte state este mai ales o legătură culturală. Trebuie să ne silim să facem din București – și cred că aceasta țintește proiectul pentru reforma învățământului superior ce se va prezenta în deschiderea Camerelor – trebuie, zic, să facem din București un centru universitar puternic, un focar de lumină, ale cărui raze să se întindă peste granițele noastre... Astfel vom putea atrage la noi tineretul din țările vecine, care, venind să-și facă studiile superioare aici, să ducă apoi în țara lor dragostea țării – în care vor fi petrecut cei mai fericiți ani ai vieții – și iubirea culturii românești.

Dar pentru aceasta nu e destul să ai catedre și savanți, trebuiește încă pe lângă fiecare facultate să ai instituțiuni anexe, laboratorii, muzee, biblioteci și un teatru național cu o scenă renumită. Trebuiește apoi ca aceste edificii să fie legate între ele prin artere spațioase și perspective mărețe. Căci cei ce se expatriază pentru a-și face studiile, nu vor numai să învețe, ei vor să și vadă; ei nu aleargă numai după adevărurile științei, ce se pot căpăta oriunde, ci caută și orizonturi noi.

Dar în afară de această chestiune special culturală, există o rivalitate firească, de la care nu ne putem sustrage, între București și capitalele țărilor învecinate... nu ne este permis nouă ca să nu avem alt ideal decât măturarea străzilor Bucureștilor... Pentru noi transformarea Bucureștilor are o însemnătate mai mare, ea nu e pentru noi nici o chestiune bucureșteană, nici municipală, ci trebuie să fie o preocupățiune națio-

Note

¹ Ion Vitan, *Primarii Bucureștilor 1864-1949*, București, 2009, p. 161.

² I. Staicu-Buciumeni, *Ctitoria lui Filipescu de la Dealu*, în „Magazin Istoric”, octombrie 2006, p. 59.

³ Ion Vitan, *op. cit.*, p. 161.

nală... Chestiunea Bucureștilor este... pentru noi o chestiune de mândrie națională”⁴.

Cât timp *Nicolae Filipescu* a fost edilul șef al Capitalei aici s-au realizat importante lucrări, care au contribuit substanțial la sistematizarea, dezvoltarea și înfrumusețarea orașului, cum sunt: elaborarea planului cadastral; fixarea și limitarea perimetrului Capitalei; alimentarea cu apă potabilă, prin captarea apelor subterane din împrejurimi; reparația generală a filtrelor de la Băcu-Arcuda; deschiderea de noi artere de circulație – bulevarde, străzi – și pavarea acestora; extinderea rețelei de canalizare; înființarea de noi linii de tramvai; iluminarea cu gaz și electricitate; construcția de localuri pentru școli, băi populare, antrepozite; edificarea Observatorului Astronomic; îngrijirea zonelor verzi ale orașului; amenajarea parcului de pe Câmpia Filaretului, azi parcul Carol I⁵.

Nicolae Filipescu a nutrit ideea construcției canalului navigabil de la București la Dunăre, menit „să dea avânt mare Bucureștilor și să eftimească totodată traiul”⁶.

Tot lui *Nicolae Filipescu* îi aparține și ideea scrierii Istoriei orașului București, pe care a realizat-o istoricul G.I. Ionescu-Gion⁷. Când a trebuit să plece de la Primăria Capitalei, la 7 octombrie 1895, în urma venirii la cârma țării a unui guvern liberal, condus de D.A. Sturdza, care avea propriul său candidat pentru postul de primar al Bucureștilor, *Nicolae Filipescu* își exprima speranța „că cei ce vor veni vor continua operele începute de noi”⁸.

Crezul politic al lui *Nicolae Filipescu*, căruia i s-a dăruit în întreaga viață, ilustrându-se ca un mare fiu al țării a fost: „Ție, scumpă țară, puterea mea de muncă și puterea mea de iubire”⁹.

Ca ministru de Război (29 decembrie 1910 – 27 martie 1912), în guvernul Petre Carp, *Nicolae Filipescu*, „Tribunul latinității de la gurile Dunării”, a lucrat pentru pregătirea Războiului de Întregire a națiunii române, organizarea armatei, sporirea cadrelor, selecționarea mai riguroasă a comandanților, ridicarea *Palatului Cercului Militar Național* – instituție de educație și cultură pentru cadrele militare și crearea la Mănăstirea Dealu a unei școli model de educație națională – *Liceul Militar „Mănăstirea Dealu”*.

Lucrările de construcție ale *Palatului Cercului Militar* – „unul dintre cele mai importante repere edilitare ale Bucureștilor”, „podoabă a Capitalei” – au început efectiv la 17 mai

1912¹⁰. Clădirea actuală s-a realizat după planurile arhitectului român Dimitrie Maimarolu (1859–1926), în stilul neoclasic francez, întâlnit la mai multe edificii bucureștene, înălțate la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Fațada *Palatului Cercului Militar* a fost comparată deseori cu cea a Operei din Paris¹¹.

Nicolae Filipescu – socotit unul dintre fondatorii *Palatului Cercului Militar* – a deschis, ca ministru de Război, cu suma de 200 000 lei, lista donațiilor pentru constituirea fondurilor necesare construcției *Palatului* și, ulterior, ca ministru al Domeniilor (1912–1913), în cabinetul condus de Titu Maiorescu, a pus la dispoziția constructorilor întreaga cantitate de piloni de stejar pentru fundația *Palatului*.

În primăvara anului 1916, construcția *Cercului Militar Național* a fost terminată la roșu. Ocupația germană a Bucureștilor (23 noiembrie/6 decembrie 1916 – 2 noiembrie 1918) a împiedicat finisarea construcției. Lucrările au fost reluate după încheierea războiului și, la 4 februarie 1923, a avut loc inaugurarea oficială a *Cercului Militar Național*, în prezența regelui Ferdinand I cel Loial, a reginei Maria, a principelui *Nicolae*, a mitropolitului Miron Cristea, care avea să devină în 1925 primul patriarh al Bisericii Ortodoxe Române și a altor personalități militare și ecleziastice¹².

Cât privește cea de-a doua instituție a armatei române – „o școală de elită a oștirii” – de care și-a legat numele *Nicolae Filipescu* a fost *Liceul Militar „Mănăstirea Dealu”*, înființat în 1912, luna iulie 4 și având ca model instituții renumite de educație din Germania, Anglia și Franța, situate în afara centrelor mari populate și în care se acorda aceeași importanță educației fizice și morale, ca și celei intelectuale.

Liceul Militar „Mănăstirea Dealu”, menit să devină o școală emblematică nu doar pentru oștire, ci pentru întreg învățământul din țara noastră, întrunea elevi selecționați pe baza unui riguros concurs, din toate clasele și mediile sociale ale timpului și eminenți profesori.

Primul director de studii la nou înființatul *Liceu Militar* a fost, la recomandarea marelui istoric național *Nicolae Iorga*, profesorul *Nicolae Bănescu*, viitor rector al Universității Daciei Superioare din Cluj (1924–1926), membru corespondent (din 1920), membru titular (din 1936) și vicepreședinte (1946–1948) al Academiei Române. Distins istoric bizantinolog, N. Bănescu a fost și vicepreședinte de onoare al Asociației internaționale de studii bizantine (1961–1971)¹³. La *Liceul*

Note

⁴ *Discursuri politice de Nicolae Filipescu*, vol. I. 1888–1901. Publicate de Nicolae Pandelea. Cu o prefață de un bătrân conservator, București, 1912, p. 72–73.

⁵ Ion Vitan, *op. cit.*, p. 163.

⁶ *Discursuri politice de Nicolae Filipescu*, p. 298–299.

⁷ Ion Vitan, *op. cit.*, p. 167.

⁸ *Ibidem*.

⁹ Pr. dr. C. Nițescu, *Mănăstirea Dealu și Liceul Militar „Nicolae Filipescu”*, Târgoviște, 1932, p. 60.

¹⁰ Petre Otu, *Cercul Militar Național. Istoria unui palat*, București, 2004, p. 7–8.

¹¹ *Ibidem*, p. 51.

¹² Despre evoluția însemnatei instituții, *Cercul Militar Național*, care este o „bijuterie arhitectonică a Capitalei”, s-au scris mai multe studii și lucrări, deosebit de valoroase fiind cele ale lui Petre Otu, *Cercul Militar Național. Istoria unui palat*, București, 2004 și

Cercul Militar Național, București, 2011, cu multe și prețioase ilustrații.

¹³ Ajuns unul dintre iluștrii istorici români, N. Bănescu își reamintea cu plăcere despre anii petrecuți la *Liceul Militar „Mănăstirea Dealu”*. „...referințele ce le luase <Nicolae Filipescu> asupra modestei mele persoane l-au făcut să mă reclame pentru conducerea învățământului școlii. Mă aflam, în 1912, la München pentru studiile mele de Bizantinologie. Nicolae Filipescu mi-a scris, schițându-mi proiectele sale și făcând apel să primesc sarcina de Director de studii al ctitoriei sale. Îmi venea greu să mă smulg de la studiile pe care cu multă trudă le începusem și am încercat a-l convinge să renunțe la mine. El însă n-a dezarmat. În drumul său spre Paris, în primăvara anului 1912, mi-a cerut o întâlnire și, călătorind împreună câteva ore (l-am întâmpinat la Salzburg și l-am însoțit în drum până la München), n-am putut rezista dorinței sale, atât de mare era entuziasmul său pentru noua școală de elită a oștirii, atât de călduros apelul ce făcea la mine. Am venit atunci în țară și am organizat împreună învățământul...”

...Anii petrecuți în sihăstria de la Dealu au fost dintre cei mai frumoși ai carierei mele de profesor... O, frumoasele lucruri ce au fost! Ricordi del tempo felice” (Pr. dr. C. Nițescu, *op. cit.*, p. 76).

Militar „Mănăstirea Dealu”, pe care N. Iorga îl socotea „garda de onoare a mormântului eroului din cripta mănăstirii Dealu”, Mihai Viteazul¹⁴ – era cultivată măsura, cumpătarea în folosirea timpului, capacitatea de a recepta întreaga simfonie a vieții, a științei, a culturii, a marilor evenimente contemporane.

Ctitorul liceului, marele patriot *Nicolae Filipescu*, și-a impus numele în istoria țării prin lupta lui plină de avânt pentru realizarea întregirii neamului. El a știut să-și aleagă colaboratorii – personalități viguroase, pătrunse de un înalt simț patriotic, hotărâte la sacrificiul suprem, ca să triumfe ideea de libertate și de unire a tuturor românilor.

În anii neutralității armate (15 iulie 1914 – 14 august 1916) *Nicolae Filipescu* a acționat energic pentru intrarea României în război alături de puterile Antantei, încrezător fiind în măreția viitorului ce întrevezea: unirea tuturor românilor în cadrul aceluiași stat național.

La întrunirea Ligii pentru Unitatea Politică a tuturor Românilor, care s-a ținut sub președinția lui Vasile Lucaciu în sala „Dacia”, în ziua de 15/28 februarie 1915 – și unde au luat cuvântul, în favoarea eliberării românilor din Transilvania, Octavian Goga, Take Ionescu, Barbu Ștefănescu-Delavrancea, *Nicolae Iorga* – *Nicolae Filipescu* a adresat regelui Ferdinand I un îndemn, devenit celebru prin încărcătura simbolică: „*Mărire ce ți-o urăm, Sire, este: să te încoronezi la Alba Iulia sau să mori pe Câmpia de la Turda*”¹⁵.

Deși grav bolnav, *Nicolae Filipescu* a ținut cu tot dinadinsul să ia parte la Consiliul de Coroană de la Cotroceni, din 14/27 august, la care s-a hotărât intrarea României în război alături de puterile Antantei¹⁶.

Când România a intrat în război, pe 15/28 august 1916, trecerea Carpaților s-a făcut cu înaripatul marș *La arme!... Să cucerim ce avem de cucerit!*, după poezia lui Șt. O. Iosif, ale cărui versuri au fost puse pe note de către compozitorul Alfons Castaldi. Același marș a fost cântat pentru întâia dată în casa lui *Nicolae Filipescu* de elevii Liceului Militar de la Mănăstirea Dealu¹⁷.

Au răspuns chemării țării, plecând pe front, comandantul liceului, maiorul, devenit colonel, Marcel Olteanu, și au cerut să se înroleze ca voluntari, alături de profesorii lor, N. Bănescu și I. Grămadă, mai mulți elevi.

Nicolae Filipescu, care s-a stins din viață la 30 septembrie 1916, din cauza unor boli grave ale inimii și rinichilor, n-a reușit să vadă triumful ideii în slujba căreia a acționat cu știință și înaltă conștiință civică. La înmormântarea lui, la Cimitirul Bellu, N. Iorga, care i-a arătat o prețuire deosebită în întreaga lui viață, evocându-i personalitatea, a spus, printre altele: „... eu care l-am văzut prea de multe ori așa de viu, ca să înlocu-

iesc azi, mândra icoană de voinic cu trista amintire a rămășițelor sale, sunt încredințat că el e aiurea. Liberat de suferințele acestei zdrențe omeniești, aleargă acum liber câmpiile de luptă, îndeamnă pe cei ce șovăiesc, oprește în cale pe cei ce se retrag și înțește pe cei care atacă. El e acum cu strămoșii săi ostași, care și ei au fost îngropați, cine știe cum, undeva, și care acuma vii cutreieră în zborul cailor nevăzuți de-a lungul țării, amenințată și călcată de dușmani, și smulg biruința prin mâinile urmașilor lor”¹⁸.

După război și reîntregirea țării, în reluarea activității Liceului Militar de la Mănăstirea Dealu, s-a continuat selecția riguroasă a elevilor, dar și recrutarea profesorilor, pe bază de lucrări, publicate de aceștia sau a unui foarte exigent examen¹⁹.

La 27 ianuarie 1929, prin Înalt Decret Regal, liceul a primit numele întemeietorului său, „*Nicolae Filipescu*”.

În ziua de 25 octombrie 1930, Marele Voevod Mihai de Alba Iulia a fost înscris în registrele liceului, promoția clasei I-a din acel an primind numele augustului lor coleg.

La 15 aprilie 1932, regele Carol al II-lea a acordat Înaltul său patronaj Liceului Militar „*Nicolae Filipescu*” de la Mănăstirea Dealu.

Prin decretul din 10 mai 1932, Regele a autorizat purtarea de către ofițerii și elevii liceului a eghileților și a petliței de la gurile tunicii, la fel ca regimentele de gardă.

În perioada interbelică, dar și după cel de-al Doilea Război Mondial, până în 1948, Liceul Militar „*Nicolae Filipescu*” de la Mănăstirea Dealu – cu denumirea, după 1940, de *Colegiul Național Militar „Nicolae Filipescu” de la Mănăstirea Dealu-Predeal* – s-a dovedit a fi una din unitățile de învățământ model din România. Elevii liceului au cucerit majoritatea premiilor la concursurile „*Gazetei matematice*” și ale „*Timerimii Române*”. Mulți dintre absolvenți au devenit cadre de valoare în domeniul științei și culturii.

Colegiul Național Militar „Nicolae Filipescu” de la Mănăstirea Dealu-Predeal, aflat din 1940 sub Înaltul patronaj al Majestății Sale Regele Mihai I, a fost menținut până în 1948, când a fost desființat de regimul comunist²⁰.

„*Mănăstireni*”, foști elevi ai Colegiului Național Militar „*Nicolae Filipescu*”, câți mai sunt în viață, trăiesc sentimentul mândriei de a-și fi făcut studiile, cu rol esențial în modelarea firii lor, în celebrul Colegiu. Educați în spiritul marelui *Filipescu*, al iubirii și devotamentului față de țară și neam, ei caută, prin știință și cultură, să reînvie și să ducă mai departe tradiția creată de iluștrii lor predecesori, care au făcut cinste țării și școlii care i-a format.

Note

¹⁴ În 1912, odată cu înființarea de către *Nicolae Filipescu* la Mănăstirea Dealu a Liceului Militar, care îi va păstra numele, capul lui Mihai Viteazul a fost așezat într-o raclă stilizată și cioplită, pe care au fost înscrise cuvintele gândite de N. Iorga: „*Aici se odihnește ceia ce crima și împietatea au lăsat din trupul cel sfânt al lui Mihai Voevod cel Viteaz, iar sufletul lui trăiește în sufletele unui neam întreg, până scrip-turile se vor îndeplini când va afla în ceruri odihna dreptilor, împreună cu sufletele fericite părinților săi, care au fost – 1595 Călugăreni-Giurgiu, Nicopol, Vidin, Siliștră, Ruscic, Plevna. 1599 Șelimbreg. 1600 Mirăslău, Gorăslău. Turda 18 august 1601. S-a înfrumusețat acest mormânt cu cheltuiala țării, după 311 ani de la jertfirea lui*” (Pr. C. Nițescu, *op. cit.*, p. 43).

¹⁵ *Istoria Românilor*, vol. VII, tom. II. *De la Independență la Marea Unire (1878–1918)*. Coordonator Acad. Gheorghe Platon, București, 2003, p. 415.

¹⁶ *Ibidem*, p. 420; General de brigadă (r) Neculai I. Staicu-Buciumeni, *Colegiul Național „Nicolae Filipescu”*, București, 2007, p. 26 și urm.

¹⁷ Pr. C. Nițescu, *op. cit.*, p. 86.

¹⁸ N. Iorga, *Oameni care au fost*. Ediție îngrijită și note de Ion Rotaru, vol. II, București, 1967, p. 47.

¹⁹ Neculai I. Staicu-Buciumeni, *Constelația dascălilor de la Mănăstirea Dealu-Târgoviște-Predeal*, București, 1998.

²⁰ Ștefan Ștefănescu, *Evocare*, în „*Evocări*”, vol. IV (2008–2010), volum apărut sub îngrijirea Academicianului Radu P. Voinea, Craiova, 2010, p. 9–13.

China și viitorul economiei mondiale

Dr. ing. FLOREA NEAGU,
publicist

Se știe că, dacă totuși, rânduiala socială a țărilor lumii este, cu trecerea timpului istoric, relativ stabilă, puterea lor economică, dată de baza lor de resurse – naturale și anume – dar mai ales de eficacitatea organizării proceselor ce pun în mișcare aceste resurse, evoluează ceva mai vizibil, cum ușor se constată și din schimbările relativ dese a pozițiilor din ierarhizarea țărilor în funcție de puterea statelor, măsurată frecvent cu ajutorul unităților de evaluare a „produsului intern brut” anual realizat de fiecare țară. Lăsând la o parte capacitatea relativă de a reflecta corect și cuprinzător realitățile economice dintr-o economie națională, pusă în seama noțiunii de produs intern brut (PIB), vom limita judecățile desfășurate în continuare la schimbările de poziție în ierarhia țărilor, schimbări datorate sporniciei, mai exact diferenței de spornicie cu care administrațiile naționale pun în mișcare resursele de care am amintit mai înainte.

Tocmai diferența de spornicie în administrarea resurselor a motivat gruparea câtorva economii în dezvoltare stabilă, economii emergente, cum adesea sunt acestea denumite și la care s-a oprit cercetătorul american *Jim O'Neill* în esul său publicat în *Global Economics Paper* din 30 noiembrie 2001. Ritmul relativ stabil de dezvoltare economică, constatat la patru țări, puternic diferite între ele, dar asemănătoare, prin mărimea puterii economice – Brazilia, Rusia, India, China – a motivat pe cei ce au identificat această nouă forță mondială să le cerceteze atât separat, pe fiecare țară în parte, precum și grupate în cunoscuta, de acum abreviată BRIC.

Așezând cele două rânduri cu primele patru țări ale lumii, ierarhizate după mărimea PIB-ului, unul lângă altul, cu scopul de a fi comparate și a constata eventuale schimbări între cel din anul 2007 și cel din anul 2050, aflăm că China, de pe cel de al patrulea loc, în anul 2007, urcă pe primul loc în anul 2050. Mai facem aici precizarea că valorile PIB-ului pentru ierarhizarea din anul 2007, sunt preluate din datele statistice ale celui an, iar cele pentru anul 2050 sunt evaluate în cartea *BRICs and Beyond*, elaborată de *Jim O'Neill* de la *Goldman Sachs Investment Bank*, în toamna anului 2007.

Simpla comparație a celor două ierarhii ne va conduce desigur la mai multe constatări de natură să ne explice acele schimbări de destin pentru țări și pentru oameni. Una ar fi aceea privitoare la China, care, cum se vede, angajată în ultimele decenii într-o ascendență stabilă și accentuată, va fi pe primul loc. Cea de a doua constatare privește mărimea masei de produs intern. Aceasta din urmă va atinge în țara ocupantă a primului loc în lume – R.P. Chineză – de două ori mai mare decât masa produsului intern brut în cea de a doua economie din acel an – SUA – și de peste cinci ori mai mare decât masa actuală produsă de către țara ce ocupă astăzi primul loc în ierarhia mondială.

Este probabil desigur ca dezvoltarea la care ne referim să pară mai puțin convingătoare pentru faptul că referința la datele evaluate pentru viitorii 30-40 de ani ar putea să fie influențate și de fenomene evenimentiale neprevăzute și, drept consecință, ne luate în calcule. Un asemenea factor de înrăurire asupra evoluției sistemelor social-economice, care ignorat, într-o țară, poate duce chiar la dezagregarea sistemului, iar dacă-i luat în seamă și tratat cu aplicație poate face sistemul prosper, în altă țară, cum a fost cazul cu R.P. Chineză, unde reformele adaptive la realitățile social-economice, începute din anul 1978, au conținut și un factor sistemic determinant – Legea falimentului întreprinderii socialiste (1988) – pentru evoluția ascendentă și stabilă până în zilele noastre, cu o creștere anuală de 9-12% a economiei chineze (v. dr. Florea Neagu, „Diagnosticul prosperității structurilor socialiste în R.P. Chineză”, în revista *Geopolitica* nr. 29/2009, p.173-178).

În săptămânalul londonez „The Economist” din 10 sept. 2011, Arvind Subramanian oferă celor interesați de viitorul omenirii un tablou grafic sugestiv și convingător cu privire la dinamica puterii economice a țărilor lumii, mărginindu-se la numai primele trei economii naționale, dar pe o întindere de timp de 130 de ani (1870-2030). Arvind Subramanian de la *Peterson Institute for International Economics* publică în Septembrie 2011, la Washington, DC, cartea sa *ECLIPSE Living in the Shadow of China's Economic Dominance* în care demonstrează că economia Chinei ar putea eclipsa pe cea a Americii mai curând decât crede lumea.

Tocmai aceste fapte, ce oglindesc ascensiunea economiei chineze către locul prim din ierarhia mondială, trebuie să stea în spatele

tonalității încordate din discursul președintelui Barack Obama rostit la sfârșitul Summitului de Cooperare Economică Asia-Pacific (APEC), de la Honolulu, la numai o zi după discuțiile avute cu președintele chinez, Hu Jintao: „Gata cu joaca!”, „Ajunge!”. La rândul său președintele Chinei a ripostat, formulând refuzul de a se conforma unor reglementări economice la întocmirea cărora partea chineză nu a participat (Adevărul, 15 nov. 2011).

Revenind la argumentațiile domnului Subramanian, așa cum le desfășoară în cartea sa *ECLIPSE*, reținem și concluzia că acei strategii prudenți din America, ce-și convingeau concetățenii că lumea va redeveni „multipolară”, greșesc, căci economia globală va rămâne unipolară, dominată de „G1”, dar nu pentru America, ci pentru China. Previțiunea autorului nostru susține că în China creșterea economică pe cap de locuitor, în următoarele două decenii, se va mai domoli, de la 9,4% va fi 5,5-6,1%, adică cu 3,3% mai redusă decât acest indicator în ultimele două decenii. Acest nou prag de creștere de 5,5% a mai fost găsit de domnul Subramanian numai în cazul României sub Ceaușescu, unde s-a atins acest prag și care a cunoscut o cădere mai profundă decât aceea pe care o întrevăde pentru China.

Dominanța Chinei va avea limite, reține în concluziile sale domnul Subramanian. Într-un proiect dat publicității la începutul lunii septembrie crt., Consiliul de Stat al R.P.Chineze afirmă că „Statul chinez nu urmărește hegemonia regională sau o sferă de influență”. Chiar dacă este timpuriu, China este o supraputere ce-și experimentează cu atenție componentele proceselor de care depinde progresul ei economic și social.

În anul 2050? În 2030? În 2020?

În ce privește faptul pur și simplu al depășirii puterii economice a SUA de către economia chineză pare să nu mai fie îndoieli în lumea mecanicii sociale, cel puțin a celei ce-și face publice deducțiile și convingerile. Am început expunerea cu evaluarea cercetărilor de la *Goldman Sachs Investment Bank* (2007) ce-și publică în cartea *BRICs and Beyond*, elaborată de *Jim O'Neill*, concluzia că anul, când SUA va ceda locul întâi pentru economia cea mai puternică a Chinei, va fi 2050. Dar, cum ușor se poate vedea, fie și din datele consemnate în tabelul *PIB în 2050*, China va realiza un produs intern brut de 71,0 trilioane \$, în timp ce SUA de două ori mai puțin – 38 trilioane \$, de unde ușor se poate deduce că nu în 2050, ci cu mulți ani mai înainte a avut loc egalarea și apoi depășirea realizărilor SUA. Fără a face demonstrații bazate pe cifre evaluate și de către alți autori, între care și cei de la *Goldman Sachs*, unii dintre acești autori cred că mai degrabă în anul 2030 va fi anul când PIB-ul produs în China îl va egala în mărime pe cel produs de SUA. Discuțiile publice din ultimul timp nu mai abordează trecerea Chinei pe primul loc în lista țărilor lumii în ordinea puterii lor economice, acceptând prognoza evoluției formulate cu cinci ani în urmă de către *Jim O'Neill*, atunci când tratează întreaga grupare a țărilor emergente și conchide că „Fenomenul BRIC va rămâne probabil tema economică cea mai importantă a generației noastre” (*BRICs and Beyond*, p.154).

Ar mai fi de arătat că, în afara datelor statistice, utilizate în cazul R.P.Chineze, e de menționat încă trei momente ce ar fi de natură să explice dinamica acestei economii din ultimii 30 de ani:

- reformele începute în 1978 de adaptare a economiei socialiste chineze, de inspirație sovietică, la realitățile chineze;
- Legea R.P. Chineze privind falimentul întreprinderilor socialiste (1986) și
- Egalarea și depășirea puterii economice a SUA, care va avea loc, așa cum m-am străduit a dovedi, nu în anul 2050, nici în anul 2030, nici în anul 2020, ci în luna martie, anul 2018, când cele două puteri, SUA și R.P.Chineză, se vor întâlni pe traiectoriile istorice proprii la mărimea PIB anual de 19,8 trilioane \$.

Statutul de supraputere a R.P.Chineze este tot mai des recunoscut și demonstrat de gânditori și analiști contemporani în vremea din urmă, un exemplu ilustrativ pentru claritatea judecăților și prospețimea faptelor invocate cu încălcătură istorică găsindu-l și în media românească: „Puternică economic și politic, China își propune acum să devină și o putere militară pe măsură.” (Viorica Marin, *China își umflă mușchii în fața SUA*, cotidianul *Adevărul*, București, 8 decembrie 2011, p.15).

AM PRIMIT, VĂ SEMNALĂM

Puncte de vedere asupra faptelor petrecute în România, între 21-23 ianuarie 1941 / Points de vue sur les événements déroulés en Roumanie, du 21 au 23 janvier 1941

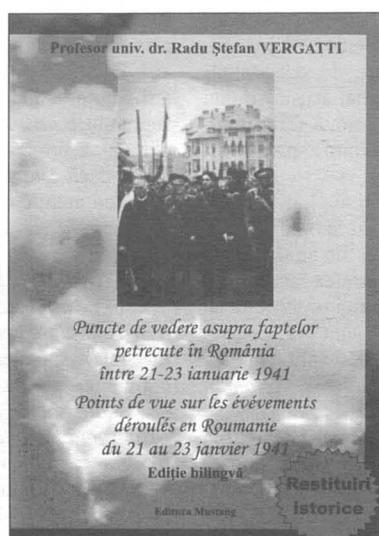
Dr. Ion CONSTANTIN,

Biblioteca Metropolitană București

În zilele de 21-23 ianuarie 1941 a avut loc în România confruntarea violentă dintre gruparea Garda de Fier și fostul lor partener la guvernarea țării, generalul Ion Antonescu, desemnând sfârșitul Statului Național Legionar, care luase naștere la 14 septembrie 1940. Desfășurată în contextul celui de-al Doilea Război Mondial și al aderării României la Puterile Axei, această confruntare a pus de asemenea capăt primei etape de alianță între legionari și Germania nazistă, deoarece liderul german Adolf Hitler a preferat să-i acorde sprijinul său lui Antonescu. Evenimentele întâmplătoare atunci sunt, îndeobște, cunoscute în istoriografia de până acum drept „rebeliunea legionară”. Părțile implicate în această confruntare au avut două poziții diametral opuse. Cei din gruparea antonesciană susțin că rebeliunea legionară a dus țara pe marginea prăpastiei. În anul 1941 s-a publicat chiar un volum intitulat: *Pe marginea prăpastiei*. Legionarii au considerat că a fost o lovitură de stat a generalului Antonescu, care a urmărit să preia întreaga putere în stat, folosindu-se de armată pentru a-i îndepărta pe legionari de la putere. Iată că, la peste 70 de ani de la acele evenimente, pe baza investigațiilor efectuate în arhivele românești și străine, folosind o serie de surse bibliografice și documente, unele dintre acestea pentru prima dată intrate în circuitul cercetării istoriografice, prof. univ. dr. Radu Ștefan Vergatti, profesor la Universitatea Valahia din Târgoviște, membru al Academiei Oamenilor de Știință, vine cu o nouă abordare/viziune în această problemă, demonstrând că evenimentele dintre 21-23 ianuarie 1941 nu pot fi definite simplist ca „rebeliune legionară” sau ca încercare de lovitură de stat a generalului Ion Antonescu. În cadrul lucrării *Puncte de vedere asupra faptelor petrecute în România între 21-23 ianuarie 1941 / Points de vue sur les événements déroulés en Roumanie du 21 au 23 janvier 1941* (Text bilingv, Editura Mustang, București, 2011), prof. Vergatti arată că atunci a fost o luptă pentru

putere între cele două grupări care conduceau România – cea a legionarilor și cea militară – a lui Ion Antonescu. Nu se poate vorbi de o *rebeliune*, pentru că legionarii erau în conducerea statului. Împotriva cui să fi organizat o rebeliune? – se întreabă, pe bună dreptate, autorul. Nici formularea *lovitură de stat* nu poate fi folosită, atâta timp cât Ion Antonescu era conducătorul statului. Dacă avea această calitate, nu putea da o lovitură de stat împotriva lui însuși. Din motivele enunțate, cei doi termeni ar trebui îndepărtați din limbajul curent – consideră prof. Vergatti. Lucrarea demonstrează că situația a fost mult mai complexă, datorită intervenției puterilor străine. Pe de o parte s-a dorit preluarea petroliului românesc – de către Germania, pe de altă distrugerea resurselor din bazinele petroliere românești pentru blocarea mașinii de război a Reichului – de către britanici și sovietici. În această privință sunt clare, semnificative și concludente rapoartele trimise de agenții diplomatice de la Legația Marii Britanii și de la cea a URSS din București, către centralele lor de la Londra și, respectiv, Moscova. Pe lângă obiectivele menționate, cele două mari puteri urmăreau și folosirea teritoriului României ca o placă turantă pentru acțiuni militare în sud-estul Europei. Concluzia lucrării este că, din tot acest joc al marilor puteri, a avut de suferit tot poporul român, care era în centrul intereselor. Pentru a descrie mai bine soarta românilor în

acele momente dramatice este evocată o expresie a lui Emil Cioran: **a fi, înseamnă a fi încolțit**. Toate aceste considerente ne îndreptățesc să afirmăm că lucrarea prezentată este o contribuție valoroasă, solidă ca informație, riguroasă ca tratare, nuanțată ca analiză. Ea se adresează atât specialiștilor, cât și marelui public, din țară și străinătate, fiind un excelent mijloc de a cunoaște adevărul cu privire la evenimentele din ianuarie 1941, care au marcat sfârșitul statului național-legionar, instaurându-se dictatura militară a generalului Antonescu.

O biografie “coerentă” – Ion ANTONESCU, văzut de Teșu Solomovici

Aparut, într-o ediție masivă (peste 800 p.), tipărită cu sprijinul avocatului Cătălin Dancu, lucrarea lui Teșu Solomovici – *Mareșalul Antonescu. O biografie* (Ed. Teșu, 2011). Gazetar de profesie, președinte al Centrului Cultural Româno-Israelian din Tel Aviv, editor și autor cunoscut publicului din România pentru lucrările de referință *Istoria evreilor din România* (2 vol., prefață de acad. Dinu C. Giurescu), *Istoria Holocaustului din România și Evreii și Securitatea* (2 vol., prefață de acad. Răzvan Theodorescu și Sorin Roșca-Stănescu), precum și al altor lucrări de interes public (*Pacea – un dosar incendiar*, *România Masonică* sau *România iudaică*, pentru a le cita

doar pe cele mai cunoscute), dar și al unor reeditări necesare (*Evreii, un popor de singuratici* sau Mihail Sebastian, *Jurnal indirect, 1926-1945*, cu o prefață de acad. Eugen Simion), Teșu Solomovici (n. 1934, Focșani) este astăzi unul dintre cei mai activi autori de limbă română din Israel.

Cea mai recentă carte a sa aduce în prim plan o personalitate politică controversată, anume pe conducătorul cvasi-absolut al României între septembrie 1940 – august 1944, mareșalul Ion Antonescu. În mod cert, privind lucrurile din perspectivă strict istorică, Mareșalul merita o *biografie*, mai ales că până în prezent istoriografia românească a omis acest demers. Este meritul lui

Teșu Solomovici, publicist evreu binecunoscut, de a scrie o carte dedicată unui anti-evreu notoriu. Este, deci, o carte aflată, așa cum aprecia și acad. Răzvan Theodorescu în scurta Prefață ce însoțește textul, „sub pecetea tragicului absolut”.

Întemeiată pe texte *autentice* – scrisori personale, discursuri, mesaje publice – cartea reconstituie viața Mareșalului, din anii de școală militară, trecând prin experiența primului război mondial, până la alianța cu Germania nazistă, care a adus, pe termen lung, dezastrul țării. Din carte rezultă portretul unui om politic orgolios, capabil de măsuri extreme, dar în același timp demn „slujitor fanatic al neamului său”, cum se prezintă în fața regelui Carol al II-lea.

Meritul lui Teșu Solomovici este acela de a oferi cititorilor, și implicit publicului românesc și internațional, un portret complex, corect și *coerent* (sublinierea aparține acad. Răzvan Theodorescu) al unui personaj istoric intrat adânc în straturile mentalului românesc. În același timp, cartea acoperă un gol de informație – să o numim obiectivă și echidistantă – asupra unui personaj desemnat de un post de televiziune, la mijlocul anilor '90, drept „unul dintre cei zece bărbați politici importanți ai istoriei României”. Așadar, cartea nu este o *statuie*, fie și publicistică, înălțată unui criminal de război, cum este declarat oficial Mareșalul, dar nici o *caricatură*. Chemat la putere într-un moment de cumpănă istorică, când România trebuia să spele rușinea cedării fără luptă a unor teritorii străbune, Mareșalul a exprimat practic, la 22 iunie 1941, odată cu trecerea Prutului, voința neamului. Ce a urmat după aceea, când a târât țara în războiul de dincolo de Nistru, transformând-o într-un cimitir al deportaților evrei și țigani, aparține istoriei. Neîndoind, mareșalul trebuia judecat într-un proces constituit după modelul Nürnberg-ului. Astăzi lucrurile pot fi privite și din altă perspectivă. Spiritul celui care declara „Ție, popor ingrat, nu-ți va rămâne nici cenușa mea!” impune cel puțin un comentariu așezat, demn, lipsit de „ditirambe veninoase și laude peste măsură”, adică exact cum a procedat Teșu Solomovici în

cartea sa. Sub acest aspect, suntem de acord că acest demers „este doar începutul”.

Pentru cititorii nostalgici recomandăm cu precădere lectura capitolului 63 (*Ultimul drum*, p. 798-802) al cărții, dedicat execuției Mareșalului. Dincolo de precizia detaliilor, de autenticitatea gesturilor și a replicilor strict autentice, răzbate comentariul auctorial, model de exigență și probitate istorică: „Am spus că moartea pune capăt tuturor istoriilor? Cred că m-am înșelat... Suntem martorii unui recurs perpetuu, cu nicio șansă de a fi câștigat vreodată. Nicio șansă de a i se restitui Mareșalului onoarea pierdută și viața ce i-a fost luată...” Privită numai și astfel, cartea îndeamnă la lectură și, implicit, la reflexie. (Marian NENCESCU)

AUTORII ACESTUI NUMĂR AUTHORS IN THIS ISSUE

Anne Marie AUSTENFELD, *University of Freiburg, Switzerland*

Ion CONSTANTIN, *Metropolitan Library of Bucharest*

Acad. Florin CONSTANTINIU

Mihai DANIELESCU, *writer*

Marcela GANEA, *Artifex University, Bucharest*

Pavel LICĂ, *writer*

Corneliu LUPEȘ, *literary historian*

Vera MOLEA, *Metropolitan Library of Bucharest*

Florea NEAGU, *publicist*

Eugeniu NISTOR, *University „Petru Maior”, Tg. Mureș*

David REU, *filmmaker*

Viorel ROMAN, *University of Bremen, Germany*

Florin ȘINCA, *historian*

Ion C. ȘTEFAN, *writer*

Acad. Ștefan ȘTEFĂNESCU, *Romanian Academy*

Virgiliu Z. TEODORESCU, *historian*

Mona Maria VÂLCEANU, *teacher*

NOTĂ CĂTRE AUTORI

Textele primite în vederea publicării, în variantă tipărită și electronică, se redactează în Word, font Times New Roman, corp de literă 12, cu spațiu de un rând și jumătate, având maximum 8 pagini.

Articolele trebuie să fie însoțite de bibliografie, precum și de un rezumat și cuvinte-cheie în limba engleză.

Textele trebuie să respecte normele ortografice academice, conform *Dictionarului Ortografic, Ortoepic și Morfologic al Limbii Române*, ediția a II-a, Editura Univers Enciclopedic, București, 2005.

Redacția își rezervă dreptul de a interveni asupra inadvertențelor de formă într-un mod care să nu afecteze fondul textului.

SURSELE UTILIZATE ÎN ACEST NUMĂR

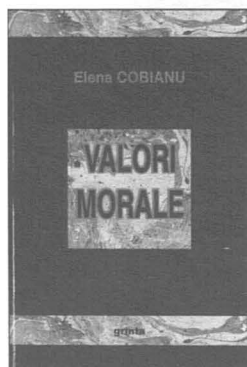
Pentru ilustrarea acestui număr au fost folosite următoarele surse, cum urmează: <http://www.muzeeromania.ro>; <http://www.ziare.com>; <http://www.alt.germ.uni-tuebingen.de>; <http://www.ib.hu-berlin.de>; <http://www.liternet.ro>; <http://dacoromanica.ro>; <http://www.biblioteca-metropolitana.ro>; <http://izvoaredefilosofie.radiocultura.ro>; <http://ro.wikipedia.org>; <http://kaaretorgnypetteresen.blogspot.ro>; <http://bucovinaprofunda.wordpress.com>.

După caz, sursele utilizate de autori au fost semnalate direct în textele publicate.

Mulțumim pe această cale colaboratorilor și prietenilor revistei care ne-au pus la dispoziție, cu titlu gratuit, documente iconografice în vederea ilustrării unor articole de specialitate.

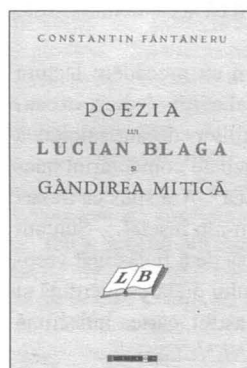
CATALOG

Cărți noi, primite la redacție

Elena COBIANU, *Valori morale*, Cluj-Napoca, Editura Grinta, 2011, 370 p.

Valoarea morală este una dintre formele de manifestare a valorii în general, care reflectă realitatea morală. Larg cuprinzătoare și departe de a fi „pură”, moralitatea a îndeplinit, de-a lungul istoriei, importanta funcție de organizare și de reglementare a vieții sociale și morale. Valorile morale se referă la om, la persoană; ele apar în practica social-istorică a conviețuirii între oameni, la care și-au adus contribuția coordonatele esențiale ale subiectivității acestora: raționalitatea, voința și afectivitatea.

Constantin FÂNTÂNERU, *Poezia lui Lucian Blaga și gândirea mitică*, Ediție critică, prefată, îngrijirea textului și indice de Aurel Sasu, Cluj-Napoca, Editura Eikon, 2011, 282 p.

Opțiunea pentru noua formulă creatoare ar fi, sugerează Constantin Fântâneru, întâlnirea solemnă cu sufletul dansând în delir (o imagine a lui Plotin), tălmăduit prin puterea cuvântului ca mister, putere și principiu ale ființei. Fiind o lume din care lipsește moartea, „ființa metaforică” a lui Blaga ne-ar putea oferi bucuria unei vieți „înfinit crescute”, prin ieșirea din imediat și din „miezul gelos al realului viu. Un fel de a înălța, cu orgoliu, poezia deasupra istoriei”. (Aurel Sasu)

Lică PAVEL, *Căutarea luminii*, versuri. Grafică de Dan Chisovski, București, Editura Erc Press, 2011, 108 p. cu ilustr.

În lutu-acesta greu precum păcatul, / Mă simt uitat de veșnicul Cuvânt; / Degeaba-ncerc s-ating acum înaltul, / Când Cerul mi-a fugit de pe pământ...

Lică PAVEL, *Lupta cu strigoi*, ediție îngrijită de Geo Stroe, București, Fudația Academică Daco-Română, 2012, 86 p.

„Născut soldat”, Lică Pavel continuă prin poezie, cu dârzenie și vigilență, lupta cu inamicii văzuți și nevăzuți: „Soldat, de strajă nopții în agoră / Îmi port mantaua grea de întuneric”. După epigrame, fabule și literatură pentru copii, după un volum de versuri religioase, *Cântarea luminii*, autorul atacă din nou „în forță”, printr-o poezie de rezistență, militantă, adeseori cu aluzii politice. (Geo Stroe)

Nicolae Dan FRUNTELATĂ, *Diversiunea „Albumul” și păpușarii ei. Primul proces politic al noii democrații*, București, Editura Semne, 2011, 112 p.

O carte poștală stas zăcea în cutia mea poștală într-o zi de septembrie [1997 – n.n.] Eram invitat la IGP (Inspectoratul General de Poliție, dacă nu știți), la direcția economică, unde un domn colonel mă aștepta pentru cercetări. Habar n-aveam eu ce fel de cercetări... Așadar, îmi târăsc pașii până la IGP, mă primesc doi colonei fără mare chef de muncă, îmi transmit că ei cercetează afacerea cu albumul, care e dubioasă rău, că albumul nu există...

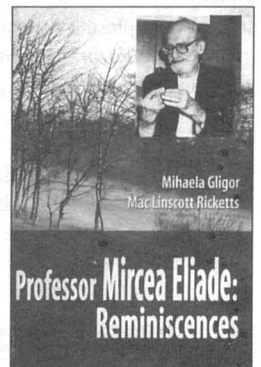
Firiță CARP, *Calea lactee*, versuri, București, Editura Detectiv (Seria Literar), 2012, 66 p.

Poeții astăzi parcă nu-s poeți / Li s-au uscat fluidele de scris / Mai marii zilei sunt niște pereți / De care se lovește glasul stins

Mihaela GLIGOR, Mac Linscott RICKETTS, *Professor Mircea Eliade. Reminiscences*. Kolkata, CODEX, Publisher and Book seller, 2008, 278 p. cu ilustr.

Personally, it has been gratifying and rewarding task to have had a part in editing this volume. As I said in the Preface to Întâlniri cu / Encounters with Mircea Eliade, for many of us Americans, the experience was like a „homecoming” or „reunion” since so many of us, the first time to write autobiographically about the Maestro. In addition, the previous volumes were an international celebration. (Mac Linscott Ricketts)

Cristina ONOFRE, *Templierii lucrurilor simple*, poeme, Pitești, Editura Universității din Pitești, 2011, 70 p.

Ploile nu se întorceau niciodată / din drumul lor, / călătoreau, / călătoreau neobosite / trăgând după ele zile și nopți, / înduioșate / de tristețe maluri; / de femeile care spălau și înălbeau / rufe la rău.

Rubrică realizată cu sprijinul colaboratorilor

OBICEIURI ZILNICE, SĂRBĂTORI PERENE

Sanctuarele geto-dacice (I)

David REU,
cineast

Prințipalele sanctuare dacice, în lumina examinării critice a dovezilor arheologice, sunt următoarele:

I. Sanctuarele dacice de la Costești, jud. Hunedoara.

– *Marele sanctuar patrulator I*, este situat pe coasta nordică a Dealului Cetățuia, pe o terasă obținută prin nivelarea terenului. Cu ocazia săpăturilor au fost descoperite urmele a 4 șiruri a câte 13 stâlpi.

– *Sanctuarul patrulator III*, așezat și el în afara cetății era alcătuit din 6 șiruri a câte 7 stâlpi.

– *Sanctuarul patrulator IV*, amplasat în imediata vecinătate a sanctuarului III era alcătuit din 6 rânduri a câte 6 stâlpi fiecare.

II. Sanctuarul circular de la Pecica, jud. Arad.

Sanctuarul de la Pecica este unul dintre puținele care, în ciuda conservării sale parțiale a putut fi reconstituit încă de la început în mod corect. Că reconstituirea sanctuarului de la Pecica a fost corectă o dovedesc calculele inginerului David Reu, ca o alcătuire circulară din 6 grupări a câte 7 stâlpi, în care 6 stâlpi erau rotunzi în fiecare grupare, cel de al 7-lea având formă patrulatoră.

III. Sanctuarele de pe terasa XI de la Sarmizegetusa Regia.

Terasa XI de pe Dealul Grădiștii a fost edificată la sfârșitul secolului I – începutul secolului al II-lea d.Ch. Pe această a XI-a terasă de la Sarmizegetusa Regia au fost amplasate mai multe sanctuare, între care două circulare.

– *Marele sanctuar patrulator A*: un număr de 52 stâlpi masivi de lemn stabilizați în sol cu ajutorul a tot atâția tamburi de calcar erau aliniați 4 șiruri a câte 13 stâlpi fiecare; un număr de 7 coloane mai scunde erau plasate pe axa lungă a momentului.

– *Marele sanctuar circular* este monumentul cel mai impresionant din cele ce se cunosc până astăzi pe teritoriul locuit de daco-geți. El are un diametru de cca. 30 m. și se compune din următoarele elemente:

A – un inel alcătuit din 104 blocuri de andezit; B – a doua structură a sanctuarului este, imediat alipită în interior cu inelul A este alcătuită din 30 grupări de stâlpișori de andezit, fiecare grupare fiind alcătuită din 6 astfel de piese și este delimitată de cele învecinate prin câte un bloc; C – al treilea inel de stâlpi, de data aceasta conținând 84

stâlpi masivi de lemn; D – O structură conținând același fel de stâlpi ca în incinta C. Ea are forma unei semielipse flancată de un șir de stâlpi așezați în linie în porțiunea sa deschisă. Partea semieliptică conține 21 stâlpi, partea dreaptă, 13 stâlpi.

Concluzia cercetătorului C. Bejgu cu privire la durata anului, obținută de daci, poate să fie prezentată în formula

$$t = \frac{13(364 + 2) + 8 \times 364}{21} = 365,238 \text{ zile}$$

Aceasta este citirea matematico-calendaristică a numerației din Marele Sanctuar Circular al Sarmizegetusei: – operând 13 corecții de câte 2 zile în plus (extra-calendaristice) la fiecare 84 săptămâni obținem 13 ani de 366 zile, ceilalți 8 ani (până la ciclul complet de 21 ani ai corecțiilor) rămânând de 364 zile. Ceea ce înseamnă că în cadrul ciclului complet se obțin anii cu durata medie de 365,238 zile. **Astfel, operând cu zile întregi, dacii reușeau să obțină fracțiunile necesare apropierii de anul tropic, aproximat în acea vreme la 365,42 zile.**

Micul sanctuar circular este amplasat în imediata vecinătate a marelui sanctuar circular și este alcătuit din 13 grupări de stâlpișori de andezit (Nota D.R.: Numărul de stâlpi din perimetrul Micului Sanctuar Circular este 6-8-8-8-7-8-8-8-8-8-8-8-8. Cercetarea Profesorului C. Bejgu demonstrează că rostul acestui sanctuar este acela de a pune de acord calculul timpului din calendarul solar al Marelui Sanctuar cu starea fazelor lunii, la încheierea ciclurilor calendaristice de 21 de ani. Observatorul știa din acest sanctuar câte zile trebuie să treacă de la încheierea anului solar, până la apariția fazei de referință a lunii (de exemplu, lună nouă).

IV. Sanctuarul de la Dolinean, raionul Hotin, regiunea Cernăuți (azi în Ucraina) era alcătuit din 36 stâlpi de lemn.

Numărul sanctuarelor dezvelite până în prezent este mult mai mare, să amintim de existența sanctuarelor de la *Bitca Doamnei*, (jud. Neamț), *Bărboși* (jud. Galați), *Racoș* (jud. Brașov) etc.

Pe terasa XI de la Sarmizegetusa Regia se găsește „Soarele de piatră”, realizat din următoarele piese de andezit: un disc central; 10 „raze” – de fapt, sectoare de cerc; în partea sa nordică, discului i-a fost atașat un pavaj având orientarea meridiană, adică marchează direcția nord-sud geografică.

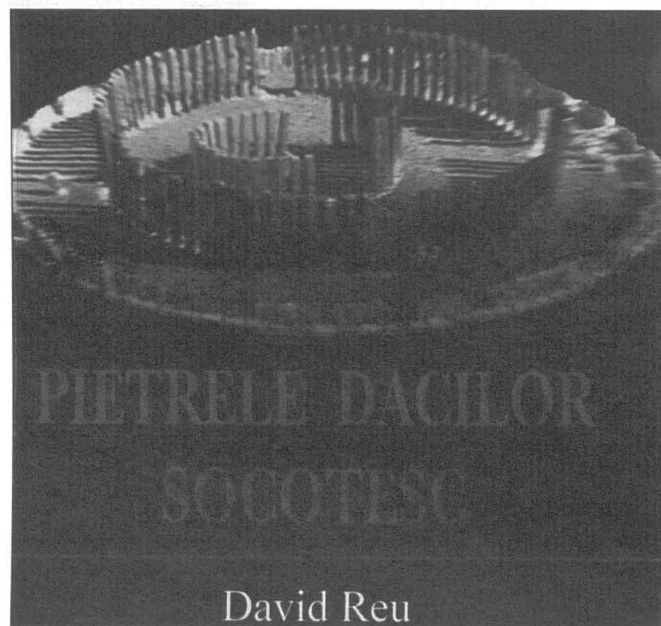
Cercetări care acordă sanctuarelor funcții de modelare a calendarului geto-dacilor.

Prima și cea mai importantă cercetare în cadrul căreia marele sanctuar circular de la Sarmizegetusa Regia era investigat ca *modelator de calendar* a fost întreprinsă de C. Daicoviciu. Ioan Rodean este, la rândul său, pionier al cercetărilor sanctuarelor dacice din perspectivă calendaristică, în ciuda erorilor săvârșite.

Totuși, cea mai optimistă tentativă de a surprinde un limbaj matematic de interes calendaristic în sanctuarele dacice este aceea aparținând colectivului brașovean alcătuit din Șerban Bobancu, Cornel Samoilă și Emil Poenaru. Ipoteza Bobancu iese din discuție pentru faptul că inelul interior AL Marei Rotunde conținea 84 de piese și nu 68, cum se afirmase inițial, în mod greșit de către arheologi.

Astăzi ne aflăm ca în povestea cu sătenii și lupul: de atâtea ori s-a spus că a fost descifrat calendarul dacilor, de atâtea ori istoricii și arheologii au alergat cu interes către cei ce reclamau o asemenea descifrare, dar fiecare era greșită, încât acum, în momentul în care realmente semnificația sanctuarelor dacice a fost aflată, toată lumea refuză cu îndărătnicie să mai vrea a afla adevărul.

Fragment din volumul: *Pietrele dacilor socotesc*, București, Editura Biblioteca Bucureștilor, 2011

CALENDAR CULTURAL

martie 2012

- ◆ *martie 1932.* 80 de ani de la înființarea publicației bucureștene lunare de literatură, critică și artă “**Azi**”, sub conducerea lui Zaharia Stancu
- ◆ *1 martie 1582 – 430 de ani de la introducerea Calendarului Gregorian*
- ◆ *1 martie 1837.* 175 de ani de la nașterea lui **Ion Creangă** (1 martie 1837- 31 dec. 1889)
- ◆ *1 martie 1867.* 145 de ani de la apariția, la Iași, ca organ de presă al Societății literare “Junimea”, a revistei “**Convorbiri literare**”
- ◆ *2 martie 1932.* 80 de ani de la nașterea poetului, publicistului **Petre Ghelmez** (2 martie 1932 - 12 martie 2001)
- ◆ *2 martie 1992.* 20 ani de la moartea lui **Emil Giurgiuca**, poet (27 dec. 1906 - 3 martie 1992)
- ◆ *3 martie 1902.* 110 de ani de la moartea lui **Samson Bodnărescu**, poet (7 iun. 1840 - 3 mart. 1902)
- ◆ *4 martie 1977.* 35 ani de la moartea, în cutremurul ce a zguduit Bucureștiul, a scriitorilor: **Alexandru Ivasiuc**, **Mihai Gafița**, **Veronica Porumbacu**, **Mihai Petroveanu**, **Savin Bratu**, **A.E. Baconsky ș.a.** și a artiștilor **Toma Caragiu**, **Doina Badea** și **Alexandru Bocăneț**
- ◆ *6 martie 1957.* 55 de ani de la moartea filosofului **Constantin Rădulescu-Motru** (15 feb. 1868 - 6 mart. 1957)
- ◆ *7 martie 1932.* 80 de ani de la moartea lui **Aristide Briand**, om politic, diplomat francez, laureat al Premiului Nobel pentru Pace, 1926 (28 mart. 1862 - 7 mart. 1932)
- ◆ *7 martie 1977.* 35 de ani de la moartea pianistului și poetului **Virgil Gheorghiu** (22 mart. 1903 - 7 mart. 1977)
- ◆ *8 martie 1987.* 25 de ani de la moartea artistei plastice **Zoe Băicoianu** (15 aug. 1910 - 8 mart. 1987)
- ◆ *9 martie 1887.* 125 de ani de la nașterea lui **Ion Buzdugan**, poet, publicist, folclorist (9 mart. 1887 - 27 ian. 1967)
- ◆ *9 martie 1937.* 75 de ani de la nașterea regizorului **Alexandru Tatos** (9 mart. 1937 - 31 ian. 1990)
- ◆ *11 martie 1932.* 80 de ani de la nașterea scriitorului **Iosif Naghiu** (11 martie 1932 - 8 nov. 2003)
- ◆ *12 martie 1932.* 80 de ani de la nașterea lui **Radu Gheciu**, muzicolog
- ◆ *12 martie 1992.* 20 ani de la moartea lui **Nicolae Țic**, scriitor, publicist (24 dec. 1928 - 12 mart. 1992)
- ◆ *13 martie 1907.* 105 de ani de la nașterea lui **Mircea Eliade** (13 martie 1907 - 22 apr. 1986)
- ◆ *14 martie 1837.* 175 de ani de la apariția, la Iași, sub conducerea lui Gh. Asachi și, ulterior, a lui M. Kogălniceanu, a revistei “**Alăuta Românească**”
- ◆ *14 martie 1857.* 155 de ani de la moartea lui **Alexandru Sihleanu**, poet (6 ian. 1834 - 14 mart. 1857)
- ◆ *14 martie 1887.* 125 de ani de la moartea lui **Carol Popp de Szathmary**, pictor, fotograf (11 ian. 1812 - 14 mart. 1887)
- ◆ *14 martie 1977.* 35 de ani de la moartea lui **Tudor Măinescu**, poet, traducător (23 feb. 1892 - 14 mart. 1977)
- ◆ *15 martie 1997.* 15 ani de la moartea lui **Victor Vasarely**, pictor francez (9 apr. 1906 - 15 mart. 1997)
- ◆ *16 martie 1882.* 130 de ani de la nașterea diplomatului, omului politic **Nicolae Titulescu** (16 mart. 1882 - 17 mart. 1941)
- ◆ *16 martie 1947.* 65 de ani de la apariția săptămânalului de poezie, proză și critică “**Revista literară**”, sub conducerea lui Miron Radu Paraschivescu
- ◆ *16 martie 1957.* 55 de ani de la moartea lui **Constantin Brâncuși** (19 feb. 1876 -16 martie 1957)
- ◆ *18 martie 2007.* 5 ani de la moartea lui **Ovidiu Maitec**, sculptor român, profesor universitar și membru corespondent al Academiei Române (n. 13 decembrie 1925, Arad - d. 18 martie 2007, Paris)
- ◆ *18 martie 1937.* 75 de ani de la nașterea compozitorului **Horia Moculescu**
- ◆ *19 martie 1917.* 95 de ani de la nașterea compozitorului, pianistului **Dinu Lipatti** (19 mart. 1917 - 2 dec. 1950)
- ◆ *20 martie.* **Ziua Internațională a Francofoniei**
- ◆ *21 martie 1927.* 85 de ani de la moartea lui **Constantin Sandu Aldea**, scriitor (14 nov. 1874 - 21 mart. 1927)
- ◆ *22 martie 1832.* 180 de ani de la moartea lui **J. W. Goethe** (28 aug. 1749 - 22 mart. 1832)
- ◆ *23 martie 1847.* 165 de ani de la nașterea istoricului **A.D. Xenopol** (1847-1920)
- ◆ *23 martie 1887.* 125 de ani de la nașterea lui **Juan Gris**, pictor, grafician spaniol (23 mart. 1887 - 11 mai 1927)
- ◆ *25 martie 1857.* 155 de ani de la nașterea sopranei **Elena Teodorini** (25 martie 1857 - 27 feb. 1926)
- ◆ *25 martie 1942.* 70 de ani de la nașterea poetei **Ana Blândiana**
- ◆ *26 martie 1827.* 185 de ani de la moartea lui **Ludwig van Beethoven** (17 dec. 1770 - 26 mart. 1827)
- ◆ *27 martie.* **Ziua Unirii Basarabiei cu Țara Mamă, România**
- ◆ *27 martie.* **Ziua Mondială a Teatrului**
- ◆ *27 martie 1947.* 65 de ani de la nașterea lui **Alexandru Papilian**, scriitor
- ◆ *28 martie 1977.* 35 de ani de la moartea istoricului **Andrei Oțetea** (5 aug. 1894 - 28 mart. 1977)
- ◆ *28 martie 1997.* 15 ani de la moartea poetului **Gheorghe Tomozei** (29 apr. 1936 - 28 mart. 1997)
- ◆ *31 martie 1732.* 280 de ani de la nașterea compozitorului austriac **Joseph Haydn** (31 mart. 1732 - 31 mai 1809)
- ◆ *31 martie 1837.* 175 de ani de la moartea lui **John Constable**, pictor englez (11 iun. 1776 - 31 martie 1837)

BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR

Revistă lunară editată de Biblioteca Metropolitană București
Monthly publication edited by the Metropolitan Library of Bucharest

sub auspiciile / *under the auspices of*
 Asociației Bibliotecarilor și Documentariștilor din România
Association of Librarians and Documentarists of Romania

Director de onoare / *Honorary Director*
 Acad. Dinu C. GIURESCU, *Romanian Academy*

Consiliul științific / *Scientific Council*
 Frédéric BARBIER

Directeur de recherche au CNRS (IHMC/ENS Ulm),
Directeur d'études à l'Ecole pratique des hautes études (conférence d'Histoire et Civilisation du livre)

Prof. univ. dr. Ilie BĂDESCU, *University of Bucharest*
 Acad. Florin CONSTANTINIU, *Romanian Academy*

Dr. Georgeta FILITTI, *Historian*
 Prof. univ. dr. Valeriu RÂPEANU, *University of Bucharest*
 Dinu SĂRARU, *Writer*

Acad. Ștefan ȘTEFĂNESCU, *Romanian Academy*
 Acad. Gheorghe VLĂDUȚESCU, *Romanian Academy*

Director / *Director*
 Dr. Florin ROTARU

Director General al Bibliotecii Metropolitane București
General Director of Metropolitan Library of Bucharest

Director artistic / *Art Director*
 Mircia DUMITRESCU

Universitatea Națională de Arte din București / *Bucharest National University of Arts*

Redactor-șef onorific / *Honorary Editor-in-Chief*
 Ion HOREA, *Writers Union of Romania*

Redactor-șef / *Editor-in-Chief*
 Dr. Marian NENCESCU

Colectivul redacțional / *Editorial Board*
 Dr. Julieta ROTARU, Florin PREDA, Radu VLĂDUȚ (secretariat),
 Cezar-Octavian DIȚĂ (tehnoeditare)

Redacția și Administrația / *Office and Administration*
 01354, București, Str. Tache Ionescu Nr. 4, Sector 1, România
 Tel./Fax: +40/021 539 65 00, 021 539 65 40, 021 316 36 25 (redacția)
 E-mail: bibliobuc@yahoo.com sau nencescu_marian@yahoo.com
 Website: www.bibliotecametropolitana.ro / www.dacoromanica.ro

©Biblioteca Metropolitană București

Această publicație poate fi reprodușă, sub orice formă și prin orice mijloace,
 doar în scopul informării, documentării, cercetării sau al recenzării ei.

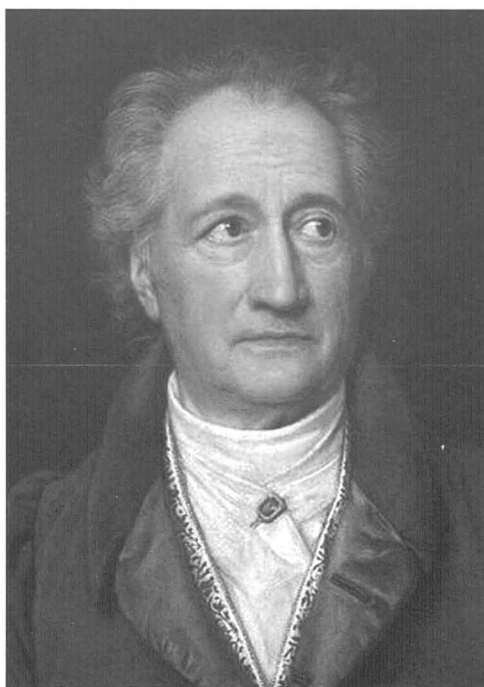
*This publication may only be reproduced, in any form or by any means,
 for the purposes of information, documentation, research or review.*

Revista apare lunar, cu texte în limbile română, engleză și franceză,
 și publică anual volumul colectiv *Lucrările Simpozionului Internațional*
CARTEA. ROMÂNIA. EUROPA, cu texte în limbile engleză și franceză.

*This monthly review comprises articles in Romanian, English, and French,
 and yearly publishes the collective volume Proceedings of the International Symposium*
THE BOOK. ROMANIA. EUROPE including contributions in English and French.

ISSN 1454-0487

TIPAR: COPERTEX

JOHANN WOLFGANG VON GOETHE

1749 – 1832

180 de ani de la moarte

Sinteza îndelungatei experiențe de viață și evoluție artistică își găsește expresia în drama Faust, operă căreia Goethe i-a consacrat ani îndelungați de strădanie, până să ajungă la forma definitivă, atinsă cu puțin înainte de a se stinge din viață. Adevărat poem universal, Faust este o creație care însumează căutări și concluzii cruciale în istoria omenirii. Goethe a transformat imaginea personajului legendar Doctor Faust într-o întruchipare a setei nepotolite a omului de a ajunge la cunoașterea adevărului prin acțiune (de unde s-a creat conceptul de ideal faustic al culturii și civilizației apusene), expusă în trecerea de la frământarea contemplativă din Faust I, la acționismul voluntar din Faust II.

NICOLAE TITULESCU

1882 – 1941

130 de ani de la naștere

Gândirea și acțiunile lui Nicolae Titulescu au fost remarcabile prin luciditatea și realismul lor. El a militat pentru suveranitatea și egalitatea tuturor statelor în relațiile internaționale, pentru securitatea colectivă și prevenirea agresiunii. În articolul “Suveranitatea statelor”, publicat în Dictionnaire diplomatique, vol. II, subliniind că o colaborare internațională nu este posibilă decât între state egale în drepturi, Titulescu a combătut concepția suprastatului. Considerând depășită vechea diplomatie de cancelarie, el a fost protagonistul “diplomației în mișcare”, pusă în serviciul asigurării păcii, pe care, într-o conferință de mare răsunet intitulată “Dinamica păcii”, o definea ca fenomen al mișcării. “Dinamica păcii” însemna în concepția lui N. Titulescu, realizarea unui progres continuu în viața internațională, pe etape, de la național, prin regional, la universal.